ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\E\Erben, V\Erben_V-Poklad byzantského kupce.pdb

PDB Name: Erben Vaclav-Poklad byzantského
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 18.5.2007
Modification Date: 18.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

VÁCLAV ERBEN
POKLAD BYZANTSKÉHO KUPCE

Poklad byzantského kupce je nejen detektivním příběhem, ale zároveň i výpovědí o době, v níž se děj odehrává. Věříme, že čtenář bude knihu takto chápat.
Redakce
Autor by chtěl poznamenat, že všechny osoby a místa jsou smyšlené. Dále by také chtěl poděkovat Marii Kostelníkové, asistentce na jednom archeologickém výzkumu, a Otakaru Kirchnerovi. Oba vědí proč.

1.
Byla neobyčejně teplá letní noc.
Alejí lip, úzkou cestou k novinářskému zámečku Radešínu, se hrnul obrovitý automobil. Jeho silueta s dlouhým motorem vpředu a s objemným kufrem vzadu, hučení letitého šestiválce a posléze nažloutlé světlo reflektorů působilo dojemně a téměř důstojně. Za volantem seděl muž v brýlích, spokojeně si pískal a pečlivě řadil rychlosti, aby co nejvíce ulehčil svému velebnému vozidlu.
Asi v polovině cesty, kdy už bylo vidět mezi stromy světla novinářského letoviska, zableskly nahoře reflektory jiného vozu. Ze zatáčky se vyřítila poběda. Než mohl muž v brýlích cokoliv podniknout (vzhledem k tomu, jak jeho auto jezdilo rychle, vlastně pomalu, nezvykl si nijak bystře reagovat), uslyšel zaskřípění brzd, vzápětí ho oslnilo světlo, ucítil hrozný náraz, potom druhý, a dupl na brzdu. Světla zhasla. Jakási strašná síla smýkla starou pragou alfou, muž ucítil ještě náraz někde vzadu, stromy a keře se mu mihly před očima v nezřetelném pořádku, zaslechl ženský jekot, tříštění skla, něco ho zabolelo na prsou a v lokti či kde, a najednou bylo ticho.
Před ním už nebylo sklo. Ale také silnice kamsi zmizela. Zdvižený předek vozu ukazoval někam do lesa.
Ženský křik neustával.
Muž v brýlích s jistým uspokojením zkonstatoval, že žije, a pokoušel se otevřít dveře. Nešlo to. Pak si uvědomil, že před sebou už nemá sklo, a začal se hrabat ven přes kapotu vozu.
Ženský jekot umlkl a nějaký mužský hlas řekl: „To je průšvih."
Jiný mužský hlas zaklel právě v okamžiku, kdy obrýlený sykaje bolestí sklouzl z kapoty na silnici. Vykřikl a na místě se posadil, protože jak došlápl na levou nohu, silně ho zabolela.
Seděl před chladičem svého vozu, jehož oboje zadní dvířka byla z nepochopitelných důvodů otevřena, a který stál na cestě jen předními koly. Zadek sklouzl s nevysokého náspu. Předek byl zcela zdemolován, z chladiče crčela voda. Podivným působením sil a dalších okolností, za nichž došlo ke srážce, stála poběda skoro stejné jako pragovka, těsně u ní. Vylézali z ní dva muži a žena, která byla velmi bledá (i za tmavé noci to bylo zřejmé) a vydávala zvuky podobné vzlykotu. Řidič sakroval a druhý muž přiskočil k tomu, který seděl na silnici.
„Stalo se vám něco?"
„Můžu to dát do šrotu," řekl brýlatý bezbarvě. „To ses ty, Tondo?" Opatrně vstával.
„Kristepane, Frede!"
V té chvíli oba zcela náhodou pohlédli dolů z nízkého náspu. A téměř současně tam uviděli bezvládné tělo. Přistoupili k okraji silnice a muž nazvaný Tondou neobyčejné mrštně sklouzl dolů, ačkoliv byl tlustý. Druhý se ho chystal následovat, ale řidič pobědy ho předešel.
„Co se stalo?" zaúpěla žena na silnici.
„Nic," odpověděl tlouštík se zvláštním, horečným přízvukem. A zůstal skloněn nad bezvládnou postavou.
Řidič pobědy se vztyčil a podal ruku obrýlenému Fredovi, aby mu pomohl sestoupit. Začal zhluboka dýchat pootevřenými ústy. „Kristepane," zakoktal, „to snad není možný…"
Tlustý muž se vrhl k brýlatému, jako by mu chtěl tělem zatarasit přístup k ležící ženě.
„Co je?" řekl dost klidně Fred, odsunul tlouštíka, naklonil se nad ženou a sykl při tom bolestí.
Uchopil ji za ruku, chvíli ji držel, potom se najednou posadil a rukama se rychle odstrkoval směrem k silnici. V normální situaci by to vypadalo komicky. „T… to je straš… strašné…" zakoktal.
Tlouštík natáhl pateticky ruku k ženě: „Prosím tě, Marcelo!" křičel úpěnlivě, „Prosím tě, Marcelo! Nechoď sem!"
Nicméně žena byla už na okraji silnice a pravděpodobně žádná síla nebyla s to přimět ji, aby nepohlédla dolů. Muži bezděčně odstoupili od ležící. Na tmavé trávě byla dlouhou světlou skvrnou.

Marcela začala opět hystericky ječet. Opakovala: „Já ti to říkala, já vám to říkala…“ a zhroutila se do prachu.
Je… je… o… o… opravdu… tto…?“ obrýlený muž vytrvale zadrhával.
Řidič pobědy přikývl.
„Ně… co se mus… musí po… pod… pod… nik-nout…“
Já jsem to nechtěl udělat!“ vykřikl řidič pobědy naléhavě. „Opravdu nechtěl!“
Nikdo mu neodpověděl. Jen žena sedící v prachu silnice vzlykala.
Tlouštík přistoupil k brýlatému. „Promiň, kamaráde,“ řekl vážně a smutně. „Promiň…“ a docela zřetelně se mu zaleskly oči dojetím.
Brýlatý mávl rukou. „Ďas vem auťák!“ Namáhavě se vztyčil. „Ďas vem auťák… stejně měl jít dávno do šrotu… Ale… co vy teď… Příbuzná…?“ zeptal se soucitně.
Tlouštík zvedl udiveně hlavu: „Tvoje příbuzná?“
„Ne… Já myslel tvoje…“
„Ne. S tebou přece jela, ne?“
„Ne. Se mnou nejel vůbec nikdo.“
„Ale s námi taky ne!“
Ztuhli a hleděli jeden na druhého jako přízrak. Mlčení bylo dlouhé. Konečně promluvil brýlatý: „To snad šla po cestě… Ale…“
Snad chtěl ještě něco poznamenat, ale vyrušil ho hluk a dupání, které se blížilo od zámku. Mezi stromy bliklo několik baterek.
A kdosi volal: „Tady někde se to muselo stát! Zaslechl jsem docela zřetelně, jak se srazily!“
Po silnici běžela k vozům skupina lidí.
V jejich čele, mávaje velikou baterkou, spěchal šéfredaktor čtrnáctideníku „Světlo“. Jmenoval se Božislav Kácel. Byl to vychrtlý, nazrzlý muž, který buď pro své nešťastné jméno, nebo díky skutečnosti, že měl pět nezletilých dcer a mrzutou manželku, či snad proto, že jeho pracovní náplň při řízení redakce byla až neuvěřitelně nedramatická, cítil mocné nutkání neustále něco organizovat. Když
se dostavil s celou rodinou do novinářského letoviska, mořil každý večer přítomné organizováním společenských her a kvizů. Při volejbalu radil každému hráči na hřišti a byl kdykoliv ochoten diskutovat s kýmkoliv a o čemkoliv. Toho večera klábosil s kuchařem, který mu padl do rukou na dvorečku. Kuchař šel spát. Zastavil toho unaveného člověka a celou půlhodinu rozvíjel teorie o biftecích. Nebohého zachránil vedoucí redaktor jednoho deníku, Antonín Landa, který - obtížen kufry - vyšel hekaje ze zámku s řidičem svého služebního vozu. Odjížděli s manželkou z dovolené.
Antonín Landa k oběma poznamenal: „Krásný večer, co?“
„Krásný,“ odpověděl Božislav Kácel. „Takový večer jsem jednou zažil — a to je až neuvěřitelné — ve Finsku, na festivalu. Tenkrát bylo celý den nesnesitelné vedro…“ proud řeči plynul, kuchař se vytratil a Kácel s Landou neustále hovořil, až přišla Landová, nasedla a vtáhla svého muže do vozu. Kácel mluvil ještě do otevřeného okénka, až konečně řidič, kterého Landa nenápadně kopl, prudce vyrazil.
Božislav Kácel umlkl. Chvíli stál a přemýšlel, zda přece jen neměl ještě Landovi vysvětlit, jak je důležitá součinnost jednotlivých orgánů řídících redakci, když zaslechl ránu, jak kov narazil na kov, a tříštění skla. A potom bylo ticho, motor odjíždějícího vozu zmlkl.
Kácel oběhl zámek a poslouchal do tmy. Slyšel ženský jekot. Po hlase poznal bezpečně Landovou.
Vběhl do zámecké haly, potom utíkal dál do svého pokoje. Ženě řekl vzrušeně: „Stalo se neštěstí!“ Obrátil kufr, věci, které se vysypaly, horečně rozhrnul, uchopil velkou baterku a s očima vyvalenýma se přiřítil do místnosti, kde se každý večer hrávaly karty.
Vylíčil svůj zážitek a donutil všechny, aby se odebrali na místo, kde určitě došlo k neštěstí.
Redaktor Kopáček z večerníku pošeptal své manželce: „Tak se konečně zbláznil. Musím jít s ním, aby si něco neudělal.“
Možná, že totéž si mysleli i ostatní, a proto houf, který pádil za Kácelem a doběhl až na místo neštěstí, byl značný a poněkud rozpačitý, neboť, jak zjistili, šlo opravdu o nehodu. Je pravděpodobné, že mnozí z nich by si počínali rozvážně a docela moudře, ale zmateni tím, že se stalo opravdu něco zlého, nechali se zdrtit organizační aktivitou Božislava Kácela.
Dva poslal okamžitě zpátky na zámek pro nosítka a ještě jim přikázal, aby volali jednak dopravnímu inspektorátu, a jednak pro pohotovost. Ostatní dostali za úkol odvést zraněné, neboť všichni účastníci nehody měli drobnější zranění a oděrky. Určil také hlídku. Sám počkal na nosítka. Pomohl uložit mrtvou ženu a místo, kde ležela, označil čtyřmi suchými větvičkami.
„Neměli jsme ji tam nechat?“ poznamenal někdo, když odnášeli nosítka.
„Není třeba,“ řekl Kácel. „Místo jsem zřetelně označil.“ Předběhl pak muže s nosítky, spěchal na zámek, probudil správce a dal otevřít poměrně velkou zámeckou kapli, léta už nepoužívanou, a proto zaprášenou a plnou všelijakého zbytečného harampádí.
V kapli nesvítila světla.
Uložili mrtvou v mihotavém svitu baterek na volnější místo před oltář.

2.
Podporučík Stanislav Bořek z dopravního inspektorátu se dostavil se svými chlapci před jednou hodinou v noci. Nelenil přijet osobně a měl pro to své důvody. Především šlo o vážnou dopravní nehodu, která měla za následek smrt. To byl důvod služební, který mohl snadno obhájit. Druhý, soukromý, byl svým způsobem mstou. Před časem totiž jeden z příslušníků jeho útvaru v afektu a neoprávněně pokutoval jistého občana. Občan požádal dopisem tisk, aby mu

pomohl křivdu odčinit. Tisk případ prošetřil a výsledky zveřejnil. Podporučík Bořek byl nucen vydat postiženému nový kupon k řidičskému průkazu, svého podřízeného napomenout, postiženému se omluvit a navíc byl sám na koberečku. To všechno se v něm zvrtlo v nesympatii (přinejmenším) ke všem novinářům. Dával silnice kolem novinářského zámečku pečlivěji střežit a nehoda, kterou zavinili dva novináři, mu byla do jisté míry satisfakcí.
Byl zkušeným dopravním orgánem a případu se ujal s obdivuhodnou profesionální rutinou. Uložil ohledat místo katastrofy pouze zběžně a zajistit bezpečnost provozu na vozovce. (To nebylo nijak obtížné, neboť cestu používali jen obyvatelé zámku.) Dal předběžně zjistit rozsah poškození vozidel. Nařídil zkoušku řidičů, aby zjistil, zda některý z nich nepožil alkohol před anebo během jízdy. Vyšetřil předběžně a přibližně výši škody na vozidlech a na vozovce. Od správce letoviska si vyžádal místnost, kde by mohl vyslechnout účastníky nehody. Pak vytáhl z kapsy igelitový sáček s kávou, podal jej správci a požádal ho, aby mu uvařil kafe. Načež se odebral po schodišti do honosné haly.
„Tudy prosím," řekl správce a ukázal na jedny ze skleněných dveří zakrytých záclonou. „Takový malý salonek…"
V hale se shromáždili všichni dospělí, které toho léta zámek hostil. Dívali se na podporučíka ospalýma, nicméně však vzrušenýma očima.
„Kde jsou ranění?"
„Tam… V jídelně…"
„Lékař?"
Ještě nepřijel… Ale je už na cestě."
„Děkuji. A vy, prosím," obrátil se na přítomné a - protože se mu zdálo nevhodné říci rozejděte se -pravil: „Můžete… pokračovat… ve spánku…"
A vstoupil do salonku.
Za půl hodiny měl pohromadě základní informace z místa neštěstí a mohl přistoupit k předběžnému výslechu.
Dal si zavolat všechny účastníky, vyslovil politování, že se lékař dosud nedostavil, zeptal se, zda jim nebude činit potíže, když si s nimi pohovoří.
„Ne," řekl Landa a ostatní zavrtěli hlavami. Nevypadali nejlíp. Řidič pobědy měl zavázanou hlavu a náplast na obličeji. Nejistě mrkal a nervózně si olizoval rty. Landová byla rozcuchaná, bledá, s rtěnkou rozmáznutou ze rtů přes tvář. Na rtech, z nichž trochu krvácela, si přidržovala kapesník. Landa měl ovázanou ruku a také na obličeji měl několik oděrek a modřin. Brýlatý muž, řidič starého automobilu, byl jen v trenýrkách. Měl zavázané ruce a neuspořádané obvazy na obou nohou. „Smím kouřit?" zeptal se nesměle.
„Prosím."
Neobratně zasunul cigaretu do úst.
„Tak začneme s vámi, pane řidiči," obrátil se podporučík k řidiči pobědy. „Vy se jmenujete Josef Potužák, je vám dvacet devět let, zaměstnán jako řidič z povolání v redakci. Trestán jste nebyl?"
„Ne."
„Řekněte nám, jak k případu došlo."
„No… Já jsem jel dolů…"
Jakou rychlostí?"
„To už se nepamatuju… Normálně… no…"
„No a dál?"
„Pak jsem najednou za zatáčkou před sebou viděl světla, šlápl jsem na brzdy a… snad jsem dostal smyk nebo co…"
„Později vám řeknu přesně, jak rychle jste jel. Zatím - podle toho, co víme - jste jel rozhodně nepřiměřenou rychlostí. A jak došlo k usmrcení té ženy?"
Já jsem nikoho neviděl."
Jak to?"
„Neviděl. Opravdu. Domníval jsem se, že vypadla z vozu tady soudruha redaktora."
Jak - domníval? Viděl jste ji snad padat?"
„Ne, ale protože nejela s námi…"
Podporučík ho přerušil. „To zatím stačí. A teď vy, paní, jestli dovolíte…"
Mlčky přikývla.
„Na co se pamatujete?"
Jeli jsme dolů a najednou jsem slyšela - já jsem seděla vzadu - jak pan Potužák řekl: Sakra! A potom byla rána, tma a automobil se převracel nebo co… nevím…"
V okamžiku, kdy se podporučík obracel na Landu, vstoupil do dveří lékař, který mel toho dne noční službu na pohotovosti. Byl to mladý internista z nemocnice, choval se nesměle a měl neobratné pohyby. Srovnal si brýle na nose a zamrkal, neboť prudké světlo v salonku ho oslnilo.
Já jsem doktor Šejnoha…"
Podporučík se podíval na hodinky.
„Měl jsem několik případů ve vesnicích…" omlouval se lékař. „Nemohli mě dřív vyrozumět…"
„Prosím, můžete začít."
Mezitím co lékař ošetřoval zraněné, procházel se podporučík po hale a se zájmem si prohlížel obrazy. S nechutí konstatoval, že bývalí majitelé zámku byli neobyčejně oškliví. U kulatého stolu, pod jediným rozsvíceným lustrem v celé velké a poněkud strašidelně působící prostoře, sedělo několik lidí při láhvi vína a tiše hovořili. Podporučík si jich nevšímal a oni na něho pohlédli jen čas od času, když na své pochůzce náhodou přešel kolem nich.
Lékař skončil a ohlásil se mu.
„Budete se muset, pane doktore, podívat ještě…"

„Vím. Ale já nevím, kde to je…“
„Tady správce vás tam zavede. Zítra přijede úřední lékař. Jde mi jen o předběžné zjištění. Případně příčinu smrti.“
„Ano,“ řekl doktor Šejnoha stejně nesměle, jako když se představoval. „Zajdu pak za vámi.“
Podporučík se vrátil ke čtyřem v salonku, aby pokračoval ve výslechu. Rovněž další cestující v pobědě, šéfredaktor denního listu Antonín Landa, dvaačtyřicetiletý, robustní muž, mu dohromady nic neřekl. Podle jeho soudu jel řidič přiměřeně, silnice je úzká, vozidlo před nimi bylo dobře osvětleno, ovšem zatáčka… Ne, žádné ženy si nevšiml.
A naposledy se podporučík obrátil na řidiče staré pragovky. Učinil tak nikoliv náhodou. Začal jako obyčejně: „Vy se jmenujete Alfréd Hudec, jste vedoucím redaktorem kulturní rubriky, je vám čtyřicet, řidičský průkaz máte v pořádku. Tak jak to bylo?“
Alfréd Hudec, poněkud klidnější, snad tím, že lékař nezjistil, že by jeho zranění byla vážná, vylíčil, jak k nehodě došlo.
„Tu ženu jste neviděl? Musela přece jít po vaší straně.“
„Ne. Opravdu ne.“
„Tomu se nedivím, pane řidiči,“ řekl vážně Bořek a vynesl svůj trumf: „Těžko jste ji mohl vidět, když jste pil…“
Já…“
„Co jste pil?“
„V poledne… trochu vína…“
„A kde?“
„V Bylavsi…“
„U Šrůtků?“
„Kde prosím?“
Jestli v hospodě u Šrůtků?“
„To prosím neznám… Já tam byl v archeologické expedici… Oni mě totiž pozvali… Já se zajímám o jejich práci, rozumíte, několikrát jsem o nich psal. Byla tam jakási menší celostátní vědecká konference. Ale to bylo jen několik kapek vína po obědě…“
Ozvalo se zaklepání na dveře.
„Dále!“ zavolal poručík.
Do salonku se vsunul lékař. Přistoupil ke stolu a chvíli něco šeptal podporučíkovi. Ten, k údivu přítomných, nejdříve rozšířil dosud přivřené oči. Kdybychom byli neslušní, řekli bychom, že je vyvalil. Pak zčervenal. Potom se nadzvedl. „A jste si tím jist?“ zašeptal hlasitě.
Lékař přikývl.
Podporučík vyskočil a těkal očima po místnosti. Zdálo se, že chce něco najít. A potom se ještě jednou zeptal strašlivě vážně: Jste si tím jist?“
„Ano,“ odpověděl doktor Šejnoha a srovnal si brýle. „Všechny příznaky…“
„Děkuji!“
Podporučík se neklidně podíval po všech čtyřech účastnících nehody. „Promiňte,“ řekl úplně zbytečně. „Promiňte…“
A přiskočil k oknu. Otevřel je a vykřikl do tmy: „Soudruhu strážmistře! Jste tam?“
„Zde!“
„Volejte okamžitě…“ vychrlil několik čísel.
„Provedu,“ řekl hlas ve tmě.
Podporučík se odvrátil od okna, znovu si prohlédl všechny přítomné. „Promiňte… Doktore… vy tady budete muset zůstat… Promiňte…“ A vyběhl do haly, nechávaje za sebou otevřené dveře.
Lékař zamrkal a polkl. Pokusil se o úsměv.
„Co se vlastně stalo?“ zeptal se Landa.
„Myslím… myslím, že můžete být klidní… pokud jde o vás a o tu… mrtvou…“ řekl pomalu lékař. „Zemřela totiž nejméně před čtyřiadvaceti hodinami…“

3.
V bytě Michala Exnera zazvonil telefon. Stál na psacím stole u okna a Michal na něj pohodlně dosáhl z gauče. Zvedl sluchátko a řekl: „Ano?“ a jeho hlas nebyl ani příliš rozmrzelý, neboť čas od času jej takové nepříjemnosti postihovaly. To ovšem souviselo s povoláním.
Bylo krátce po druhé hodině v noci.
Vedle něho se v přikrývkách něco zachumlalo a ospalý ženský hlas se zeptal v polospánku: „Co je?“
Michal zakryl dlaní mikrofon. „Tiše!“ sykl.
„Rozsvit'.“
Poslechl.
„Ano?“ řekl ještě jednou do telefonu a poslouchal.
Jeho byt - to byla garsonka tak čtyřikrát čtyři metry, se skříní, stolem, dvěma ne zrovna zachovalými křesly, něčím, co by se dalo nazvat prádelníkem, a širokým gaučem. Na jedné půlce ležel on, asi třicetiletý, dobře živený, ale ještě ani zdaleka ne tlustý, černovlasý. Měl velké a klidné oči. Na druhé polovině gauče, podepřená o lokty, napolo ležela dívka, snad o deset let mladší než on. A měla na sobě pyžamo, to znamená, že sem docházela pravidelně a častěji. Byla rozcuchaná a hrozně se šklebila.
Michal se zvolna posadil. „Rozumím. Tak můžu tam jet sám napřed. Dobře. A kde to je, prosím tě?“ Vstal, a přidržuje sluchátko ramenem, hrabal se v zásuvce stolu. Vytáhl mapu a rozložil ji na stůl. ‚Jo. Je dost podrobná. Po dědečkovi. Království české. Jo, každá vesnice. Tak říkáš severozápadní výpadovkou, Losice, Nekvasy, Modřetín, ano, mám,

Bučice vpravo, mám, Krovsko, Rozkoš, Miletice, ano. Mám. Tady je ten zámek. Tak já klušu hned. Kolik je hodin? Dvě deset? Díky. Ahoj!“
Dívka odhodila přikrývku a vyskočila. „A tentokrát pojedu s tebou!“
„Hele, Kamilo, máš mě ráda? Tak, prosím tě, postav na kafe…“ oblékal se a mluvil dál: „Podívej, já na mou duši nevím, co se z toho vyklube. Ale na mou duši ti slibuju, že když to bude jen trochu možný, že ti všechno budu povídat a vezmu tě s sebou, ale teď nemůžu. Pochop! Stalo se to na novinářským zámku.“
„Vražda?“
„Nevím.“
Postavila odevzdaně na kávu, vrátila se na gauč, položila bradu na kolena a nohy objala rukama. Tvářila se hrozně smutně, ale měla vztek. Když se před půl rokem seznámila s kapitánem od bezpečnosti — dokonce se poznali na koncertu — doufala, že kromě jiného (rozhodně nebyl ošklivý) zažije s ním nějakou vzrušující událost. A jediné, co za tu dobu zažila, bylo několik nočních telefonů a jednou ho neviděla čtrnáct dní. Když se vrátil, byl špinavý a neoholený a spal. Ale jinak se jí líbil. Vzdychla.
„Mrzí tě to?“
Neodpověděla. Ovšem ví, že ji to mrzí.
„Určitě by ses nudila…“ Lehla si a přitáhla pokrývku až pod bradu. Aspoň si všimne, jak jsem poslušná.
„Zítra se určitě vrátím. Vlastně ještě dnes. Přijdeš večer?“
„Když mi…“
„Ano, určitě ti budu referovat.“ Naklonil se nad ní, políbil ji a řekl: „Ahoj!“ Pak zhasnul a tiše za sebou zavřel dveře.
Životní osudy kapitána Michala Exnera byly svým způsobem zajímavé. Toužil stát se kameramanem a dokonce se mu podařilo složit úspěšně zkoušky na příslušnou školu a absolvovat první ročník. Ony dva semestry stačily, aby poznal, že z něho filmař nikdy nebude — stejného názoru byla i většina jeho pedagogů - a proto opustil fakultu uměleckého směru a skončil svá vysokoškolská studia jako promovaný právník. Můžeme předpokládat, že touha připravit se na povolání umělce může kromě jiného, samozřejmě, znamenat také jistý neklid v povaze a snadné jitření mysli. Jisté je, že Exner měl rád ruch a změnu a věci neobvyklé. Proto se pokusil o místo na ministerstvu vnitra. Byl přijat. V několika případech osvědčil bystrost a vtip, vyřešil jaksi mimochodem věci, které nebyly zrovna v jeho pracovní náplni, a tak jeho představení dospěli k rozumnému závěru. Zařadili ho na pracoviště, kde se takové věci staly pracovní náplní promovaného právníka a nyní několik měsíců kapitána.
Dívka Kamila se mu zalíbila. Seznámil se s ní tak, že jí v dobře vypočítaném okamžiku šlápl -ovšem jen trochu — na nohu. Detektivové nemusí být, pokud jde o seznamování, vynalézavější než ostatní lidé. Studovala klasickou filologii a on nemohl pochopit (ovšem že jí to nikdy neřekl), jak je možné, že takové půvabné stvoření zápasí úspěšně s beznadějnou vědou. Ostatně i kriminalista nemusí čas od času něco pochopit.
Do aleje k zámečku dorazil před čtvrtou hodinou. Na pokyn dopravního orgánu, který na rozkaz podporučíka Bořka vystřídal dobrovolnou novinářskou stráž určenou Božislavem Kácelem, zastavil svou starou mercedesku - kabriolet a legitimoval se. Hned si prohlédl místo nehody.
Oba vozy se postavily po nárazu tak, že vlastně uvolnily silnici. Stály téměř u sebe, přední kola na vozovce, zadní na pokraji asi dvoumetrového srázu. Dole byla louka, na které se povaloval objemný kufr pragovky. Urazil se o strom, jak náraz smýkl vozem na stranu. Cestu kufru značily rozházené věci, které z něho vypadly. Plechovka s olejem, malý kanystr, nějaké láhve se saponátem, šroubky, matice a hadry a ještě další krámy, které s sebou automobilisté vozí, přesvědčeni, že jsou naprosto nezbytné.
„Kde ležela ta mrtvá?“
„Tam, kde jsou čtyři kolíčky.“
„A proč ji odnesli?“
Strážmistr pokrčil rameny. „Když jsme přišli, ležela už v kapli…“
„V kapli?“
„Dali ji tam asi proto, že je to nejstudenější místo na zámku. Teď, v tomhle vedru…“
„A kolíčky? Kdo je tady zapíchal?“
„Nevím. Snad někdo z těch novinářů, co sem přiběhli po srážce. Oni si mysleli, že šla po cestě.“
Exner se sklonil a sáhl na nízkou, pokosenou trávu blízko označeného místa. „Málo rosy, co?“
„Byla teplá noc.“
Rozloučil se, nasedl, a mercedeska zvolna jela strmou cestou k zámečku, obloukem kolem starého anglického parku. Působil pestrou zelení stromů a keřů klidně a vážně, spokojeně a důstojně a všechny tyhle pocity dovedl přenést i na toho, kdo jej míjel nebo jím procházel.
Za zámečkem stálo několik osobních vozů a mlíkař dopravního inspektorátu.
Z boudy vyběhl pes a začal strašně štěkat. Z okna prvního patra vyhlédl podporučík Bořek. „Kdopak jste?“ zavolal na kapitána.
„Exner!“
„Počkejte dole!“
Podporučík seběhl osobně. „Váš občanský průkaz.“
„Nemám.“
Jak to?“
Ukázal služební.
Podporučík se napřímil do pozoru. „Promiňte, soudruhu kapitáne. Podporučík Bořek.“
Exner objal Bořka přátelsky kolem ramenou. „Nic se nestalo. Máte tam nějakou komůrku?“

„Komůrku?“
„No, kde bych se mohl posadit a povídat si…“
„Ano prosím. Salonek.“
„Výborně.“
„A nechcete vidět mrtvou?“
„Na nepříjemné věci je dost času, nemyslíte?“

4.
Seděl v pohodlném empírovém křesle a zamyšleně se díval z okna na velmi starou lípu. Podporučík mu vylíčil všechno, co zjistil. Měl nepříjemný dojem, že ho Exner neposlouchá příliš soustředěně.
„Dál jste nevyšetřoval? Myslím, jestli tam někdo nešel, jestli ji někdo snad nezahlédl, kdo to je…“
„Ne.“
Ukázal z okna. „Krásný strom, všiml jste si?“
„Opravdu. Nevšiml,“ řekl roztržitě podporučík.
První, s kým si Exner přál popovídat, byl lékař. Byl neklidný, nervózně kouřil a zapomínal oklepávat popel z cigarety. Michal mu podal popelník. „Copak se vám stalo, pane doktore?“
„Promiňte… Mohu se posadit… Já jsem prosím ve službě. Telefonoval jsem na středisko i do nemocnice, aby mě zastoupili, ale přesto pochopte: v noci má na okrese službu jediný lékař…“
„Ano. To je velmi mrzuté. Doufejme, že nedošlo k vážným případům… Tak mi povídejte, jak to bylo.“
„Zavolali mě, že jde o silniční nehodu…“
„Počkejte! Podrobně, prosím vás. Kdo vás volal, kdy a jak.“
„Nevím už přesně, kdy to bylo. Myslím krátce před dvanáctou hodinou. Volal jsem z Chvaletic na středisko. Víte, já jsem odtamtud, totiž ze střediska, vyjel kolem desáté. Do několika obcí. Abychom ušetřili čas, volám vždycky z poslední obce, kde je další případ. Takhle jsem volal z Chvaletic a sestra mi řekla, abych jel sem, že volali ze zámku, to je odsud, že se tady srazila auta a že jsou ranění. Přijel jsem k jedné hodině. Ošetřil jsem lehce raněné a potom mě správce zavedl do kaple. Tam ležela mrtvola ženy. Zjistil jsem, že nemohla zahynout při srážce, protože k té došlo asi v jedenáct, a ta žena je víc než den po smrti.“
Jak jste to poznal?“
Lékař polkl. „Víte,“ řekl nesměle, „já nejsem patolog… tím méně soudní lékař… Já jsem internista… Ale to byly zcela obecné patologické jevy, například…“
„Ano. A příčina smrti podle vašeho názoru?“
Pokrčil rameny. „Nemohl jsem ji blíž ohledat… Správce mi svítil petrolejkou… V kapli totiž není elektřina… A potom… Rozumíte, žádné zřejmé příznaky. Žádná krev a tak…“
„Takže i otrava houbami i rána klackem do hlavy?“
Usmál se nesměle. „Ano… Já jsem v tom okamžiku považoval za důležitější dobu smrti než… Jestli ovšem chcete… Je už světlo, můžu tam jít s vámi a pokusit se alespoň zběžně, prozatímně určit příčinu…“
Michal Exner prohlásil, že to není nutné, poděkoval lékaři a propustil ho. Potom oznámil podporučíku Bořkovi, že může také odjet, jestli už si všechno zjistil. Poprosil ho jen, aby nechal na místě nehody onoho strážmistra.
Takže k páté hodině na zámku osaměl. Všichni obyvatelé zámku spali. I správce, na pohovce v hale, aby mohl být kdykoliv k dispozici bezpečnostním orgánům.
Exner ho nechal spát. Prošel chodbami zámku, prohlédl si obrazy a poslouchal hluboké oddechování i chrápání za očíslovanými bílými dveřmi, za nimiž bývaly komnaty a budoáry, salony a kuřárny a herny a klubovny. Potom se vydal na cestu kolem zámku. Díval se po stromech, po skupinách keřů a po trávě a vůbec nehledal nic určitého. Před šestou se vrátil a probudil správce.
Ten člověk ho začal zajímat, hned jakmile se probral a postavil. Byl starší, prošedivělý, dosud velmi hezký. A podle toho, jak stál a mluvil, jaká slova volil a jak dával otázky, bylo zřejmé, že je zvyklý jednat s lidmi všeho druhu. Prostě ne jen tak nějaký správce zotavovny, ale zkušený hoteliér mezinárodního formátu. Když se mu Exner představil a legitimoval, řekl jen: „K službám.“
„Víte co, pane správec? Mohl byste mi prodat něco k jídlu? Je sice brzy, ale snad…“
„Zajisté. Račte do jídelny.“
„A mohl bych jít s vámi? Do kuchyně? Že bychom si při tom povídali…“
Jak chcete.“
Exner dostal báječnou snídani. Hrozně rád jedl a pohled na smažící se vajíčka, na čerstvou šunku a rozplývající se slaninu ho naplňoval mimořádným uspokojením. Správce si založil přes kalhoty ubrousek a pracoval obratně a elegantně, s určitým kuchařským šarmem.
„Tak vy jste tady vlastně na penzi,“ poznamenal Michal.
„Nevím, jak to myslíte?“
„Byl jste předtím v Puppu nebo v Alcronu?“
Správce vyklopil jídlo na talíř a udiveně zvedl hlavu. Já si dost pamatuju lidi… Ale vás ne… Jak to víte?“
„Co?“
„Že jsem byl v Puppu i v Alcronu.“
„Nevím nic. Napadlo mě to…“ Měl radost, že to uhodl, a pustil se do jídla. „Viděl jste tu ženu?“
„Ano. Dvakrát. Jednou když ji přinesli, to jsem jim otvíral kapli, a podruhé když jsem k ní vedl lékaře.“
Je zdejší?“

„Myslím, že ne. Jsem zde už dva roky a nikdy jsem ji tady nespatřil.“

5.
Ženu, za níž přijel, uviděl Michal Exner až krátce před polednem. Celá parta jeho chlapců končila v té době práci. Dostavil se také patolog.
Letovisko zůstalo sice letoviskem, jeho dočasní obyvatelé, kteří zde trávili dovolenou, se snažili dělat totéž, co jiné dny: to je jít na houby, hrát badminton a tak dále, ale nikdo z nich neopomenul důkladně si prohlédnout Michala. Seděl nečinně pod lípou, kterou ráno obdivoval. Nikdo také neopomenul jít nenápadně kolem dvou rozbitých aut a dívat se aspoň z dálky na práci statných mládenců, kteří přijeli nedlouho po Michalovi.
Před jedenáctou byli mládenci hotoví, pozvali Havárii, aby vozy odtáhla, a Michal se odebral s lékařem do kaple.
Na nosítkách pod oltářem ležela asi pětačtyřicetiletá, štíhlá žena, která musela být kdysi velmi krásná. Teď na ni vábný pohled nebyl, protože lékař na přání Michala provedl pitvu.
„Tak příčinou smrti,“ řekl lékař, „byla rána v krajině spánku. Nešťastné místo. Popis dám přesně do protokolu. Tupý předmět. Podrobnosti dám do protokolu. Všiml jsem si v tom místě nějakého bělavého prášku nebo co to je. Necháme to prošetřit. Jako stopy po pudru nebo co. Nebo omítka. Nejdřív jsem myslel, že je to otrava denaturákem.“
Jak to?“
„Když jsem přišel, cítil jsem ho docela zřetelně. Pak jsem přišel na to, že tak páchnou její šaty.“ Ukázal na hromádku na nosítkách. Jsou plné olejových skvrn. Olej má taky na kůži. Podívejte se. Tady, na nohou, na rukou… Vidíte? Nějaký strojní olej nebo co…“
Bylo příjemné vyjít z kaple do slunného dne.
Šli přes louku, parkem, přímo k místu nehody. Cestou potkali muže, jedoucího přes louku s frézou, to je s motorem na dvou kolech, který dělá hrozný kravál a vleče velmi pomalu malý valníček. Na valníčku vezl hromadu trávy.
„Kosíte?“ zavolal na něho Exner.
Muž přikývl a zastavil.
„Kdy jste dělal tu loučku dole? Víte, jak se nad ní srazila auta.“
„Včera k večeru.“
„A proč?“
Muž se nechápavě podíval.
„Víte, já myslím, proč jste tam pracoval zrovna včera k večeru?“
„Náhodou. Začínám vždycky nahoře u lesa. Tam je tráva nejdřív zralá. No a včera večer jsem se dostal až k cestě.“
„Děkuju.“
Parta mládenců nenašla na místě nehody nic zvláštního. Příčinou srážky byla zřejmě rychlá jízda pobědy. To, co už v podstatě zjistil podporučík Bořek. Také označené místo, kde ležela mrtvola, odpovídalo situačně čtyřem větvičkám, které do trávy zabodl Božislav Kácel.
„Zjistili jste totožnost?“
„Nebyla určitě z obce. Nikoho zde nepohřešují.“
„Poslyšte, není tady někde cítit denaturák?“
Je,“ řekl jeden z mládenců. „Ale kde, sakra?“ Obrátil se k ostatním. „Kluci, já jsem někde cítil denaturák. Čuchejte.“
Rozešli se k vozům.
Jeden z nich seběhl na louku, sbíral věci, které se vysypaly z kufru pragovky, a pak zvedl i kufr. „Tady,“ řekl, „ten kufr smrdí denaturákem.“
Michal seběhl z náspu a přičichl. Bylo to zcela zřejmé, knír měl dřevěné dno, které velmi silně páchlo.
„Nikde jinde to nesmrdí?“ zavolal na silnici.
„Ne.“
„Seberte vzorky oleje, co byl v kufru, a dejte je porovnat se skvrnami na šatech, a taky otisky a vůbec. Ty vzorky do večera.“

6
Vnitřní napětí, jímž trpěli všichni obyvatelé zámečku Radešína, se poněkud zmírnilo, když k polednímu parta hbitých mládenců odjela, a když přibližně ve stejnou dobu přijel zvláštní vůz, v němž opustila zámek nepříjemná a zároveň smutná návštěva, která strávila noc v zámecké kapli. Přesto však se lidé nemohli vrátit k běžným radostem a starostem, neboť mercedeska - kabriolet dosud stála na nádvoří a její majitel, jak se zdálo, neměl chuť zámek opustit.
Bylo jistě mnoho těch, kteří by si s ním rádi pohovořili. Neboť nestane se často ani novináři, aby mohl rozmlouvat a interviewovat kriminalistu, ale pocit, že je zde vlastně trochu kvůli nim, a dále určitý ostych a nechuť vtírat se — to podle povah a nátury - bránilo jim dát se s Michalem Exnerem do řeči. Zvláště trpěli ti mezi deseti a šestnácti roky.
Měli přísně zakázáno obtěžovat soudruha, který sem přijel pracovat. S nimi stejně trpěl Božislav Kácel.
O té práci - to byla pedagogická fráze. I dospělí si marně lámali hlavu, co vlastně tady ten kriminalista chce, když nevyvíjí žádnou, ale vůbec žádnou činnost.
Trochu se mýlili. Michal se především společně s nimi najedl a při tom pozoroval správce zámku. Jeho chůzi a způsob, jakým odnášel příbory. Jeho řeč, prosby a odpovědi, prostě celé chování člověka, chování, kterému se kdysi říkalo noblesní.
Možná že jiný na Michalově místě, uprostřed všeobecné pozornosti a přesto stranou všech, by se cítil osamělý. Ale na to nebyl Michal nikdy citlivý. Byl rád, že je v novém prostředí a že je může studovat, nechat je na sebe působit, bavit se tím, že se dívá na lidi, jak jednají a hovoří.

Vedoucí redaktor deníku Landa pobízel ke spěchu manželku, protože dole na něho už čekal jiný vůz z redakce. Při jídle mu hrozně vadila zavázaná ruka. Mladí a bezdětní manželé naproti Michalovi jedli soustředěně a byli to určitě novomanželé, protože se snažili dotýkat se jeden druhého co nejvíce. Božislav Kácel mezi jídlem mluvil, polykal jaksi mimochodem a nakláněl hlavu na stranu. Michal litoval, že nerozumí přesně, o čem je řeč. Zaslechl jen útržky slov, něco jako: „…moderní vyšetřovací… Ano, ten případ se udál… sexuální… jsou určité souvislosti…“
Alfréd Hudec byl na tom z účastníků nejhůř. Měl zavázané obě ruce, vidlička mu padala z prstů, a proto se nechal krmit svou ženou, která Michala velmi zajímala. Ne snad proto, že by byla mladá nebo nějak zvlášť krásná, ale tahle paní asi pětatřicetiletá, s mírně prošedivělými vlasy a ze všech, co tu byly, nejlíp oblečená (podle toho Michal usoudil, že Hudec nemůže mít špatné příjmy), pečovala o svého muže s grácií a s okouzlujícím úsměvem, kterým nešetřila pro nikoho, s nímž se její oči náhodou setkaly (což se stalo v případě kapitána Exnera dvakrát).
Po obědě se většina účastníků rekreace rozložila na lehátkách v anglickém parku, děti odešly s paní učitelkou na píseček, jiní hráli badminton. Michal Exner šel ze schodů společně s manžely Hudcovými a pomohl brýlatému, prošedivělému a inteligentně vyhlížejícímu novináři, kterému se s nohou ve škrobáku velmi špatně chodilo. Michala napadlo, že Alfréd Hudec je vlastně nešika, protože si ruce pořezal ne při havárii, ale když lezl z auta. Doprovodil oba manžele až k lehátku, byl za to obdařen okouzlujícím úsměvem paní, a loudaje se přes louku (vychutnával při tom obrovský pocit svobody, totiž: že se může brouzdat beztrestně travou), zamířil do lesa. A všem bylo divné, proč jde zrovna tam, na opačnou stranu, než se udalo neštěstí.
Jenže Michal neměl vůbec v úmyslu pátrat a hloubat. Byl až do večera, než dostane výsledky expertiz, volný, a proto se vydal hledat houby. Půl druhé hodiny bloumal po lese a našel jich spoustu. Rostly tam hlavně holubinky, ale nasel i dva hříbky, žampiony a muchomůrku růžovku. Na travnatém paloučku uviděl také, a se zájmem si prohlédl, muchomůrku zelenou. Už dlouho takový krásný exemplář neobjevil. Ostatně muchomůrka zelená se báječně hodí k travičství a Michal byl přesvědčen, že spoustu travičských středověkých vražd měla na svědomí právě tahle krásně zelená houba. Nepotkal nikoho. A když se vrátil k zámku, mohl konstatovat jen neobyčejně překvapené pohledy. Nic si na houby nevzal a měl je všude. Za košilí, v kapsách, nesl jich plné hrsti.
„Krásný lov,“ přivítal ho na nádvoří správce.
„Rostou!“ odpověděl Michal. „Viděl jsem taky krásnou muchomůrku zelenou.“ Zvedl ruce plné hub. „Rád bych vám to věnoval do kuchyně.“
„To jste moc hodný. S sebou si nevezmete nic?“
Neobyčejně taktně položené otázce, kdy vlastně hodlá vypadnout, se Michal usmál. „Ne… Totiž… Rád bych se u vás zdržel… přes noc. Zatím jednu noc… Jestli budete mít volný pokoj…“
„Ovšem zámek je pouze pro členy svazu novinářů… Lituji, musel bych mít povolení z Prahy, rozumíte…“
„Ale já nemám na mysli rekreační pobyt. Kdybyste s tím měl nějaké nepříjemnosti, pak samozřejmě ukážu vašim představeným služební průkaz.“
„Ano. Rozumím. Dám vám připravit pokoj. Přejete si snad bydlet v určité části zámku?“
„To máte tolik volného místa?“
„Ne. Ovšemže ne. Ale dalo by se to zařídit.“
„Ubytujte mě, kde se vám to bude hodit.“
„Prosím. Máte ještě nějaké jiné přání?“
„Měl bych. Kdybyste moment počkal, zbavil bych se těch hub a mohli bychom se chvíli projít a pohovořit si.“ „K službám.“

7.
Zvolna kráčeli cestou, po níž minulé noci jela nepřiměřenou rychlostí poběda, aby se srazila se starou pragovkou. Exner se omluvil, že se ještě nepředstavil, a učinil tak.
Já jsem Kareš,“ řekl správce. Josef Kareš. Těší mě.“
Cesta vedla alejí starých lip (ty právě kvetly, voněly) a onen letní den byl neobyčejně svěží, příjemný a jasný a zdálo se téměř nemožné, že tahle pohoda mohla být prostředím vraždy.
„Poslyšte, je tady k dostání líh? Myslím v drogeriích, denaturovaný líh?“
„Líh?“ Kareš byl zvyklý ničemu se nedivit. „Nebyl už několik měsíců. Ani tady v Jednotě ve vsi, ani na celém okrese. Zrovna předevčírem jsem byl ve městě a sháněl jsem ho. Tam už ho taky nemají několik týdnů. Řekli mi, že čekají zásilku koncem měsíce.“
„Víte, my máme takovou ne zrovna příjemnou práci, že…“
Kareš přikývl.
„…jistě se nesetkáváte s někým jako já poprvé v životě. A rád bych se vás zeptal na jednu věc. Totiž, přesně řečeno - na váš názor na celý případ. Mimochodem: kdy kosili loučku tam pod tím náspem?“
„Včera k večeru.“
„A proč zrovna k večeru a proč včera?“
„Náhodou. Začínáme vždycky nahoře a pak postupně jdeme parkem dolů. To byla opravdu náhoda. A můj názor?“
Pokrčil rameny. „Upřímně řečeno, nevím. Jako kdyby vypadla z letadla. Tady ji nikdo nezná - myslím tu zabitou ženu — nikdo nepostrádá, nikdo ji předtím neviděl… to není ovšem podstatné, mohla sem nějak zabloudit. Ale nikdo ji nečekal. Ani tady, ani ve vsi… Já za své praxe zažil v podnicích tři vraždy. Dvě byly loupežné, jedna ze žárlivosti. Dvě ženy a jeden muž. A vraždu spáchali ve dvou případech hosté, v jednom vrchní číšník. Ale to byli jaksi lidé domácí, známí.“
„Znáte tu Čapkovu povídku o tom krásném špionovi?“

Jak ho zabil synovec toho…“
„Ano.“
„Kdoví, zdali měla synovce…“
Zasmáli se. Ano, zasmáli. Ale to už tak je v životě. Neznali tu ženu, neměli k ní žádný vztah. Pro jednoho byla případem, pro druhého její případ jen určitou nepříjemností.
Stanuli na místě nehody. Havárii připomínaly jen dva vyvrácené patníky, velmi poškozený strom a rozrytá země. A čtyři suché větvičky zabodnuté v trávě.
„S kosením trávy,“ řekl zamyšleně Kareš, „skončil pan Beneš asi v šest hodin. Pak přišel na večeři…“ podíval se na Exnera a zjistil, že se dívá úplně jinam, dolů alejí, odkud k nim přicházela nějaká dívka v texaskách a v oslnivě červeném tričku, s velkou kabelou v ruce. „Zase někdo úplně cizí… Jako kdyby si tady dávali sjezd…“
„Kdo?“
„Neznámí lidé.“
„Vy ji neznáte?“
„Ne.“
„Zato já ano,“ a Michal se rozběhl vstříc přicházející, která nebyla nikým jiným než dívkou Kamilou a mohla dělat cokoliv toho dne a večera, cokoliv, jen ne jezdit sem. Než k ní doběhl, napadly ho všechny možnosti všelijakých nepříjemností, které její příchod mohl způsobit. Od služebního průšvihu různého stupně až k veřejné ostudě, protože tady, hrůza, je samý novinář.
Zamávala, usmála se a řekla vesele: „Ahoj, Michale!“
Stiskl zuby vzteky. A řekl spíš vyděšeně: „Co tady děláš, proboha!“
„Přijela jsem za tebou,“ řekla s lehkou samozřejmostí.
Jak?“
„Autostopem.“
„A jak ses dověděla, že jsem tady?“
„Večer jsi nad mapou přeříkal celou cestu.“
Sepjal ruce, ale dával pozor, aby to Kareš neviděl: „Prosím tě, okamžitě se seber a vrať se.“
Ukázala na Kareše. „To je vrah?“ zeptala se klidně.
„Psst!“
Rozšířila oči. „Opravdu je?“ Bavila se a měla radost, že ho našla a přepadla. Počítala trochu s tím, že ji požene zpátky, ani by se moc nezlobila, kdyby k tomu došlo. Ale přesto chtěla zkusit, jestli se jí povede zůstat. „Promiň…“ měla velmi nevinné oči. „Nevěděla jsem, že se budeš zlobit.“
Já se nezlobím, ale tady zůstat nemůžeš. Pracuju a… a to prostě nejde. Vždyť víš, že nejsem pekař… víš přece…“
„Ano, jsi detektiv, vím…“
Slovo detektiv ho uvádělo obyčejně do stavu zuřivosti. Bylo zvláštní, jak on, o kterém se říkalo, že je klidný, že to až nudí, se dokázal rozčílit, kdykoliv byl s ní. Najednou si to uvědomil. Vylekal se.
Kareš, který do té chvíle stál opodál a dělal, že nic nevidí a neslyší, přistoupil k nim a řekl: „Pardon. Nemýlím-li se, přijela za vámi vaše choť. Zařídím, aby pro ni připravili druhé lůžko. Budete mě ještě potřebovat? Omluvte mě, prosím.“
Obrátil se a odcházel, A usmíval se nad báječným trikem, který se mu znamenitě podařil.
„Prosím tě, posaď se,“ řekl Exner odevzdaně.
„Kam?“
„Na patník. A polož tašku na zem.“
Poslechla a zvedla k němu hlavu.
Měl jí vynadat, měl ji vyhnat. To, co udělala a co se připravovalo díky hoteliérovi, se neslučovalo s ničím, ani s běžnou morálkou, natož se služebními předpisy. Ale přesto mu imponovalo, že přijela.
„Nech mě tady. Budu jako myška Schovám se v pokoji…“
„Zámek je plný novinářů!“ vykřikl zoufale.
„To je prima. Já jesle nikdy neviděla tolik novinářů pohromadě.“
Vzdychl. „Strašně mi komplikuješ život.“
„Opravdu? Mám tě moc ráda. A vynasnažím se, abych ti vůbec v ničem, ale vůbec v ničem…“
Jeď domů…“ pravil prosebně.
„Jak bys před ním vypadal, kdyby ses vrátil, a já, tvoje žena, nebyla s tebou.“
„A ty si myslíš, že jen na okamžik zapochyboval, že nejsi mojí ženou?“
„Ale jistě někomu oznámí, pokojské určitě, že za tebou přijela manželka.“
To byl argument. Večer přijedou jen Vlček a Beránek. Kamila zůstane prostě v pokoji. Jim nikdo neřekne, že je tady. Novinářům to bude možná divné, ale lip, než kdyby si domýšleli nějaké pitomosti o soukromém životě pracovníka hlavní správy ministerstva vnitra.
„Tak jdem,“ řekl.
„Kam?“
„Na zámek.“
Vyskočila, objala ho a políbila.
„Ale pod jednou podmínkou, rozumíš, pod jednou podmínkou. Že budeš poslouchat.“
Samozřejmě, že slíbila.

8.

Požádal, aby jim večeři přinesli na pokoj. Potom jí přikázal, aby probůh nechodila dolů do haly. Sešel tam sám a čekal na své podřízené, protože Vlček by rozhodně lezl za ním na pokoj.
Vybral si místo na pohovce vedle Božislava Kácela, který potěšením zamžikal vodnatě modrýma očima. A nabídl Michalovi cigaretu. Michal poděkoval, cigaretu přijal a zapálil si. Kácel se přímo chvěl touhou diskutovat. Ale odvážil se pouze se představit, což Exner opětoval a mlčel, schválně mlčel. Pásl se pohledem na člověka, který zoufale potřebuje mluvit a neví, kde a jak začít.
„Těžká služba…“ poznamenal Božislav konečně.
„Tak, tak.“
„Dobré počasí, co?“
„Ujde.“
„Chystáte se na dovolenou?“
Michal zavrtěl hlavou.
„Manželka,“ vyhrkl Kácel, protože už to prostě nevydržel, „je vaší spolupracovnicí?“
„Soudruhu, mohl byste mi povědět, proč jste včera tak rychle zorganizoval pomocnou četu při tom neštěstí a proč jste nechal odstranit mrtvolu z místa činu?“
Božislav Kácel zbledl. Polkl. Pootevřel ústa. Napadlo ho, že rozhodně na hlavní správě zaměstnávají hrozné lidi a že si bude muset stěžovat svému známému ještě z dob svazácké práce, podplukovníku Bečkovi.
„Znáte podplukovníka Bečku?“
„Ano,“ odpověděl Michal a vstal. Naklonil se ke Kácelovi a řekl polohlasně, ale tak, aby to alespoň někteří kolem zaslechli: „Soudruhu, pojďte se mnou do salonku.“
Božislav zalapal po dechu. „Já… já nechápu…“
Michal ukázal na dveře a řekl, jak nejledověji uměl: „Prosím!“
Božislav se křivě usmál, jako že mu to samozřejmě nevadí, ale obličej mu hořel hanbou a ponížením.
A šel. Poslušně usedl do nabídnutého křesla. Poslušně přijal tentokrát Michalovu cigaretu, ačkoliv to byla morava a on vždycky diskutoval o cigaretách, jako o všem, a prohlašoval, že moravy nekouří a kouřit nemůže. A nechal si ji zapálit a kouřil.
„Vypravujte mi všechno, co jste dělal toho večera.“
Božislav líčil opravdu poctivě chvíli za chvílí, div ne minutu za minutou, čím se zabýval po večeři. Sdělil stručně i obsah jednotlivých rozhovorů. A potom řekl všechno, co se udalo až do chvíle, kdy uviděl na zemi bezvládnou postavu ženy. Měl dobrou paměť na situace.
„A jak ležela?“
„No tak… na boku…“
„Mohl byste mi to ukázat?“
„Nerozumím. Jak?“
„Podívejte,“ Michal vstal a ukazoval. „Tady koberec je silnice, tady je sráz, louka. Tady našli tu ženu. Byl bych rád, kdybyste si lehl přesně tak.“
Božislav přikývl. Chvilku přemýšlel. Potom si lehl a pravou ruku divně zkroutil pod tělo. „Asi takhle,“ zabekal.
„A kde bylo jedno auto, druhé auto a kde kufr?“
Kácel se nadzvedl a ukázal.
„Děkuju vám, soudruhu. Poskytl jste mi platnou službu.“
Božislav se šťastně usmál.
Někdo zaklepal na dveře.
„Dál,“ řekl Exner.
Vstoupili Vlček a Beránek a hlásili se. Božislav Kácel se zvedal a oni, třebaže to nebyla nudná podívaná, nehnuli ani brvou, jako by ho neviděli.
Exner podal Kácelovi ruku, přátelsky se na něj usmál, vyprovodil ho ke dveřím, zavřel za ním a řekl: „Tak co, hoši? Posaďte se. Nejdřív ty, Beránku.“
Je to slabý. Na okrese se jim nikdo neztratil. Taky z okolí není nic hlášeno.“
Vlček vytáhl z aktovky lejstra a fotografie. „V Praze úředně taky nic nemají. Všechno starý nebo jiný věk. Žena kolem pětačtyřiceti během posledního týdne žádná. A před tím - v lednu jedna na Slovensku. Ale tu našli asi v Dunaji. Odpovídají hlavní údaje. Ten smrad v kufru a na šatech je opravdu denaturák. Olej na šatech a na věcech v kufru asi stejný, ale taky ne. Na těch krámech v kufru bylo všelijakých volejů… Takže to se nedá určit na beton. Tady jsou její fotografie. Nález lékaře potvrzen. Byla to rána do krajiny levého spánku. Ten prášek tam… to je sádra. Pytlík to nebyl. Zhmožděnina od tvrdého předmětu, snad pěsti, na levé čelisti. Jinak zdravá. Porodila. Otisky prstů na kufru jen jedny. Zřejmě Alfréda Hudce, protože ty samý jsou na volantu a všude po autě. Kufr při jízdě musel být nezamčený. Jestliže sis všiml, má tam takové klipsy. Fungují dobře. Když jsou zavřeny, tak by se spíš prorazila stěna, než otevřelo víko, protože to víko, jak jsme se dívali, zapadalo úplně přesně a drželo jak hrom. My to zkoušeli. To je asi stručně všechno. Podrobně to máš tady.“ A položil papíry a fotografie před Michala.
„Tak já si to přečtu,“ řekl Michal, „a vy mně zatím sežeňte opravdický a čerstvý otisky toho Hudce. Kibicuje při kanastě a pije sodovku. Tak to máte jak na dlani.“

9.
Bylo po jedenácté, lidé odcházeli spát, v zámku zhasínala světla. Kamila seděla v pokoji, kde byla úplná tma. Seděla u okna a dívala se, jak proti světlejšímu nebi se černé stíny stromů spojují ve fantastickou křivku, jak přelétne Čas od

času stín netopýra. A v její mysli se střetávaly dva rozporné pocity. Jakýsi nesnesitelný údiv nad faktem zločinu na místě zcela idylickém a dále pak klidné a hluboké štěstí, které mohla přiznat jen sobě. Protože říci mu, že je šťastná tady s ním, by bylo hrozně fádní.
Michal Exner šel té chvíle k ložnici, kde bydlel Alfréd Hudec. Vlček a Beránek čekali v salonku.
Zaklepal.
„Ano prosím…“ řekla za dveřmi krásná paní Hudcová.
Vstoupil. Stála v županu u stolu a usmívala se. Alfréd, který neměl brýle a jehož obličej byl proto poněkud méně výrazný, seděl v křesle s nemocnou nohou podepřenou o rozesílanou postel.
„Rád bych si s vámi pohovořil,“ řekl Michal.
„Teď?“ zeptala se udiveně.
„Bohužel. Zrovna teď.“ Obrátil se na ni. „Doprovodím vašeho manžela sám. Počkejte zatím tady, prosím.“
Její ústa zledovatěla.
„Mám to považovat za příkaz?“
„Ano,“ odpověděl klidně Michal.
Hudec si nasadil brýle a těžce vstal. „Ovšem… Podej mi, prosím tě, hůl… Děkuji. Ano. Kateřino, to bude jistě omyl…“ A nepovšiml si úmyslně ruky, kterou mu Michal nabídl, a vybelhal se z pokoje.
Posadili se v salonku, Michal složil ruce na stůl před sebou a řekl klidně: „Pane Hudec, kde jste sehnal líh a nač jste ho potřeboval?“
„Líh?“
Nebylo asi otázky, která by ho mohla víc překvapit.
„Ovšem. Proč jste jej kupoval a proč jste s ním polil vnitřek kufru vašeho vozu?“
„Vylil se tam, no… ale já nechápu…“
„Odpovídejte, prosím, přesně na otázky: kde a proč jste koupil líh?“
„Lihu je nedostatek… A v domácnosti je občas potřeba. Známá věc, že? Jeli jsme s manželkou od jejích rodičů a ptali jsme se na různých místech, jestli nemají líh. A v Chrudimi ho měli. Koupili jsme tři litry a jedna láhev se nám rozbila… To bylo v pondělí… Dopoledne. Sem jsme přijeli v poledne…“
„To byla chyba s tím lihem, pane Hudec. Váš kufr páchne lihem a šaty té ženy rovněž. Na jejích šatech byly také skvrny od oleje. Olej stejného druhu je na vašem kufru. A další, neméně zajímavá věc. Víte, že na vašem kufru nejsou jiné otisky prstů než vaše? Situace ženy a kufru po srážce zřejmě ukazuje, že z kufru vypadla, když se kufr nárazem o strom urazil a kutálel po náspu na louku.“
Alfréd Hudec sejmul brýle a mnul si oči. Vrtěl hlavou. „To je strašné… to je strašné… Vždyť já o ničem nevím!“ vykřikl zoufale.
„Tiše. Všichni už spí. Říkáte, že o ničem nevíte. Dobře. Vyličte nám tedy přesně, co jste dělal od pondělka odpoledne až do chvíle havárie.“
„V pondělí… v pondělí odpoledne…“ bylo vidět, jak Hudec obtížně soustřeďuje myšlenky. „Ano, to jsem až do svačiny četl…“
„Kde?“
„Nahoře… v pokoji. Pak byla svačina a šel jsem na procházku…“
„Sám?“
„Ano. Do modřínové aleje, až na konec a zase zpátky. A zrovna jsem se vracel, když jsem na silnici zahlédl vůz doktora Soudka.“
„Kdo je to?“
„Vedoucí výzkumu v Bylavsi. Znám se s ním už léta. Počkal jsem na silnici, až přijede ke mně, jeli jsme na zámek společně. Navečeřel jsem se a…“
„Proč za vámi přijel?“
„V úterý byla v Bylavsi komise na hodnocení určité části výzkumu a měli přijet ještě nějací hosté i ze zahraničí. Šlo o zajímavou věc, totiž podařilo se jim zachytit…“
Jel jste tedy s ním do Bylavsi. Přímo tam.“
„Přímo. Vlastně ne. Objížděli jsme některá místa v okolí obce.“
„V kolik jste vyjeli?“
„Asi v sedm hodin.“
Jel jste jeho vozem?“
„Ne. Svým. Abych se mohl večer vrátit.“
Jaká místa a proč jste je objížděli?“
„Abyste rozuměl… Doktor Soudek kope neolit. Mladší dobu kamennou. První zemědělce. A ti nesídlili pořád v jedné osadě, ale stěhovali se asi po dvanácti nebo patnácti letech na jiné místo, protože se jim zaplevelila pole - to je totiž názor doktora Soudka - a asi po padesáti letech se vraceli. To znamená, že vystřídali asi pět stanic. A doktor Soudek mi jel kolem Bylavsi a blízkých vesnic ukázat místa, kde podle jeho soudu byly právě ty stanice.“
„Nebylo na takový výlet příliš pozdě?“
„Ne, naopak. K večeru je totiž nejlíp vidět některé rozdíly půdy, zvláště po dešti.“
„Tady v pondělí pršelo?“
„Ano… totiž… taková krátká bouřka…“
„Kdy jste přijeli do Bylavsi?“
„Asi v osm hodin. Seděli jsme pak spolu s některými dalšími členy expedice asi do jedenácti a pak jsem se vrátil na

zámek. Sám. A včera po snídani jsem jel opět do Bylavsi, byl jsem tam asi v devět, nebo před devátou, zúčastnil jsem se jako host té malé konference, obědval jsem tam a asi o půl jedenácté jsem se vracel. Zase sám. A na cestě… To už ostatně víte."
„Vy jste se z Bylavsi od rána do večera nevzdálil?"
„Ne. Byl jsem neustále v kolektivu vědeckých pracovníků."
„Byli tam nějací zahraniční hosté?"
„Ano. Profesor Djakov z Kyjeva, doktor Hassen z Humboldtovy univerzity, doktor Knobloch z Lipska, doktor Kleinchen z Kolína nad Rýnem a abbé Durras z Paříže."
„Z našich?"
„Asi patnáct soudruhů, všechny jsem neznal… V Bylavsi nebo v ústavu budou mít seznam."
„Tu ženu jste opravdu neznal? Můžete to potvrdit najisto?"
V tom okamžiku se Alfréd Hudec zarazil. „Totiž… Já jsem si zprvu myslel, že ji vůbec neznám… Ale nemohu se zbavit pocitu, že jsem ji někdy už viděl… Byla mi nějak povědomá, ale nevzpomínám si odkud… Ostatně… novinář se v životě potká s tolika lidmi…"
„Je ten váš pocit, že ji nějak znáte, dost určitý, anebo jen mlhavý, jen takový dojem?"
Hudec si neklidně narovnal brýle. „To je právě to. Je to dost určitý pocit. Někdy se mi zdálo, že si už už vzpomenu…" zavrtěl hlavou. „Ne. Nepřišel jsem na to. Možná, že se mi to jenom zdálo…"
„Tak to by bylo všechno. Jsem nucen vás požádat, abyste se nevzdaloval z objektu zámku." Michal se obrátil na Beránka: „Soudruhu podporučíku, doprovoďte pana redaktora na pokoj."
A když ti dva odešli, řekl Michal k Vlčkovi: „Tak si to shrneme, ne?"

10.
Exner poslal Vlčka a Beránka s předběžným hlášením do Prahy. Vracel se do pokoje a měl dobrou náladu. Začínal ji vždycky ztrácet v okamžiku, kdy se měl setkat se skutečným viníkem. A ten opravdový a skutečný dosud nebyl v dohledu. Michal byl strašně zvědavý na doktora Soudka.
Kamila ještě seděla u okna. Řekla klidně: „Myslela jsem, že jsi odjel…"
Byl připraven na něco úplně jiného. Na otázky, divokou činorodost a zvědavost, zkrášlenou jejím půvabem, čekal tedy střetnutí a byl připraven ji hned na začátku usadit.
„Máš jistě žízeň," pokračovala takovým samozřejmým, obyčejným tónem, jako kdyby spolu žili pořád a tato noc a prostředí, i jeho pozdní příchod byly neměnné několik let. „Udělala jsem ti vodu s citronem. Přivezla jsem citrony z Prahy."
„Děkuju," řekl, napil se a cítil něco podobného radosti, ale nevěděl vlastně proč. „Budu muset ještě někam zajet."
„Sám?" Přisvědčil.
Vstala, usmála se a řekla: „Tak se brzo vrať…" Pokrčil rameny. „Snad… Nebojíš se tady?" „Vůbec ne…" odpověděla, a když se rozloučili, vrátila se k oknu a poslouchala, jak objíždí zámek a jede lipovou alejí dolů. Poslouchala dlouho, dokud viděla světla a slyšela motor.

11.
O Bylavsi se na okrese říkalo, že je to nejšpinavější obec v Čechách. V noci ale, skryta do úžlabiny a obklopena stromy, působila téměř idylicky. Světla reflektorů klouzala po keřích a plotech, po zdech domů. Nikde nikdo a ve všech domech tma.
Exner zastavil u obecní váhy na malém prostranství. Snad to byla náves.
Vypnul motor a zhasl světla. Psi, kteří se všichni postupně rozštěkali, když vjel do vesnice, umlkali jeden po druhém. Klidně seděl a Čekal, až přestane i ten poslední.
V tichu zaslechl dusání těžkého traktoru.
Pomalu, aby nezpůsobil zbytečný hluk, otevřel dvířka, vystoupil a baterkou blikl na směrníky nad křižovatkou. Byla tam jen jména nejbližších vesnic.
Vydal se pěšky za zvukem traktoru. Šel klidně, potichu, cestu mu značil jen světlý pruh prachu na vozovce. Na sloupu elektrického vedení na konci obce zahlédl proti světlejšímu nebi dřevěnou tabulku, takovou, jaké bývají na turistických stezkách. Posvítil si na ni. Bylo tam napsáno:
ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM
Vrátil se pro auto a vjel s ním odvážně na neznámou polní cestu. Vůz se potácel mezi hlubokými rýhami. Bylo naštěstí sucho.
Asi po dvou stech metrech dojel ke skupině oplocených dřevěných domků. Za nimi, nedaleko na poli, rýsovala se proti nebi jakási halda hlíny nebo čeho, odtamtud také bylo slyšet traktor. Zřejmě stál na místě.
Michal chtěl vystoupit z vozu, ale naštěstí zaslechl v poslední chvíli prudké oddechování psa a dupání běhů v prachu cesty. Zůstal proto sedět.
Udělal dobře.
Neboť přiběhl obrovský vlčák, postavil se k vozu, díval se na Michala a tiše vrčel. Exner se pohnul a pes zavrčel silněji. Nezbylo než se nehýbat, protože pes by mohl snadno přijít na to, že skočit do mercedesky není žádný problém. Exner nerad riskoval a byl neskonale trpělivý. Proto klidně seděl a čekal. Možná, že by tak zůstal až do rána. Pes přiběhl směrem od traktoru. A stejnou cestou se teď blížil člověk.
Nejdřív bylo slyšet jeho kroky, pak se mihl stín, až se konečně objevila menší postava v plandavých montérkách.
„Mindo," zavolaly tiše montérky, „k noze!"

Jen mozek zcela vyšinutý, napadlo Michala, mohl dát kočičí jméno té hrozné potvoře.
Chlapík v montérkách došel k autu. Byl neoholený a vypadal všelijak, jen ne přívětivě. „Co tady děláte?“ zeptal se mrzutě.
„Rád bych si pohovořil s doktorem Soudkem,“ řekl pokojně Michal.
„Koukejte, raci se pakujte a dostavte se ráno. Já támhle dělám s buldozerem a nemám čas tady po vás koukat. Víte, člověče, kolik je hodin?“
„Málem jedna, ne?“ Michal zůstával v autě, protože pes pořád trochu vrčel. „Vy děláte na směny?“
„Do toho vám nic není.“
Exner traktoristovi navrhl, že by bylo nejlíp, kdyby se snad navzájem představili. Vytáhl z kapsy průkaz a spolu se svítilnou mu jej podal. „Přečtěte a vraťte.“
Chlapík podrobně prostudoval legitimaci, posvítil si na Michala, aby srovnal fotografii s jeho podobou, a řekl: Jéžišmarjá, ale tady se nic nestalo.“
„Doufejme, že ne. Můžete pro mě něco udělat?“
„Ovšem. Já jsem Karásek. František Karásek, traktorista z Průmstavu, a tady dělám u archeologů.“
„Tedy, pane Karásek, prosím vás, přivažte tu potvoru.“
Jo Mindu! Beze všeho. My tady musíme mít pořádnýho psa,“ vysvětloval mezitím, co si otevřel vrátka a za plotem přivazoval psa k boudě. „Loni nás chtěli vykrást chuligáni. Šli asi po autě. A zapíchli nám Zorinku. Mindo, lehni!“
„A proč děláte v noci?“
„Melioracím se porouchal traktor a honěj plán. A voni nemůžou dělat v noci a já teď jo, protože zahrnuju. Tak už tři neděle ho mají přes den voni a v noci na to jdu já. Je chládek, prima se dělá. Vážně chcete mluvit s doktorem?“
„Vážně.“
„Ale nemá rád návštěvy. Zvlášť ámosáky ne! Ju!“
„Ámosáky?“
„No kantory! Vodějí sem děti na vykopávky. To jim vždycky vykládá pan Diviš a doktor se schová. Ukážu vám, kde bydlí. A zdejchnu se.“
Archeologové pěstovali před domky mnoho kytiček, což se Michalovi zdálo přirozené. Méně už chápal smysl dvou malých záhonů obilí. Byla to asi pšenice.
„Támhle má okno. Tak dobrou noc. Až budete chtít ven, pískněte na prsty. Zavřu a Mindu beru s sebou.
Po zkušenostech s chuligány byl traktorista velmi prozíravý.
Michal přistoupil k oknu, které bylo pootevřené, a zaklepal. Hned napoprvé pořádně a silně.
Uvnitř někdo zabručel a ozvalo se šustění přikrývek. „Co je?“ Za sklem se objevila podivná tvář, spíš opičí než lidská.
„Doktor Soudek?“
„To jsem já.“
Exner se představil jménem a plným titulem.
Tvář za oknem cosi nezřetelně zahučela, ale Michalovi se zdálo, že zcela určitě zaslechl: „…všichni fízlové… na záda…“ a pak řekla: „Tady je archeologický výzkum, pane.“
„Ten mě právě zajímá.“
„Tak račte přijít ve dne. Mimochodem, co vás tak strašně zajímá, že burcujete lidi z nejlepšího spánku?“
„Víte, ta jednotlivá sídliště prvních zemědělců. Jak se postupně stěhovali, když se jim zaplevelila pole, a pak se asi za padesát let vraceli na staré místo.“
„Heleďte,“ řekla tvář, „jeden z nás je cvok. Já tu domněnku o plevelu ještě nepublikoval. Počkejte tady, zavolám do nemocnice.“
„Proč?“
„Aby přijeli se svěrací kazajkou. Buď pro mě, nebo pro vás. Tamhle je lavička, můžete se zatím posadit nebo si schrupnout. Když vám bude zima, hodím vám deku.“ U tváře se objevily ruce a chystaly se zavřít okno.
„Nechtěl byste vidět průkaz?“
„V polovině noci mě žádný průkazy nezajímají.“ Přibouchl okno, až zařinčelo.
Michal se odebral k lavičce, posadil se a zapálil si cigaretu. Byl už ospalý, ale říkal si, že musí ještě vydržet, aby s tím případem hnul z místa.
Okno domku se pootevřelo, skulinou se vynořila hubená ruka svírající přikrývku. „Tady je deka,“ řekla tvář za oknem.
„Tenká, ale hřeje. Pravá velbloudí srst. Tak mi ji moc nezamažte. A ne abyste ji šlohnul. Mám volat do toho špitálu?“
„Počkejte s tím na ráno.“
„Dobře.“
A okno se opět zavřelo.
Michal si zabalil nohy, seděl a bránil se spaní, protože kromě nebe nebylo co pozorovat. Domky byly pouze černými stíny, měsíc nesvítil.
Po chvíli se okno opět pootevřelo
„Není vám zima?“
„Ne.“
Pak někdo za oknem potmě chodil, protože se ozvala nějaká rána, něco spadlo. Potom někdo klel, asi Soudek.
Otevřely se domovní dveře a vyšel muž v pyžamu. K Michalovu překvapení měl ten člověk v ruce pistoli a mířil s ní na lavičku, právě do místa, kde seděl kapitán Exner.
„Dejte ruce nahoru,“ řekl muž v pyžamu. „A pojďte dovnitř.“
Tohle rozhodně Michal nečekal. Že by se totiž setkal s ozbrojeným archeologem. Vzpomněl si na Kamilu a hned ho

napadlo, že je to divné, že si na ni vzpomněl. Nepatrným pohybem nadloktí se přesvědčil, jestli i jeho pistole je na správném místě. Byla. Zvedl ruce a šel.
Vstoupil do nevelké místnosti, na jejíž okno předtím klepal. Muž za ním rozsvítil. Zařízení bylo vtipné a příjemné. Stěny ze dřeva, na stropě podivná malba, nějaké různobarevné plochy a nepravidelné kruhy a čáry, zřejmě to nebyla jen fantazie, ale plán vykopávek.
„Vy jste opravdu doktor Soudek?“ zeptal se Michal přes rameno.
„Ano. Posaďte se tamhle na křeslo. A můžete dát ruce dolů.“
Poslechl. Soudek si sedl k psacímu stolu proti němu, pistoli položil před sebe a Michal, který mu nyní poprvé viděl pořádně do tváře, pochopil, proč vyhlížela tak podivně za okenním sklem. Soudek měl totiž vousy, bíbra, pěstoval si jakýsi věneček od spánku ke spánku vedený pod bradou. Protože byl útlý a měl hubenou tvář, napadlo Michala, že vypadá jako nějaký vyjevený svatý. Bylo mu tak necelých čtyřicet. Na sobě měl přepychové pyžamo a Michal si všiml, že má pečlivě pěstěné ruce. Na věšáku u dveří visel plášť posledního střihu. Archeolog s revolverem zřejmě na sebe velmi dbal. Michal se usmál. „Já jsem také ten, jak jsem se představil.“
Soudek naklonil pozorně hlavu a zamrkal chytrýma modrýma očima. „Na lumpa moc nevypadáte,“ řekl. „Na cvoka taky zrovna ne. Takže budete mít asi pravdu. Stalo se vám někdy, že byste šel takhle s rukama nahoru?“
„Ne,“ odpověděl Michal upřímně.
„Tak mi ukažte ten váš průkaz.“
Michal mu vyhověl a „náhodou zapomněl“ na druhé straně průkazu fotografii zavražděné.
„Nosíte pěkné obrázky,“ řekl Soudek a najednou zbledl. Sáhl pro brýle. A znovu se podíval na fotografii. Svaly čelistí se mu uvolnily a brada mu poklesla. „To není možné…“
„Co?“
„Hrozně se podobá jedné ženské, co znám.“
„A které?“
„To není důležité. Kde jste to vzal?“
„Z archivu…“ řekl Exner nedbale a vzal si zpátky doklady. „Poslyšte, soudruhu doktore…“
„Můžete mi tu fotografii ukázat ještě jednou?“
„Prosím.“
Znovu si ji prohlédl. „Hrozná podoba,“ zašeptal. A zvedl oči k Michalovi: „A řekněte mi konečně, proč jste vlastně tady?“
„Už jsem vám to říkal.“
„Koukejte,“ řekl Soudek mrzutě, „já mám smysl pro humor. Ale co je moc, to je moc! Jsou málem dvě hodiny.“
Já bych taky raději spal. Ale na mou duši to chci vědět. Máte nějakou mapu? Katastrální mapu obce, myslím. Výzkumu.“
„Ne, počkejte. Vážně?“
„Vážně. Mimochodem — tu pistoli máte dlouho?“
„Od loňska. Chtěli nás vyloupit chuligáni, tak jsem o ni požádal.“
„A tankové zátarasy nemáte?“
„Zátarasy?“ podivil se Soudek. „Ne. Ale pořídili jsme si nového psa.“
„Potkal jsem se s ním.“
„A to jste celý?“
„Jak vidíte…“
„Zázrak.“
„Ale tu mapu, prosím vás.“
Vedoucí expedice pokrčil rameny a zatvářil se, jako kdyby si myslel: kdo chce kam… a sáhl do stolu, vytáhl mapu a rozložil ji na stolku před Michalem. „Tak tohle je o něco víc než katastr Bylavsi. Tady jsme my. Druhý sídliště je tady, třetí tady, čtvrtý asi tady, pátý zde - to vám ovšem řadím náhodně, my nemůžeme ještě vědět, kde byli nejdřív a kde potom, a těžko se to dovíme, pátý asi tady, šestý nevíme, snad přímo tady, kde je konec vesnice.“
„A za jak dlouho se to dá objet vozem s krátkým výkladem?“
„Tak za hodinu. Chcete jet?“
„Raději ne. Nejlíp je to přece vidět před večerem a po dešti.“
„Prosím vás, řekněte mně, odkud máte tyhle vědomosti?“
„Od Alfréda Hudce.“
„Kristepane! Snad o tom někde nepsal. Mně slíbil…“
„Ne, nepsal. Říkal mi to osobně, dnes večer, a proto jsem přijel.“
Zdálo se, že Soudek je jen hrozně překvapený. Nic víc. „A nemohl jste si pro exkurzi vybrat vhodnější dobu?“
„Bohužel. Jde totiž o velmi vážnou věc.“
„Prosím vás!“
„Ano. Jde totiž o vraždu.“
„Cože!?“
„A stopy podivuhodně směřují sem, pane doktore.“ Michal vstal. „Hovořili jsme vážně a budeme hovořit ještě daleko vážněji. Posaďte se a odpovídejte prosím přesně a pravdivě na mé otázky.“
Soudek klesl do křesla a hvízdl. „No pane jo!“ A najednou vytřeštil oči: „Ten obrázek! Snad ne Holubová?!“
Michal mu podal znova fotografii. „Podívejte se ještě jednou.“
„Žádná sladká záležitost. Ukažte.“ Prohlížel si ženu dost dlouho. „Ano,“ řekl konečně. „Pokud nemá dvojnici a pokud

není příliš zkreslena její podoba v tomhle stavu… je to ona.“
„A kdo to je… Holubová?“
Je nebo byla?“
Je nebo byla, to je jedno.“
Soudek pokrčil rameny a zvedl ruce dlaněmi dopředu: „Qui sait? Takto vedoucí jednoho oddělení hospodářské správy ústavu. Bohužel zrovna toho, co má na starosti nás. Jinak: šarmantní rozvedená dáma s… ehm…“
„No! No!“
„Podívejte, je trochu trapné, jestliže poměrně mladá a dost schopný vědecký pracovník má takovou… no, lásku…“
„A ten pracovník se jmenuje?“
„Poslyšte!“ řekl přísně Soudek.
„Pochopte, že já nesháním drby!“
„Ale já nejsem fízl!“ Polkl. „Pardon. Hm… Jaromír Šedivka. Antropolog.“ Zapálil si cigaretu. Je to nepříjemné, opravdu…“
„Víc, než si myslíte.“
„Můžu už jít spát?“
„Nezlobte se, ale teď to teprve, bohužel, začne. Potřebuju, abyste mi vylíčil, co jste dělal od pondělka do oběda. Nekomplikujte mi práci, pane doktore…“
„Tak jo. Můžu si uvařit kafe? Ano? Chcete taky? Dobře.“ Zapnul vařič, chystal příbor a vyprávěl: „Obědval jsem doma v rodinném kruhu. To se mi nestává tak často. Potom jsem si připravoval materiály pro úterní vědeckou komisi. A taky jsem kontroloval hospodářský přehled pro Holubovou. Asi ve tři hodiny nebo o něco později mně volala do bytu, jestli, když mám v úterý to shromáždění, by nemohla jet se mnou do Bylavsi hned v pondělí večer, za večer by to udělala a v noci by chytila lůžkový vlak na Moravu. My jsme to totiž měli plánováno na úterý. Původně. To se ještě o té vědecké komisi nevědělo. Souhlasil jsem s ní a slíbil jí, že se pro ni stavím ve čtvrt na pět v ústavu. Což jsem také učinil. Zeptal jsem se vrátné, jestli je u sebe. Totiž Holubová. Řekla mi, že je. Šel jsem do její kanceláře, ale tam nebyla.“
Jak to v té kanceláři vypadalo?“
Jako jindy.“
Já myslím, jestli měla třeba uklizený stůl nebo naopak nepořádek ve věcech…“
„Ve věcech měla vždycky pořádek,“ řekl poněkud jedovatě doktor Soudek. „Ale já jsem se jí na stůl nedíval. Když tam nebyla, napadlo mě, jestli jsem snad nespletl místo schůzky. Občas se mi to stává. Odjel jsem tedy z ústavu k ní do bytu, ale protože nebyla ani tam, dostal jsem vztek a jel jsem do Bylavsi.“
„Přímo?“
„Ano. Přijel jsem asi o půl šesté, vyložil jsem si z vozu věci a potom jsem si vzpomněl, že mi Hudec říkal, abych ho pozval na tu komisi, a že by si se mnou chtěl před tím pohovořit. Zajel jsem za ním na Radešín. Vzal si vůz, přijeli jsme sem, totiž…“ Soudek se zarazil. „Ukazoval jsem mu nejdřív sídliště, jak jste se na ně ptal…“ řekl pomalu. A najednou vyhrkl: „Proč jste se na to ptal?“
„Na tom teď nezáleží,“ odpověděl Michal nedbale. „Vy jste byli venku asi hodinu, že?“
„Ano, asi do osmi. Potom jsme se posadili tady u mě a klábosili dlouho do večera.“
„Sami?“
„Byla tady s námi paní asistentka a Václav Slánský, to je můj zástupce.“
„A potom?“
„Zvedli jsme se, rozloučili, doprovodili jsme ještě Hudce k jeho autu a dívali jsme se na start, protože u jeho vozidla takový pohled stojí za to, a pak jsme šli spát. Ráno jsme vstávali brzo, protože jsme se chystali přijmout hosty. První přijely dva vozy z ústavu…“
„Máte seznam těch, kteří tady byli?“
„Ovšem.“ Sáhl do desek na stole a podal Michalovi seznam.
„Mohu si ho vypůjčit?“
..Ale jen vypůjčit. Budeme ho ještě potřebovat.“
„Tak jak to bylo dál?“
„Vítal jsem hosty, začala komise, potom diskuse, vůbec nevím, co bylo k obědu, hovořilo se dlouho do večera, byl tady taky Hudec, ale kdy odjel, nevím. Ten není v seznamu.“
Michal složil seznam do kapsy a vytáhl pomačkaný papírek a zbytek tužky. „Kdybyste mi mohl říci všechny ostatní osoby, které zde byly včera, kromě těch na seznamu a Hudce. Samozřejmě včetně zaměstnanců expedice.“
„Tak především já, potom můj zástupce Václav Slánský, paní asistentka Božena Vestecká, a teď po úsecích: ve správním - vedoucí doktor Malý, paní Vršová a Janička Králová, v keramické dílně mistr Kadeřený, paní Šlosová a Roušková, Karel Beba. Jo, ve správním ještě řidič pan Paclt a traktorista pan Karásek. V kuchyni je babička Menclová, ta ohřívá obědy a taky uklízí. V kreslíme geometr Muška a kresličky Pichová a Lučková. Ta druhá se nám bude vdávat do Němec.“
Jak to?“
„No byl tady na výzkumu dva měsíce jeden archeolog z Drážďan.“
„Aha. Tak dál.“
„Techničtí pracovníci výzkumu. Mistři Melíšek a Líbal, také stálí dělníci na práce: Kubová, Dohnalová, Slepičková, Fotter, Michlová, Pšeničková a Horáčková. Potom brigádníci. Těch je deset, já je podle jmen neznám. Na praxi je tady studující archeologie z Edinburghu miss Katherine Sheephock. A z Prahy z fakulty Eliška Kolářová a Ivan Kylar. To by bylo snad všechno.

„Kdo z nich znal Holubovou?“
„Všichni velmi dobře,“ řekl významně Soudek. „Ovšem kromě brigádníků a studentů.“
Káva, kterou mezitím Soudek připravil, byla už dávno dopita. Na Michala dolehla únava z té nekonečné řady jmen. Zato Soudek se probral a byl svěží a čilý. Já nepatřím mezi nejzvědavější lidi, ale můžete mi konečně říct, co se vlastně stalo?“
„Vám nebylo divné, že se Holubová druhého dne neobjevila, jak jste měli naplánováno?“
„V tom zmatku jsme si to s paní asistentkou uvědomili až večer. Upřímně řečeno, měli jsme radost a řekli jsme si, že to asi odložili kvůli komisi. Holubová se tady asi nechtěla motat. A taky my bychom se mohli vymlouvat na komisi, místo abychom se věnovali jejímu účetnictví.“
„Proč jste se radovali?“
Soudek vzdychl. „To byste ji musel znát.“
„Tak vy jste ji moc v lásce neměl.“
Já jsem ji vůbec neměl v lásce, pane.“
„V archeologii se hodně pracuje se sádrou, že?“
„No jak kde. Ale proboha, co to má co dělat s Holubovou? Ta rozhodně se sádrou nepracovala. Jen s předpisy a s nařízeními. Hrozně.“
„Hrozně?“
„V hlavě slámu, v srdci kámen, dejž nám bože -Staň se! Amen!“ zabásnil Soudek.
„Co to je?“
„Karel Havlíček Borovský. Modlitba byrokratů.“
Michal cítil, jak mu začíná vynechávat vědomí. V místnosti bylo neobyčejně teplo a víčka mu padala. Také dva velké seznamy ho deprimovaly. „Pane doktore,“ řekl, „zatím to skončíme. Má ještě někdo kromě vás v expedici zbraň?“
„Ne. Jestli ovšem nepovažujete za zbraň klacek pana Karáska.“
„Myslím střelnou zbraň, vyjímaje prak.“
Jenom já.“
„Jsem nucen požádat vás, abyste mi svoji pistoli až do vyřešení případu zapůjčil. Dám vám na to písemné potvrzení. Dále: zařídíte, aby během zítřka zůstali všichni zaměstnanci na svých pracovištích. Kromě nemocných. Žádné služební cesty a pochůzky a tak. Jak přijdou do práce, zůstanou. To je všechno.“
„A vysvětlíte mi proč? Nemyslíte, že mám na to právo?“ vyjel Soudek.
„Vysvětlím. Právo na to máte,“ řekl Michal unaveně. Jestliže bezpečně prokážeme totožnost ženy na fotografii s Holubovou, o níž jste mi vyprávěl -a já nepochybuju, že jde o tutéž osobu - pak byla Holubová zavražděna. Dovolíte,“ sáhl na stůl pro Soudkovu pistoli a strčil ji do kapsy. „Kousek papíru…“ dostal ho a čmáral potvrzení. „Tak.“ A papírek podal Soudkovi.
„Ale proč já…“
„To je naše věc, soudruhu,“ přerušil ho Exner.

12.
Michal Exner už několikrát v životě zažil výbuch cholerika. Ale co mu předvedl doktor Soudek, byla přímo znamenitá klinická ukázka. Nadával, prskal, házel na zem papíry, mával rukama, dožadoval se satisfikace, vyhrožoval, vousy se mu při tom ježily a vlasy mu padaly do čela. Michalovi nezbývalo, než klidně sedět a čekat. Už několikrát se zdálo během oněch deseti minut, které výbuch trval, že se Soudek unavil, ale po malé přestávce začínal znova. Pověděl při tom několik zajímavých věcí. Něco ze svého životopisu - studoval v zahraničí a byl nikoliv neznámou vědeckou autoritou v evropské a světové archeologii na mladší dobu kamennou. Dlouho to trvalo, než se dostal k výzkumu, který vybudoval podle svých představ a tak, že patří k nejlepším v Evropě. V jeho řeči se objevilo také několik jmen jeho vědeckých odpůrců, a dále se přiznal k tomu, že Holubové sice mnohokrát vyhrožoval, že ji zabije, protože její metody práce mu ničily nervy potřebné pro vědeckou činnost a ne pro organizování účetnictví. A že se vůbec s Holubovou handrkoval, což je všeobecně známo, ale že by považoval pod svou úroveň zabít přímo ji, že by si to spíš zasloužily orgány, které taková nařízení vymýšlejí, a zahrnul v ně všechno od prezídia až k ministerstvu financí včetně ministra a ke Státní plánovací komisi včetně předsedy.
Konečně dopadl zpátky do křesla. „A zase jedna noc v čudu! Kdy jenom já dostanu infarkt!“
Michal měl chuť říci, že takhle brzy, ale nechal si tu myšlenku pro sebe Jen poznamenal, že by odešel. Soudek mávl rukou. A tak Michal vstal, nechal vedoucího výzkumu zírat na desku psacího stolu a opustil domek. Hvízdl na prsty, počkal u branky na pana Karáska s Mindou, až mu přijdou otevřít, nasedl a vracel se zpátky na zámek Radešín.
Na východě už svítalo.
Vzpomněl si na Kamilu a vzdychl. Protože jak se zatím věci řadily jedny k druhým, nezbude, než zůstat tady někde v Bylavsi aspoň ještě jeden den a jednu noc.
Ale napadlo ho, že to vlastně je příjemnější, než kdyby tady byl sám. Nebo s Vlčkem. A představil si Kamilu, jak asi spí, a musel se při té představě usmát, a pro ten úsměv dostal sám na sebe vztek.
Spala přesně tak, jak si ji představoval. Na zádech s rukama nad hlavou a tvrdě jako dřevo, protože ji nevzbudilo ani světlo, ani postel, na niž uléhal Michal a která příšerně vrzala.
Usínal spokojeně, netuše, že ho ráno čeká nepříjemné překvapení.

13.

Asi ve stejnou dobu, kdy Michal Exner stál se správcem zámku Karešem v lipové aleji na místě, kde došlo k nehodě, přibližně v tom okamžiku, kdy Michal zpozoroval na konci aleje povědomou postavu dívky a polekal se, odcházel z archeologického institutu v Praze promovaný biolog, který pracoval v antropologickém oddělení ústavu, Jaromír Šedivka. Pozdravil vrátnou a chtěl jít dál, ale ta na něho zakývala s tajemným výrazem v obličeji. Když přistoupil k okénku, rozhlédla se nejdříve ta žena průjezdem, zdali tam není někdo, kdo by mohl poslouchat, a protože nikoho neviděla, zašeptala: „Pane doktore… paní Jaruška si ke mně dala v pondělí tašku… A asi na ni zapomněla… Já jsem včera neměla službu, tak jsem jí to nemohla připomenout…“
Je na služební cestě.“
„Ale já se bojím, aby tam neměla něco, co by se mohlo zkazit… V tomhle vedru… Kdy se vrátí?“
„Má přijet dnes večer.“
„Nemohl byste jí to vzít domů?“
„Ale samozřejmě.“ Rozhlédl se, jestli ani jeho nikdo neposlouchá a nevidí, neboť taška Jaroslavy Holubové měla výrazný tvar a barvu a Šedivkovi by bylo nepříjemné, kdyby zrovna s touhle taškou ho někdo z ústavu viděl, ačkoliv jeho vztah k Holubové byl stejně obecně znám.
Vzal tašku a jel na Smíchov, kde Holubová bydlela, rozhodnut, že na ni počká v parku před domem. Řekla mu v pondělí před odjezdem, že se vrátí rychlíkem o půl šesté a že ho bude večer čekat.
Přesto, že ještě nemohla být z nádraží doma, zašel Šedivka až k bytu a zazvonil, protože ho napadlo, že se mohla vrátit také dřív. Když mu nikdo neotvíral, vrátil se do parku a tam trpělivě čekal do sedmi hodin. Potom zavolal z telefonní budky na nádraží, zdali už přijel rychlík od Brna. Dověděl se, že ano, měl zpoždění jen deset minut. Příští přijede v devět.
Jaromír Šedivka bydlel až v Zahradním městě. Nezdálo se mu výhodné jezdit domů a pak se zase vracet, a proto sedl na tramvaj, jel na nádraží, tam se navečeřel v restauraci a před devátou už stál u východu z nástupišť.
Jenže ani tím vlakem Holubová nepřijela. Stál tam ještě dlouho, kdy už podchod byl dávno liduprázdný. Pak znovu zkusil telefonovat do jejího bytu. Telefon zvonil, ale nikdo nepřišel, aby zvedl sluchátko.
Šedivku napadlo, jestli snad nešla z nádraží do Institutu a tam se nezdržela. Zavolal proto i tam.
„Kdepak,“ řekla vrátná. „Tady nikdo nebyl. Jen pan Fábera přijel z Bylavsi a myje na dvoře auto. (Pan Fábera byl řidič jednoho ze dvou ústavních vozů.) To se paní Jaruška asi vrátí až večer. Nebo zítra. Ale měl byste se, pane doktore, do ty tašky podívat, jestli tam není něco, co by se zkazilo. Paní Jaruška si tam ukládala nějaký pytlík s ovocem a okurky.“
„Podívám se, paní Chroustková,“ slíbil Šedivka. A udělal to hned na nádraží na lavičce.
Prohlídka tašky ho velmi znepokojila. Zprvu docela dobře nechápal dosah toho, co našel, ale vteřinu za vteřinou byl zmatenější a neklid v něm vyrůstal ve strach a obavy.
Měl klíče od bytu i od domu, kde Holubová bydlela. Přestože ho velmi naléhavě prosila, aby nikdy nechodil do bytu, když ona není doma, rozhodl se ve zmatku a neklidu, který ho nutil cokoliv podniknout, znovu se tam rozjet. Naházel věci zpátky do tašky a jel na Smíchov.

14.
Jaromír Šedivka přesto anebo snad právě proto, že se většinou zabýval studiem pozůstatků lidských koster, byl člověk nadmíru mírný a citlivý. Kdyby jeho vztah k Holubové, která byla starší o více než deset let, byl jen zcela povrchní, možná, že by zůstal klidnější a jednal rozvážněji. Avšak Šedivka byl kromě jiného nadán poněkud přepjatou obrazotvorností a byl člověkem nezáludným a svým způsobem čestným.
Všechny tyto v podstatě kladné vlastnosti ho přivedly toho večera až na židli jedné ze služeben veřejné bezpečnosti. Vylíčil tam strážmistrovi celý případ. Ten ho požádal, aby byl klidný, že bude všechno v pořádku a že se zeptá.
A odešel telefonovat do vedlejší místnosti.
Šedivku rozhovor uklidnil. Začal právě uvažovat o tom, jestli snad přece nejednal zbrkle, že zamířil hned sem.
Strážmistr se vrátil velmi brzy. Netvářil se už blahosklonně, ale vážně, skoro přísně. „Počkejte tady,“ řekl stručně. Usedl k psacímu stroji a pokračoval v práci, ze které ho Šedivka přeci Čtvrthodinou vyrušil.
Jaromír Šedivka netušil, že bude čekat celou hodinu. Ale čekal. Prohlédl si místnost do všech podrobností. Prozkoumal a zhodnotil strážmistrovu lebku a své hodnocení uzavřel konstatováním (ovšem jen v duchu), že to je málem Čistý „šňůrák“ (šňůráci rovná se lid s tzv. šňůrovou keramikou).
Hodinu totiž trvalo, než se sdělení o tom, že je pohřešována taková a taková žena, dostalo až k podporučíku Vlčkovi.
„Prý něco takového hledáte,“ řekli mu telefonem, když se už chystal spát. „Ten, co podal hlášení, sedí…“ a sdělili místo služebny šňůráka strážmistra.
Vlček jel do uvedené služebny tramvají, ale pro všechny případy si na stejné místo objednal služební vůz.
Ve služebně si vyžádal oddělenou místnost a vyzval Šedivku, aby se mu několik minut věnoval. Poznamenal si jeho nacionále, zaměstnavatele, náplň práce. „A teď, prosím, popis té paní.“
Je asi o půl hlavy menší než já…“
„Tedy na ženu dost vysoká.“
„Ano. Štíhlá, černé prošedivělé vlasy, hnědé oči, rovný nos, poměrně dlouhý krk… Zuby… vpředu protéza, stoličky vlastní, hodně spravované…“
„Zvláštní znamení?“
Šedivka chvíli přemýšlel, zda má uvést jako zvláštní znamení mateřské znamínko na spodní straně levého prsu, ale potom řekl raději opatrně: „Žádné… nevzpomínám si.“
„Vy jste její…?“
„Spolupracovník… Děláme na stejném pracovišti…“
Vlček si musel zapálit cigaretu. Neboť jenom přívětivý osud jim mohl poslat tohoto chlapíka. Dílo osudu Vlčka natolik

vzrušilo, že musel aspoň několik okamžiků mlčet, aby se mu podařilo rozrušení utlumit. „Jak se jmenuje pohřešovaná?" zeptal se konečně.
Jaroslava Holubová.“
„Vdaná?“
„Rozvedená, narozená 21.12.1920. V Praze. Pracuje jako vedoucí jednoho oddělení na hospodářské správě Institutu. Bydlí na Smíchově, Boškova 5, druhé patro. Bezdětná.“
„Vy také pracujete na hospodářském oddělení?“
„Ne. Já jsem antropolog…“
„A jak jste, prosím vás, dospěl k tomu, že se jmenovaná… ztratila…“
Šedivka po pravdě vylíčil všechno od chvíle, kdy na něho kývla vrátná, až po okamžik, kdy otevřel na nádraží tašku.
„Nemáte náhodou její fotografii?“ zeptal se jakoby mimochodem Vlček.
„Mám,“ pravil nezáludně Šedivka, chvíli se hrabal v náprsní tašce a podal podporučíkovi obrázek. „Tady prosím ..“
Na první pohled bylo Vlčkovi jasné, že jde o ženu, která je už mnoho hodin mrtvá a z neznámých příčin se octla v kufru vozu Alfréda Hudce. Poznal ji okamžitě. Podle účesu. Podle výrazného tvaru hubeného obličeje. Podle rtů - na téhle fotografii ještě usměvavých.
„Kde máte tu tašku?“
Já ji nechal v bytě…“
„U sebe?“
„Ne - e… V jejím bytě.“
„Poslyšte. \y jste,“ a Vlček se k Šedivkovi důvěrně naklonil, „opravdu jen její… spolupracovník…?“
Antropolog se provinile usmál. „Totiž… Náš vztah…“
„Nebyl prostě pouze přátelský.“
„Ano… tak nějak…“
„Tak se pojedeme podívat na tu tašku. Souhlasíte?“
„Ano. Ale… abyste si nemyslel… Já jsem vlastně dnes po prvé bez jejího vědomí přišel do toho bytu… Byl jsem tak zmaten… Měl jsem klíče, víte, ale prosila mě, abych tam nechodil… nikdy, když tam nebude ona… Měl jsem je spíš proto, abych mohl odejít…“
„Rozumím.“

15.
Na tašce, až na její exotický tvar a neobvyklé barvy, nebylo nic zvláštního. Rovněž její obsah -kdyby jej neobklopoval souhrn zvláštních okolností - nebyl nikterak podivný. Podporučík pečlivě všechno narovnal na stůl. Bylo tam: asi půl kila nahnilých meruněk, dvě okurky salátovky, balíček z ubrousku a v něm dva krajíce chleba s máslem a salámem, citron, kartáček na zuby a pasta, mýdlo, dva ručníky, krém, dvě soupravy nylonového ženského prádla, nylonová dámská noční košile, terylénová bílá sukně, dvě bílá trička, černý plášť do deště, tzv. šusťák, pleťová voda, v igelitovém sáčku bílé letní střevíce.
„Tak podle toho soudíte, že neodjela,“ řekl Vlček.
„Ano.“
„Kdy jste ji viděl naposledy a za jakých okolností.“
„Byl jsem za ní v kanceláři, abych se s ní rozloučil. Měla odjet na služební cestu. Říkala, že pojede s doktorem Soudkem do Bylavsi a odtamtud v noci lůžkovým vlakem na další výzkum, na Moravu.“
„A pak jste ji už neviděl?“
„Ne. Vlastně počkejte, ještě jednou, asi ve čtyři hodiny. Šla přes dvůr jako k vrátnici. Myslel jsem, že už odjíždí, protože měla kabelku…“
„Mluvil jste s ní ještě?“
„Ne. My měli poradu, druhý den jsme jeli také do Bylavsi na komisi… Viděl jsem ji jen oknem. My máme oddělení v přízemí, je tam strašná ledárna. Okno bylo otevřené.“
„To už jste na ni nezavolal?“
„Ne… byla ta porada…“
Vlček rozsvítil v bytě všechna světla. Chodil z místnosti do místnosti. V bytě bylo čisto a pořádek, nikde nic zajímavého nebo neobvyklého. Otázal se, zda si smí zavolat. A pro to, co řekl do telefonu, proměnil se v očích Šedivkových, který ho až dosud považoval za velmi korektního úředníka, v strašlivou a nevypočitatelnou šelmu. Šedivka totiž vyrozuměl, že ten člověk žádá o posilu. A tato posila neměla udělat nic menšího a hroznějšího, než prohledat nejen byt Jaroslavy Holubové, ale také jeho byt v Zahradním městě.
„Promiňte,“ vzchopil se k odporu, „vy přece nemáte právo!“
„Mám,“ řekl Vlček skoro slavnostně. Slyšel, že to zní slavnostně, a nebyl tomu rád, ale nedařilo se mu v nejdůležitějších chvílích mluvit docela obyčejně, jako to uměl Exner. „Mám,“ opakoval ještě jednou. „A vy nám zůstanete k dispozici až do odvolání.“
„Ale proč, proboha!“
„Protože máme důvodné podezření, že Jaroslava Holubová byla zavražděna.“
Jaromír Šedivka ztuhnul.

16.
Jestliže podporučík Vlček otevřel příštího rána nedočkavě dvířka vozu ještě dřív, než zastavil před branou zámku na

Radešíně, byla jeho netrpělivost pochopitelná. Jaromír Šedivka, když se probral a trochu vzpamatoval, potvrdil nepochybně totožnost Jaroslavy Holubové s mrtvou, která vypadla z kufru Hodcova vozu. A všechny ostatní okolnosti ukazovaly - kromě jiného - že Holubová opustila Prahu přinejmenším nedobrovolně. Šedivka dále vypověděl, že po skončení porady odešel domů, šel spát a ráno přišel do Institutu, aby odjel do Bylavsi. Holubová s nimi nejela a nebyla ani v Bylavsi.
Podporučík se zeptal správce zámku, na kterém pokoji je ubytován Exner, a rozběhl se tam.
Zaklepal, a když slyšel rozespalé „Dál“, jež nepochybně ještě v polospánku řekl Exner, vtrhl do pokoje.
Exner opravdu ono slovo řekl v polospánku. Něco se mu totiž zdálo, nějaký velmi živý sen, a neuvědomil si prostředí a především to, že v pokoji není sám. Ale vzápětí mu to došlo, vztyčil se na posteli, chtěl ještě něco říci, ale bylo pozdě, neboť ve dveřích se objevil Vlček, který vyhrkl: „Máme ji!“ Viděl zatím jen Michala, jak sedí na posteli.
„Koho?“ zeptal se Exner a s hrůzou pozoroval, že se Vlček rozhlédl.
Uviděl ji.
Kamila samozřejmě spala. Klidně a spokojeně. Až nestoudně blaze.
Vlček přikryl dlaní ústa, aby snad nevykřikl. Potom se podíval na Michala, jestli je to opravdu on, kdo spí v tomhle pokoji. A když se přesvědčil, že tomu tak skutečně je. šeptl: „Promiň,“ obrátil se a po špičkách odešel.
Michal se chytil oběma rukama za hlavu.
„Promiň,“ zaslechl ještě jednou jako ozvěnu, ale tentokrát se mu zdálo, že to neřekl Vlček. Zvedl hlavu a podíval se na Kamilu.
Zvedala se na posteli a tvářila se nešťastně. Tentokrát to nehrála, opravdu byla nešťastná.
Pokrčil rameny. „Co se dá dělat. Kolik je hodin?“
„Devět… V kolik ses vrátil?“
„Asi ve dvě…“
„Budeš mít nepříjemnosti?“
„Nepříjemnosti?“ zeptal se nechápavě. Ráno mu to nikdy pořádně nemyslelo. „Nevím…“
„Kvůli mně…“
„Aha…“ složil ruce do klína. „Určitě budu mít. Určitě.“ Zasmál se. „Mnohokrát.“ Věděl, že podporučík bude mlčet, že se to vůbec nikdo nedoví, ale bylo mu nepříjemné hlavně to, že Vlček je jeho podřízený, a jestliže se taková věc stane představenému, je polovina autority ztracená. Přinejmenším. Takové věci si vůbec nemůže člověk v jeho povolání dovolit. Hrozně ho to mrzelo, ale na druhé straně se nemohl ubránit pocitu dobré nálady, protože tak vykuleného Vlčka ještě nikdy neviděl. „Myslím, že ses tady nudila, vid?“
„Vůbec ne,“ řekla, a lhala, protože uhodl. Nudila se. Bylo úplně zbytečné snít, že s ním prožije nějaké dobrodružství. Je tady hezky. Ale zmeškali jsme snídani.“ Vstala a šla si k němu sednout na postel. „Pojedeš pryč?“
Přisvědčil.
Ukázala hlavou na dveře. „Čeká na tebe…“
„Chvíli počká…“ řekl a zase věděl, že se chová, pokud jde o službu, mizerně. Chápal, že Vlček nepřivezl nic světoborného, jen to, co v podstatě už ví on sám, ale měl by tam jít hned, teď, a ne tady sedět. Ale chtělo se mu sedět vedle ní. Vzdychl. „Podlamuješ mi služební morálku.“
Jak to? Posílám tě přece za ním.“
„Ale mně se nechce,“ pošeptal jí, „když sedíš vedle mě.“
Podporučík Vlček čekal ukázněně v hale zámku padesát minut. Teprve potom se na schodech objevil Exner. Sám. Dal Kamile klíč od auta a dohodli se, že ona všechno spakuje, odjede do okresního města proslulého stavebními památkami, pokochá se jimi a odpoledne se vrátí do Prahy. A počká na něj v bytě.
Exner podal Vlčkovi ruku a řekl: Jmenuje se Holubová, že? Jedno z oddělení hospodářské správy Institutu?“
„Ano.“
„Tak pojďme. Domluvíme se cestou do Bylavsi.“
Ve voze vyslechl Exner podrobnou Vlčkovu zprávu o tom, co se stalo v noci. „Ani v jednom, ani ve druhém bytě nebylo nic… zdánlivě nic podstatného. U ní jsme našli dost fotografií, i starších. Vzal jsem je zatím k nám. A pár dopisů. Ale jinak nic.“
Michal podal Vlčkovi seznam, který včera dostal od Soudka. „Ti všichni tam v úterý byli na komisi.“
Vlček pozorně četl:

KOMISE na objekt č. 789
předseda: dr. Oskar Alinger, Institut Praha
členové: dr. Karel Černý, Institut Praha
dr. Jan Kadrba, Institut Praha
ing. Jiří Dáňa, Institut Praha
Otomar Marien, prom. hist,, muzeum Brno
dr. Felix Slavíčky, Státní muzeum Praha dr. Palo Šteftaťˇ, Historický ústav Bratislava
dr. Ivan Holub, KU Praha
Blanka Podjuklová, prom. fil,, Institut Praha
Jaromír Šedivka, prom. biol,, Institut Praha
dr. Čestmír Nevolka, Státní muzeum Praha
hosté: Emanuel Hubínek, prom. hist,, KU Praha
dr. Jiří Karafiát, muzeum Brno

dr. Ján Gábriš, Institut Bratislava
zahraniční hosté: to se neví

Vlček vrátil seznam. Je jich dost. Taky nějaký Holub.“
„Podíváme se na Holuba.“
„A ještě něco… Měl jsem ráno… halucinaci?“
„Kde?“
„V tvým pokoji.“
„Měl.“
Podporučík spokojeně přivřel oči. „To je dobře.“

17.
Doktor Soudek do rána neusnul. Když všichni ostatní vstávali svěží, měl oči červené jako králík. A to ho rozčilovalo. Zvlášť mu byl protivný Václav Slánský, který (jak Soudek viděl z okna) vyběhl na rozcvičku, a když se mu ostatní smáli, vykřikoval: „V zdravém těle zdravý duch!“
Soudek vešel do haly, která byla jídelnou, společenskou místností, konferenčním sálem a vůbec vším, díval se divně a mlčel. Nepromluvil ani při snídani, jen zle hleděl na pana Karáska, ospalého stejně jako on. Pan Karásek se totiž vrátil ze směny a chystal se spát.
„Pane Karásek,“ oslovil ho Soudek, „vy jste sem včera večer někoho pustil?“
„Ne, chraň bože!“
„A Minda byla odvázaná?“
Jistě. Byla se mnou.“
Soudek kousl s odporem do rohlíku a zabručel: „Hergot, tak proč ten chlap hvízdal…“
„Kdo hvízdal?“ zajímal se kdosi u stolu.
Ale Soudek jen mávl rukou. Byl by nejraději celou noc považoval za ošklivý sen, ale pistole byla pryč, a vůbec sen to nebyl a Soudek si připadal jako po ráně klackem do hlavy.
„Bolí vás hlava?“ zeptala se příhodně paní asistentka Božena.
„Dostala jste někdy klackem, paní asistentko? Do hlavy myslím.“
„Ne. Dosud jsem nemela tu čest.“
„Tak já ano. Dnes v noci.“
Paní asistentka, která to považovala za moc dobrý vtip, vykřikla zděšeně: „Ježíš, kde máte bouli?“
Ale Soudek neměl smysl pro humor. „Tu neuvidíte. Je v duši. Morální boule. A vůbec, přijďte po snídani s Václavem za mnou…“
„Ale máme dělat ty profily na pětsetpětce, než nám to uschne.“
Já vím,“ řekl odevzdané Soudek, „pak si to pokropíme. Taky vidím, že je spousta práce!“
Když za ním přišli do kanceláře, pečlivě zavřel dveře, z psacího stolu vytáhl láhev vína a nalil.
„Co slavíme?“ zajímal se hned Václav Slánský a ochotně se chopil sklenice.
„Nic neslavíme,“ řekl ponuře Soudek. „Pijeme na kuráž.“ A protože oba neřekli nic a jen se na něj udiveně dívali, a v očích paní asistentky četl: já mu vždycky říkám, že je cvok, dodal: „Čekám každou chvíli kriminálku, aby mě zatkla.“
„Proč?“ zajímala se paní asistentka.
„Pro vraždu Jaroslavy Holubové.“
„Blahopřeju!“ prohlásil Václav Slánský. „Velký čin v dějinách lidstva, které jste zachránil…“
„Neblbněte,“ řekl mrzutě Soudek. „Někdo ji na mou duši zamordoval… V noci byla u mě kriminálka, zabavili mně pistoli…“ sáhl na psací stůl a ukázal potvrzení od Exnera, „…tady mám na ni potvrzení. Každou chvíli jsou tady.“
„Ale vždyť tady Holubová vůbec nebyla…“
Soudek naráz vyprázdnil sklenici a podíval se ke stropu, na němž kresby znázorňovaly půdorysy objevených chat.
„Ale měla tady být, a to jim asi stačí…“

18.
Z počátku se oběma nejbližším spolupracovníkům doktora Soudka zdálo, že jejich představený poněkud třeští, ale během necelé hodiny, když se seznámili se všemi podrobnostmi, změnil se toho dne docela jejich vztah k životu. Václav Slánský nezvedal už radostně a obřadně skleničku, ale nakláněl se nad stůl a srkal jaksi kradmo. Paní asistentka, nepřipravená na podobné složité těžkosti, vyděšeně pomrkávala a pořád utírala rukou stůl před sebou, ačkoliv byl docela čistý.
Stalo se tedy, že když Exner s Vlčkem přijeli před desátou na pracoviště výzkumu v Bylavsi, věděli už o nich všichni a očekávali je. Minda byla přivázaná u boudy, pan Karásek se nechal vzbudit a holil se, v keramické dílně se pracovalo málo a špatně, paní rozbila v kuchyni dvě sklenice a hrníček. I lidi na pláce byli vylekaní a roztržití.
Celý štáb výzkumu vyšel Michalovi vstříc. Ne příliš srdečně se pozdravili a představili.
„Kde máte vůz, pane doktore?“ zeptal se Exner.
Soudek ukázal palcem přes rameno. „V garáži.“
„Tady soudruh podporučík by se na něj rád podíval.“
Soudek sáhl do kapsy pro klíče a podal je Vlčkovi.
„A my dva,“ pokračoval Exner, „bychom si mohli udělat malý výlet po místech, kde jsou, jak se domníváte, dosud skryta sídliště…“

Soudek mlčky souhlasil.
Navštívili všechna z oněch pěti míst. V blízkosti každého udal Soudek, kde se v pondělí večer s Hudcem zastavili, kudy šli, kudy se vraceli a kde vyjížděli dál nebo obraceli vozy. Mezitím co Soudek podával výklad, řidič služebního vozu ověřoval stopy po pneumatikách. Na každém z míst se nějaké našly. Nepršelo, v prachu dokonce zůstaly krásné otisky vzorků pneumatik, byly i v trávě i na okrajích polí.
Obchůzka trvala necelou hodinu.
Na zpáteční cestě poznamenal Exner: „Ale ten seznam, pane doktore, není docela úplný…“
Jak to?“
„Nejsou tam zahraniční hosté například, a řidiči…“
Jména zahraničních hostů,“ odpověděl jedovatě Soudek, „už doufám máte. A řidiče, ty vám vyjmenuje náš řidič Paclt. Pokud si vzpomínám, byly tady čtyři vozy.“
„Čtyři?“
„Pět s Hudcovým.“
„A kde stály?“
„Na zahrnutém výzkumu. Tamhle. Můžeme se tam podívat, jestli chcete.“
„Velmi rád.“
Projeli polní cestou kolem expedice a asi po stu metrech zastavili. Vlevo od cesty začínal na nevysoké mezi lán pšenice, zralé a právě kosené, na pravé straně byla plocha čerstvé spraše, která tvořila obdélník asi dvacet krát čtyřicet metrů, jedna z delších stran obdélníku hraničila s cestou. Na levé straně obdélníku bylo pole a dál, kousek níž úvalem, domky expedice, na pravé straně podobně rozrytá spraš jako na obdélníku, ale trochu temnější.
Druhou delší stranu obdélníku tvořil sráz vysoký asi dva, někde tři metry (ukončený výzkum), dál v dlouhé jámě asi padesát metrů od cesty byl výzkum současný. Na hladké čisté ploše pracovali lidé. Plocha pod srázem byla už zarostlá. Hlínu sem hrnul buldozer, jehož pluh trčel na vysoké haldě na pravé straně výkopu.
Na měkké, před nedávném zahrnuté zemi obdélníku byly dosud zřejmé stopy pneumatik a velmi mnoho šlápot.
„Proč nezůstaly vozy na cestě?“
„V JZD svážejí. Chtějí ji mít volnou.“
„A nevzpomínáte si, jak vozy stály?“
„Měl jsem jiné starosti.“
„A kdo by mi to mohl říct?“
Soudek pokrčil rameny. „Snad pan Karásek. Začíná pracovat ještě za světla. Všichni odjížděli za tmy. Kolem vozů jel, když se vracel z meliorací.“
Exner se posadil na okraj haldy nad jámou. „Můžete se vrátit, pane doktore. A pošlete mi sem toho traktoristu. A vezměte si můj vůz.“
„Chodím tady denně pěšky aspoň padesátkrát. Děkuju.“ Obrátil se a odcházel.
Když byl na cestě, zavolal na něj Exner: „Kde jste měl vůz od pondělka?“
„V garáži.“
„A nevyjel jste s ním?“
„V úterý večer. Vezl jsem dva zahraniční hosty do hotelu.“
„V kolik hodin?“
„Po půl jedenácté. Pak jsem zas vůz vrátil do garáže. Ostatně po půl jedenácté odjížděli všichni.“ A pokračoval v cestě.
Michal seděl a prohlížel si místo. Bylo zřejmé -podle stop kol vozů a podle charakteru půdy - že bagrista během dvou nocí zahrnul asi tři a půl metru. Planina byla kryta ze tří stran. Z jedné - haldou vyhrnuté hlíny, z druhé - mezi nad cestou, ze třetí — vzrostlým obilím na poli mezi domky výzkumu a výkopem. Otevřena byla jen směrem k místům, kde se nyní konal výzkum. Tam se táhla pole a svažovala se daleko, mnoho kilometrů, snad dvacet a víc do kraje.
Tím směrem bylo také vidět nezřetelně, v oparu, obrysy okresního města, nad nímž se tyčila slavná a důstojná gotická katedrála. Město mělo staré úzké uličky a velmi složité řízení dopravy Michal se usmál při myšlence, že Kamila určitě přehlédla dopravní značku a možná právě nyní se handrkuje s dopravním orgánem k všeobecnému obveselení přihlížejícího davu. Měl jí dát nějaké peníze na pokuty, aby nezůstala trčet na poloviční cestě a nežebrala na silnici benzín.
Pan Karásek se dostavil asi za čtvrt hodiny. Vypadal daleko příjemněji než v noci. Michal mu nabídl cigaretu a požádal ho, aby se vedle něho posadil. „Víte, co bych rád věděl? Je to pro mě hrozně důležitá věc, rozumíte… kdybyste si mohl vzpomenout, jak v úterý večer odjížděla auta.“
„Tak to je zlý, pane šéf. To já si nevzpomenu. Já dělám, je tma jak v ranci, musím mít voči na stopkách a kolem moc nekoukám. Před půlnocí mohli být už všichni pryč. To je všechno.“
„A jak vozy stály a kolik jich bylo, si nepamatujete?“
„To jo. To si pamatuju. Protože jsem jel po cestě nahoru ještě za světla, začínám kolem vosmý, tak mám čas koukat po světě, já vám to ukážu, jo?“ Vstal a šel na improvizované parkoviště.
Michal ho následoval.
„Tak tady,“ ukazoval Karásek, „byla jako první volha, nosem k výzkumu, hned vedle šestsettrojka nosem k výzkumu, pak poběda a moskvič. A tadyhle vedle tý volhy stála pragovka. Praga Alfa. Historický vozidlo. Nosem k cestě.“
Podle vykladu pana Karáska stál vůz Alfréda Hudce nejdál od haldy, nejblíž k vzrostlému obilí na poli.
„Proč myslíte, že ta alfa jediná stála nosem k cestě?“
Karásek šibalsky zamrkal: „Tak to vám můžu říct. Pan redaktor není zrovna geniální řidič. A bojí se v noci couvat. Zkoušel to v pondělí u expedice a naboural zadkem strom.“

„A jakým způsobem pracujete?“
„Normálně… Najíždím si takhle ze strany šikmo, a vod hromady jedu pořád dál a dál a dusám si hned taky traktorem to čerstvě nahrnutý…“
„No jo, ale na to potřebujete pořádně vidět. Kdybyste to vzal kousek doprava, tak uklouznete a jste dole na to tata.“
„Správně. To samý mně říkají i kluci šoféři z Institutu, když sem přijedou. Jednou jsem to půjčil Fáberovi a málem mně tam spadnul.“
„Tak se vrátíme, co říkáte?“
Podíval se na hodinky. „Akorát na voběd. Jdeme. Ten váš kolega vám u nás objednal jídlo. Takže pokud jde o žaludek, můžete bejt klidnej.“

19.
Po obědě usoudil Michal, že bude nejlíp, když se půjdou s Vlčkem projít. Obešli domky archeologů a dlouhou strání stoupali nad vesnici. Tam na vysoké mezi, kde začínala třešňová alej, se posadili. Bylaves i archeology měli před sebou jako na dlani. Barevný celek letní krajiny uprostřed žní a veselé dřevěné domky expedice a nažloutlá plocha obnažené spraše na výzkumu spolu s letním počasím, to všechno působilo klidně a mělo pro ty, kteří mohli takhle sedět a pozorovat, záporný vliv na pracovní morálku.
„To by se spalo…“ poznamenal Vlček.
Michal s porozuměním pokýval hlavou.
Je hezky, co?“
„Hm…“
A mlčeli a dívali se.
„Tak v tom autě,“ řekl Vlček, „nic nebylo. Hrabal jsem se v něm víc než hodinu. A Bohouš (to byl řidič Michalova služebního vozu) to před obědem vzal ještě jednou. Nic. Ani vlas, natož co jinýho. Služební auta tady byly čtyři. Šestsettrojka a volha z Institutu z Prahy, poběda z Brna, moskvič ze Státního muzea. Řidiči - Fábera, Mydlář z Institutu, Ruchán z Brna a Šebestík z muzea. První odjížděl Šebestík, asi v devět - to mám od toho jejich řidiče, potom Fábera před desátou, protože vezl přednostu jejich ústavu na dráhu. Poslední Hudec s tou svou károu… Ten Fábera se měl z dráhy ještě vrátit, aby odvezl část lidí do hotelu. Ale nevrátil se, protože oni mu šli pěšky naproti a sebral je po cestě… Pravděpodobně. Ale to bude jistý. Nejistý je pořád ten pondělní podvečerní vejlet Hudce a Soudka.“
Michal zamyšleně ulomil stéblo trávy, kousl do něho, vyplivl pomačkaný konec a řekl: „Tak si to shrneme, ne?“

20.
Když si Exner téhož dne odpoledne vyžádal v Praze rozhovor s přednostou archeologického Institutu, byl nejen okamžitě přijat, ale cítil zároveň, že je očekáván přímo netrpělivě.
„Nevím,“ řekl mu hned úvodem přísně a energicky doktor Alinger, „k jakým závěrům dospějete. Prosím vás však, abyste postupoval co možná diskrétně. Pověst Institutu je víc než v sázce. Nechápu, jak k takové nepříjemné věci mohlo dojít. Věřím doposud, že se to všechno vysvětlí jako nedorozumění, s nímž nebude mít nikdo od nás nic společného.“ Opřel se do křesla, položil ruce dlaněmi na stůl. „Začněte, prosím.“
„Prosím vás, kde se u vás běžně pracuje s těžšími sádrovými odlitky?“
„Promiňte, ale já nechápu, jak tohle má s věcí něco společného…“
„Kdyby nemělo,“ řekl Michal klidně, „neptal bych se.“
„Běžně… leckde…“
„Pro nás je také velmi nepříjemná celá záležitost, také my věříme, že viníkem nebude nikdo od vás, ovšem, pochopte, nesmíme zanedbat nic. Paní Holubová byla váš zaměstnanec, ztratila se neznámo jak z této budovy a její tělo bylo nalezeno za zvláštních okolností poblíž vašeho výzkumu.“
Přednosta s porozuměním kýval hlavou. „Ano. Ano. To je velmi zlé.“
Michal už už chtěl říci: Je, ale včas ho napadlo, že by to asi bylo neslušné, hovoří-li s významným vědeckým pracovníkem. „Mohl byste mi ukázat kancelář paní Holubové a trochu mě provést budovou?“
„Ovšem.“
Vyšli na chodbu zdobenou velkými fotografiemi nalezišť, keramiky a jiných předmětů z tvorby přehistorického lidstva. Byly zde i vitríny s těmito předměty a stojany s různými typy keramiky.
„Náš institut,“ vykládal přednosta, „je umístěn, jak jste si už jistě povšiml, ve dvou starých palácích. Jsme v prvním patře jednoho z nich. Má dohromady tři samostatné budovy. Čelní, to je tato, do níž je vchod dole z průjezdu. Budova má dvě patra…“
„Vchod do nich?“
„Pouze po tomto schodišti. V prvním i ve druhém patře jsou místnosti vědeckých pracovníků.“
Michal ukázal na plastiku ženy v jedné z vitrín. „Co je tohle?“
„Tak zvaná Věstonická Venuše. Dílo lidu z mladšího paleolitu…“
„A z čeho je?“
„Původně ze zvláštní masy — popela a hlíny. Toto je ovšem sádrový odlitek. Většina věcí, které tady vidíte, jsou odlitky. Originály jsou uloženy v depozitářích jednotlivých muzeí.“
„Mohl bych se na ni podívat zblízka?“
„Prosím.“ Otevřel vitrínu a podal sošku Michalovi.
Ten ji prohlížel a potěžkal. „Nemohl byste mi ji věnovat? Jestli ji ovšem nebudete příliš postrádat…“
„Ale ne. Takové odlitky se vyrábějí běžně. Na výstavy i pro potřeby muzeí. Ponechte si ji.“

Sestupovali po schodišti do přízemí. Na odpočívadle schodiště byla do zdi zasazena kamenná deska s jakýmsi nezřetelným nápisem.
Michal na ni ukázal. „To musí mít pěknou váhu, takový kus kamene…“
„To je také sádrový odlitek. Patinovaný ovšem.“
„A co je tam napsáno?"
„Ach, to je ten známý nápis z trenčínské skály…“
Michal si zrovna na žádný známý nápis nemohl vzpomenout, proto řekl jen neurčitě: „Ano…“
Zastavili se dole v chodbě, která jedním koncem ústila do průjezdu, druhým na jakýsi dvorek.
„Tímhle průjezdem musí projít každý, kdo jde z ústavu a do ústavu?“
„Ano.“ Přednosta vedl Michala nejdřív do průjezdu, v němž byla okna vrátnice. Pak na velký dvůr. Uprostřed byl květinový záhon, vzadu vrata, zřejmě do garáží. „Tady máme vozy. Jiný východ než průjezdem odtud není.“
Michal si povšiml, že chodba, kterou přišli, ústí do průjezdu za oknem vrátného, takže když ten normálně sedí a nevyklání se, může vidět jen ty, kteří jdou průjezdem ven, a nikoliv ty, kteří jdou z chodby na zadní dvůr.
Vrátili se do chodby a prošli na zadní dvorek. Proti nim byla nízká budova.
„Tady jsou sklady a oddělení antropologie.“
„Oni mají také kanceláře v přízemí?“
„Ano.“ Vedl Michala přes dvorek. Jediný vchod do jejich budovy je tenhle. A nyní,“ ukázal před sebe, „půjdeme do třetí budovy, kde je hospodářská správa. Každá ta budova je samostatná a nejsou propojeny.“
„Takže kdo například chce ze správního oddělení navštívit vás, musí nutně přejít dvorek…“
Kancelář Holubové byla ve třetím patře. V podkroví, okno vedlo do staré zahrady. Na stole stála váza s květinami.
„To kolegové,“ řekl přednosta, když si povšiml, že se Michal na vázu podíval.
„Ano… To je její stůl a skříň… která?“
„Stůl ano… Ale skříň… Nevím. Zavolám jejího nadřízeného…“ odešel na chvíli a vrátil se s plešatým mužem, který se Michalovi představil jako vedoucí hospodářské správy Josef Mykiska. „První tvrdé, druhé měkké,“ dodal s úsměvem a hned, aniž byl na něco tázán, vykládal: „Toto je prosím její stůl a zde skříň. Sekretář obsahuje spisy. Ve skříni jsou spisy, na nichž se pracuje, a předměty osobní potřeby.“
„Máte klíče?“
Mykiska pokrčil rozpačitě rameny. „Bohužel,“ řekl lítostivě. „Paní Holubová… měla naše jediné… Budeme muset nechat stůl i skříň otevřít zámečníkem… Nenašly se, že?“ Nebylo jasné, komu otázka platí, zda přednostovi ústavu nebo Michalovi.
„Jaká byla paní Holubová pracovnice? Ale přesně, prosím. Nepotřebuji žádné ani dobré, ani špatné kádrové posudky.“
Mykiska se nejdřív podíval na svého představeného, ale protože věhlasný vědec se tvářil neurčitě, promluvil Mykiska: „Pracovala dobře. To prosím ano. Věci měla ve vzorném pořádku a byla na práci velmi pedantická… Neměl jsem nikdy nejmenší námitky proti její pracovní morálce. Patřila mezi nejlepší pracovnice oddělení…“
„A jinak?“
Mykiska se ošil. „Nevím,“ řekl vyhýbavě, „jak to myslíte…“
„Takhle, pane Mykisko: jestli byla oblíbena mezi svými spolupracovníky.“
Mykiska opět pohlédl na svého představeného, ale opět se mu nedostalo žádné pomoci. „Totiž… stranila se poněkud kolektivu…“
„Co tím myslíte?“
„Že snad neměla přítelkyni nebo tak… to opravdu u nás neměla, byla dost uzavřená… s každým hovořila pouze služebně… Nesblížila se prostě s námi, jestli rozumíte… A zde je zaměstnána většina žen… Myslím - mezi námi, pánové - nedělalo jim dobře, že se uměla oblékat - a to prosím uměla, a pak…“
Jen to řekněte,“ pomohl mu Michal, „pan Šedivka, že?“
„Ano prosím… tak,“ Mykiska si zjevně oddechl, že tu nepříjemnou věc nemusel vyslovit sám. „Ale veřejného života se účastnila. Na schůze docházela pravidelně a přesně, i funkci měla. V odborech. Vybírala příspěvky.“
„Děkuju vám, pane Mykiska,“ řekl Michal. „Rád bych se podíval do jejího stolu a skříně. Mohu?“
„Samozřejmě. Zavoláme zámečníka…“
Exner se usmál. Položil Věstonickou Venuši, kterou až dosud držel, na stůl. „Ušetřím vám starost. Otevřu si to sám.“
Obrátil se na šéfa ústavu: „Pane doktore, slyšel jsem, že zítra odjíždíte. Kdo vás zastupuje… myslím: kdo se mnou bude jednat v době vaší nepřítomnosti, kdybychom ještě něco potřebovali?“
„Kolega docent Černý.“
„Děkuju vám a už vás nebudu zdržovat.“ Exner podal oběma ruce a doprovodil je ke dveřím. Vytáhl klíč, který byl ve dveřích zvenčí, a už chtěl zavřít, když si na něco vzpomněl: „Pane Mykiska, ještě něco: paní Holubová byla rozvedená, viďte? Navštěvoval ji tady někdy její manžel, myslím bývalý manžel. Nebo s někým o něm hovořila?“
„Ne. Nikdy. My ani nevíme, kdo to byl, co dělá a kde je.“
„Děkuju,“ řekl Michal, zavřel a otočil klíčem.
Nejdříve znova v ruce potěžkal Věstonickou Venuši. Třebaže to nebyl malý kousek sádry, zdál se mu příliš lehký a křehký na to, aby jeho úder mohl zabít člověka. Potom pokrčil rameny a otevřel si stůl i skříň a dal se do práce.
Bylo to piplavé dílo hodné mravence. List po listu, slovo za slovem, drobnost za drobností, zásuvka za zásuvkou, a to ze všech stran. Střevíce na přezouvání, plášť, kostým, ženské drobnosti…
Nic.
Práce trvala tři a půl hodiny.
Doufal, že nic nepřehlédl.

Takže byla už skoro tma, když přijel za Vlčkem do bytu Holubové.
Podporučík stál uprostřed strašlivého nepořádku. Ale při bližším pohledu bylo zřejmé, že na jednotlivých hromádkách jsou věci uspořádány až s pedantickou přesností.
Vlček krčil rameny. „Nic, člověče, nic."
Michal vzal do ruky objemnou krabici, která ležela na stole. Byla plná fotografií. „Všechny?"
„Všechny, co jsem tady našel."
„Já už jsem trochu," zaťukal si Michal prstem na hlavu. „Vezmu si je domů. Hele, máš už toho manžela a dítě?"
„Ne. Tady po nich není ani stopy. A dopisů je málo. Jen tamhleta hromádka. Většinou od Šedivky. Asi všechno pálila."
„Ten Šedivka to bude vědět."
„Zeptám se ho."
„A na dítě ať se podívá Beránek."

21.
Kamila měla být doma u svého otce v městečku nedaleko Prahy už v pondělí večer. V sobotu odjela do Prahy s tím, že si potřebuje něco zařídit na fakultě, a pak se jí ještě nechtělo, a v úterý také ne, a potom byla zvědavá a musela za Michalem a všecko se vůbec tak zmotalo, že byl konec týdne. Honem poslala dopis, že má na fakultě nějakou práci a že se ještě zdrží. Michalův slib, že jí všechno řekne, až budou hotovi, byl dobrým argumentem pro její vlastní svědomí. Aby se mohla bez velkých výčitek oddat požitku žít v jeho hezké garsonce a hospodařit v ní.
Toho večera se snad po prvé stalo, že Michal volal, že přijde k večeři v osm.
Připravila tedy večeři a čekala, a on opravdu v osm přisel a táhl nějakou obrovskou krabici. „Fotografie," vysvětloval. „Můžeme si je prohlížet spolu."
Skutečnost, že mohl zavolat, a měl opravdu připravenou večeři, a dále uklizený byt, což okamžitě poznal, to všechno bylo pro něho neobvyklé, svým způsobem zvláštní, ale rozhodně ne nepříjemné. Spíš naopak. Nebyl nikdy ženatý, a proto nepocítil nudnou a téměř otrockou závislost na rodinném krbu, projevující se právě třeba v tom, že manžel je morálně - nebo jakkoliv jinak — nucen volat, že přijde k večeři, a pak opravdu v určený čas přijít. Představa takového pravidelného života byla Michalovi příjemná, dokonce snad po něčem takovém podvědomě toužil.
Najedli se, vykoupal se a úplně klidný, s hlavou svěží a mozkem odpočatým usedl s Kamilou ke stolu a dali se do probírání fotografií.
„Řekneš mi," zeptala se, „proč si ty obrázky prohlížíme?"
„Nebudeš mi třeba věřit… ale vlastně nevím."
„A kdo na nich je?"
„To taky nevím… podívej!" vytáhl jeden snímek Jaroslavy Holubové, pravděpodobně z poslední doby, starý možná jen několik týdnů. „Album a všechny fotografie patří téhle ženě. Je rozvedená a má milence. Nic víc nevím."
Probírali se vlastně životem zavražděné v obrazech. Pravděpodobně až do maturity byl její život uzavřen v albu se semišovými zelenými deskami. Jaroslava Holubová zobrazena od doby, kdy ještě neuměla chodit, přes věk prvních krůčku a s mašlí ve vlasech, ke školním nohatým létům, která prožívala v době módy mikád. Byla tady sama i s rodiči, a s jinými dětmi a děvčaty, v sokolském kroji, jako žákyně i dorostenka, v průvodu na všesokolském sletu v roce 1938.
Až do války byl v tomto obrazovém zpravodajství o životě Jaroslavy Holubové určitý systém. Potom však zůstala hromada fotografií, jednotlivých i v obálkách, různých formátů. Objevily se nové tváře, ale ve sledování jejího života bylo možno pokračovat, jestliže srovnávali alespoň odhadem fotografie podle stáří. Měla pravděpodobně ve zvyku nezahazovat žádné obrázky. (Michal, když si to uvědomil, zalitoval, že tentýž zvyk neměla, pokud jde o dopisy.)
„Podívej!" upozornila ho Kamila, „tady má nádherné náušnice…"
Byla to poměrně velká fotografie. Holubová na ní byla v plavkách. Dívala se stranou a z lalůčku ucha jí visela velká náušnice zvláštního tvaru. Velmi nápadná a zřejmě starobylá.
„Hm… zajímavá náušnice…"
„Nějaká starožitnost nebo co. A podívej, jaký byly hrozný účesy!"
„To je z války. Válečná móda."
„Hrozný!"
„Za dvacet let bude tvoje dcera říkat o tvé dnešní módě, že byla hrozná."
„Asi," řekla Kamila nesentimentálně. „Co se dá dělat. A ty kostýmy. Heleď! Je, svatba!"
Byl to soubor svatebních fotografií Holubové. Svatba v kočárech, tak jak jezdily svatby za války na malých městech. Koně s pentlemi, vážní svatebčané, Holubová pod bílým závojem a její ženich, muž, o kterém si Michal pomyslel, že je hrozně nezajímavý, Kamila, dívajíc se na něj pozorně a přimhuřujíc oči, poznamenala: „Ujde… Má hezký vlasy a figuru…" Čímž nepřímo prohlásila, že se jí ten pán docela líbí.
Michal pochopil, a proto řekl: „Má křivý nohy…"
„Ani se mi nezdá… Možná…" A pomyslela si: ty máš taky nohy trochu do iks…
Zdlouhavá a únavná práce, jako je prohlížení obrazového materiálu - ten, kdo to dělá, musí neustále kontrolovat svou pozornost a soustředěnost — nebyla takhle ve dvou Michalovi nepříjemná. Zjistil dokonce, že neztrácí schopnost postřehu ani po půldruhé hodině. Kdyby vedle něj seděl Vlček, tak by v tak dobré kondici rozhodně nevydržel.
Pokusili se společně obrázky roztřídit. Jedna hromádka obsahovala životopis Holubové podle portrétů. Druhá: Holubová a její známí. Třetí: skupinové fotografie s Holubovou. Čtvrtá: neznámí a) muži, b) ženy. Pátá: fotografie z poslední doby (průkazně).
Je to zvláštní," uvažovala Kamila, když skončili, „mít takhle život úplně cizího člověka před sebou. Hele, dal by se z toho poznat i charakter… záliby…"

„Když myslíš — co bys o ní soudila?“
Poznala, že otázku nepoložil jen pro legraci. Chce to opravdu vědět Potřebuje to a ona poprvé, co ho zná, se může aktivně podílet na tom, co ji až doposud dráždilo jenom zdálky. Zamyšleně se probírala obrázky. „Nežila si nikdy zrovna špatně… je všude dobře oblečená… Asi se rozvedla. Ten chlapík se pak vyskytuje čím dál tím míň, až se vůbec ztrácí… Dbala na sebe snad až moc… Pořád poslední móda… Tady, podívej! Tyhle boty si určitě dala šít. A tohle je svetr z Tuzexu. A vlasy… Měla je tmavé… tady je blondýna, tady skoro taky… a tady na konci je černá a šedivá… Byla hubená a kostnatá… (Michalovi se ovšem nezdálo, že by Holubová byla kostnatá a hubená, naopak měl dojem krásné ženy.) Možná, že byla pedant nebo co…“
„Proč myslíš?“
„Poněvadž - podívej: tady na těch posledních fotografiích. Vždycky pečlivě učesaná. Tady to je asi z Krkonoš… jo, bude to, tam vzadu je Sněžka. Nejlíp upravená ze všech z celé skupinky. Ta má šátek na křivo, tahle tepláky, tady, podívej, ta, ten svetr! Já myslím, že jí ženský neměly moc v lásce…“ A odmlčela se.
„Dál?“
Zamyšleně vzala do ruky obrázek Jaromíra Šedivky. „To je asi její poslední milenec… Ale to už plácám, vid?“ Vstala a začala rovnat fotografie do krabice. Mlčela a její obličej byl najednou zvláštní, trochu smutný, neklidný. Uložila krabici a uklidila se stolu.
„Ty,“ řekl Michal, „co ti je?“
„Nic.“ A mlčela dál, trápila ji zřejmě nějaká myšlenka nebo nápad.
Snažil se nevšímat si toho.
Ale cítil, že se mu nějak vyhýbá. Když leželi a zhasli světlo, když ji vzal za ruku a chtěl se k ní přiblížit, obrátila se k němu zády a zašeptala: „Ne…“
Uchopil ji za rameno a otočil ji k sobě. Rozsvítil. Mlčel a díval se jí do obličeje, do očí, které se mu najednou zdály hrozně mladé a polekané. „No…?“ řekl tiše, jako kdyby mluvil s dítětem.
„Michale…“ chtěla něco říci, ale neměla zřejmě odvahu.
„Hm…?“
„Michale… Michale… řekni: ona už nežije, viď? Ona byla…“ Neřekla to slovo.
Chvíli přemýšlel. „Ano.“
Byla úplně dětsky vážná. „Napadlo mě to… víš… Nějak na to vypadala… Rozumíš?“
Přikývl. A byl ochoten přijmout její názor jako závěr formální logiky, vyplývající ze studia materiálu.
I když věděl, že to v podstatě bylo jen dílo obrazotvornosti…

22.
Zatímco byt Jaroslavy Holubové byl opravdu snad až příliš velký pro osamělou ženu, místnost, v níž žil promovaný biolog Jaromír Šedivka, nebylo možno označit termínem byt ani zdaleka. Podkrovní komora s vchodem přímo z chodby. Dřív kuchyň, neboť zde dosud stála kachlová kamna. Další místnosti bytu, ke kterému kuchyň patřila, zabraly pravděpodobně rozrůstající se rodiny kolem. Lidé zde, v té řadě na sebe nalepených domků, pracovali jako mravenci. Smolili přístavky a protkávali vilky dalšími dveřmi a chodbami, za-zdívali jedny dveře a bourali ve zdech díry pro dveře jiné, podle toho, jak pracovala fantazie, potřeba a schvalovací aparát v byrokratické mašinérii odboru pro výstavbu té části města. Z původního celku, ne špatně i když skromně projektantem vymyšleného, stávalo se monstrum.
Vlčkovi, který sem přijel těsně před setměním -v době za slunného dne nejméně příhodné pro pohled na něco takového - nebyla najednou známost Jaromíra Šedivky proti mysli. Viděl byt Holubové a pomyslel si dokonce, že ten Šedivka udělal terno, a v tomhle názoru se ještě utvrdil, když se mu podařilo dosáhnout mansardy, protáhnout se mezi rozestavěnými skříněmi na chodbě a zavřít za sebou dveře místnosti, jež byla Šedivkovým domovem.
Nebylo zde nic víc, než pohovka, stůl, knihovna (na ní dvě vypreparované lebky), jedna židle. A kamna. Víc by se sem ani nevešlo.
Šedivka nabídl hostu židli a sám usedl na pohovku. Židle byla pohodlnější, protože pohovka byla vsunuta pod zkosený strop mansardy, takže ten, kdo na pohovce seděl, se musel hrbit a nesměl zvednout hlavu, aby se neuhodil.
„Ano,“ vyprávěl, „paní Holubová měla nějaké příbuzné Ale pokud vím, nikdy se s nimi nestýkala. Ani se svým bývalým mužem. Kde žije? Někde v Brně… Zmínila se o lom jednou nějak náhodou. Nevím ani, jestli je ženatý, ani co dělá. Nikdy jsem ho neviděl, určitě se nestýkali už několik let. Nikoho z jejích příbuzných jsem neznal. Jen o jedné rodině mluvila častěji…“
„A proč? Měla k tomu nějaké důvody?“
„Snad. Jenže, víte, já jsem - ačkoliv mi to vysvětlovala - nikdy nepochopil její vztah k té rodině. Ne, ovšem, neznal jsem je. Ona je také léta neviděla. Nějak se dověděli, že pracuje v Institutu. A chtěli dostat svého syna na fakultu. Na archeologii. Neříkám, že by to byl blbec. Ale na obor je dost nával, pokud vím, přijímají opravdu jen ty, kteří už prokáží určité vědomosti, určitou laickou praxi na výzkumech, prostě zájem o věc. Tenhle kluk ne. A já nevím proč, hrozně se o něj brala a snad podnikala i nějaké kroky, aby byl přijat…“
„U koho?“
„Nevím. O tom nemluvila. Věděla, že se mi to moc nezdá, ačkoliv jsem jí nikdy neřekl ani slovo, nevyslovil jsem svůj názor na tu věc…“ Přemýšlel. „No, u koho u nás… Z fakulty neznala nikoho… ani asáky… Od nás tam učí přednosta, doktor Kloska, docent Černý, Bohouš Viků… taky já tam mám ve druhým ročníku semestrální přednášku… potom Soudek.“
Jak se jmenuje ten její synovec?“
„To bohužel nevím… Ale počkejte - myslím, že Mirek… Ano, Mirek. Je teď někde na vojně. Jeho rodiče bydlí v Praze,

ale… nikdy je nenavštěvovala.
Byli jen u ní a potom se setkala… snad dvakrát… s tím Mirkem. Jeho matka je o mnoho let mladší sestra její matky. To mi říkala jako rodinnou zvláštnost. Takže to vlastně není synovec, ale bratranec…“
Vlček mlčel. Přemýšlel, co by se mohl ještě dovědět, na co se zeptat, neboť Šedivka byl toho večera zvlášť sdílný.
„Lidi ji neměli rádi,“ řekl najednou antropolog.
„Soudek například…“
„To bylo něco jiného. Soudek viděl výzkum a prostředky, které na něj měl, a když se s ní handrkoval, tak pracovně. Hádal se s ní. Ale myslím, že mu bylo úplně jedno, co Jaroslava dělá, jak se strojí, s kým se stýká… Nad to je příliš povznesený, nemá čas ani chuť se takovými věcmi zabývat… Ale jiní, v ústavu… A mně se nezdálo, že by jí vadilo, že je tak sama. Snad jsem ji znal líp než druzí… snad jsem ji trochu litoval… Byl to pro mě šok… Vzpamatoval jsem se už trochu. Přemýšlel jsem, kdo a proč by to mohl udělat… A přišel jsem na to, že mnoho lidí a nikdo. Mnoho lidí ji nemělo rádo a někteří ji srdečně nenáviděli. Ale u nikoho ten cit určitě nebyl tak silný, aby vedl… k vraždě.“
„Ano,“ řekl Vlček. „Snad vám rozumím.“ A vstával. „Pracujete se sádrovými odlitky?“
Já se k té práci dostanu zcela výjimečně.“
„Mimochodem: neznáte adresu té příbuzné?“
„Ne. Ale… ten kluk se přihlásil na fakultě k pohovorům. Budou tam mít přihlášku a adresu.“
Vlček poděkoval za informace a zdálo se mu zbytečné poučovat promovaného biologa, že najít
Mirka mezi dejme tomu sto padesáti žádostmi není tak docela maličkost. Avšak - po pravdě řečeno -pro Vlčka to nebyla práce tak docela bez půvabů.

23.
Exner si odnesl fotografie do bytu Holubové a listoval asi hodinu několika dopisy, které po ní zbyly. Pročetl je velmi pozorně a dalo to práci, protože Šedivka nepsal příliš čitelně.
Byly možná zajímavé jako psychologická studie člověka, který cítí, že jeho partner, kterého lidé zrovna nemilují, asi touží, i když to skrývá, po nějakém hlubším citu. Po opravdovém přátelství nebo lásce. Byly důkazem Šedivkovy snahy vyplnit nějak tuhle - podle jeho soudu - mezeru v životě Jaroslavy Holubové. Zůstávalo ovšem otázkou, co ona. Jestli ho brala vážně nebo jen tak, náhodně, jako příjemný doplněk života. Což ovšem nebylo pro řešení případu z Exnerova hlediska podstatné.
Chystal se právě odejít, když přišli mládenci z jeho skupiny, aby znova, důkladně prohlédli celý byt.
Exner se odebral do Institutu mezi antropology. Do prostředí lebek a kostí, a byl poněkud zklamán, že jich tam měli tak málo.
Vedoucí oddělení MUDr. Nevrkla pozval Michala do své kanceláře, dal uvařit kávu a bylo na něm vidět, že je především zvědav na svůj v životě první rozhovor s kriminalistou. Pozoroval Michala velmi intenzívně a skoro neomaleně, jako nějaké vzácné zvíře
„Hodnotíte mě z antropologického hlediska?“ zeptal se Michal s úsměvem.
„Tak trochu.“
„A kam mě řadíte?“
„U vás to není tak jednoduché. Rozhodně spíš ke Středomoří…“
„Můj pradědeček byl Srb…“
„No a některé rysy jsou vyloženě…“
„Semitské. Ano. Jenže to je záhada rodu.“
„Dovolíte mi otázku?“ zeptal se MUDr, Nevrkla, a když Michal přikývl, řekl: „Hodnotíte také vy každého člověka z hlediska své profese?“
„Ale ne… Ovšem je otázka, co rozumíte slovy: z hlediska profese - u nás. U vás je to jasné. Já například rád pozoruju lidi. Rád třeba hádám, co měli k snídani. Nikomu to neříkám, abych se neblamoval. Ale vy jste to myslel jinak: tedy upřímně - zatím v těchto dvou budovách hodnotím všechny lidi z hlediska toho, do jaké míry by mohli být účastni na smrti Jaroslavy Holubové. Až ten případ bude skončen a já sem někdy náhodou přijedu na návštěvu nebo někoho z vás potkám - budu nejvýš hádat, co měl k snídani…“
Do dveří vstoupila dívka s podnosem, na němž byla káva. Mezitím co ji Nevrkla představoval jako Šedivkovu spolupracovnici, všiml si Michal, že má promovaná bioložka Hodačová - třebaže je horký den - na nohou teplé punčochy a ještě ponožky a ještě bačkory.
„Nepřejete si, aby se soudružka zúčastnila našeho rozhovoru?“ zeptal se Nevrkla.
Jistě, velmi rád.“
Dívka se omluvila, že přijde za chvíli, a za chvíli skutečně přišla, ale naboso a v bílých letních střevících na vysokém podpatku.
„Máte tady opravdu ledárnu?“ řekl Michal, usmál se a podíval se jí na nohy. „Děkuju vám, že kvůli mně… Ale to snad nemuselo být…“
„Když jste se tak upřeně díval…“
Nepřiznal se ovšem, že se na dívčí nohy dívá dost často a dost upřeně. A ona měla hezké nohy.
Jaký je váš názor,“ řekl míchaje kávu, „na ten celý případ. Ne, nechci slyšet, na koho máte podezření nebo tak… Ale váš názor.“ A podíval se na doktora Nevrklu.
Ten se podíval na Hodačovou: „Co vy, Květo?“
„Víte,“ řekla, „my jsme tady o tom hovořili… Všichni dohromady… A shodli jsme se na tom…“ pohlédla na svého nadřízeného a zeptala se: „Mám to říct?“

Já to řeknu za vás," pravil Nevrkla. „Shodli jsme se na tom… že bysme nechtěli být ve vaší kůži."
Michal se usmál. „Báječná upřímnost. Děkuju. Ale než budeme mluvit dál k tomuhle obecnému problému: vy jste měli v pondělí odpoledne schůzi, že? Byl tam s vámi soudruh Šedivka. Během vaší schůze přešla kolem oken, tady," ukázal na dvůr, „Holubová. Viděl ji někdo z vás?"
„Ne. Někteří seděli zády k oknu, a ti ostatní si nevšimli. Jen Šedivka. Ale to vám už asi říkal. Já jsem seděla vedle něj, a když jsem potom znova vzpomínala, měla jsem také dojem, že přešla kolem. Ale to máte tak. Chodí tady spousta lidí. Zrovna v té době, když jsme měli schůzi, přešel kolem doktor Soudek. A toho jsem zase viděla já, protože se vždycky bavím jeho fousama."
„A do kdy jste tu schůzi měli?"
„Totiž," řekl Nevrkla. „To nebyla ani schůze. Byla to spíš porada před komisí, co měla být v Bylavsi, a taková kolektivní příprava Šedivky. Seděli jsme dost dlouho a Šedivka ještě musel na příští den něco připravit."
„A připravil to?"
„Samozřejmě. Je to neobyčejně svědomitý člověk."
Michal se napil kávy. „Nikdy bych nevěřil, že antropologové umějí vařit tak dobrý kafe. Ale vraťme se k tomu prvnímu. K té vaší nechuti, kolektivní nechuti být v mé kůži."
Doktora Nevrklu případ zřejmě velmi zajímal. Vstal, přešel několikrát po místnosti a pak se postavil před Michalem.
„Poslyšte, upřímně: víte už něco?"
„Poslyšte: upřímně — musím se na vás pořád dívat ze zorného úhlu své profese."
Odpověď doktora zneklidnila. „Sakra… Ale my všichni, antropologové, máme přece bezvadné alibi."
Jistě," řekl Michal a obrátil se na Hodačovou: „Vzdálila jste se z místnosti během porady?"
„Ne. Vlastně jednou."
„A kam?"
Zarazila se. „No… Na toaletu. Ale to…"
„Kdo byl s vámi?"
„Nikdo, pochopitelně."
Jak mně dokážete, že jste tam opravdu byla?"
„No, všichni věděli, že tam jdu, nebo…"
„Nebo taky ne. V kolik hodin jste tam byla?"
Já nevím…"
Michal se obrátil na Nevrklu: „V kolik hodin odešla soudružka?"
„Nepamatuju se…"
„Vzpomenete si?" zeptal se znovu Hodačové.
Byla překvapena, jak chrlil otázku za otázkou, a trochu i vyděšena. „Snad po páté hodině…"
„V té době došlo v těchto prostorách k vraždě. Jak dokážete, že vy nejste vrahem?"
„Ale to přece!" poplašeně vyskočila.
Také doktor Nevrkla se napřímil: „No dovolte…" Michal se usmál. „Nezlobte se… Ale chtěl jsem vám jen docela primitivně ukázat… že málokdo má opravdu alibi…"

24.
Podporučík Vlček požádal zástupce přednosty Institutu docenta Černého o formální povolení k prohlídkám budov. Docent Černý, člověk velmi elegantní a společenský, svolil a netušil, co to znamená.
Do ústavu vniklo na Vlčkův pokyn asi deset nenápadných mužů a vzali to systematicky od půd až do sklepů. Vlček celou akci pochopil tak: když nemá Exner nic, chce mít aspoň jistotu. Sám pak usedl na bednu před okny antropologů a čekal.
Řidiči Fábera a Mlejnek měli být toho dne bůhvíkde, ale nemohli vyjet, a proto jim nezbylo, než pracovat na údržbě vozů. Loudali se, cákali vodou, dělali lážo-plážo, protože nebyla naděje, že by je dnes obtěžovali s nějakou cestou. Dohodli se právě, že by měli vypadnout na dvě hodinky na pivo, když zpozorovali, jak se o zeď průjezdu opírá nějaký chlapík v rozhalence a černých plátěných kalhotách a pozoruje je. Chlapík se díval upřeně a neomaleně jak na ně, tak na oba vozy. Ani když se na něj Fábera zamračil, neuhnul a zíral dál. Nebyl to nikdo jiný než Michal.
„Hej, vy tam!" křikl Mlejnek. „Nemáte jinou práci?" Jenže vtom se na něj Fábera významně podíval a Mlejnek pochopil, že dům je plný cizích nepříjemných lidí, a řekl umírněně: „No!"
„Nemám," prohlásil Michal a odlepil se od zdi. „Když je krásný počasí, tak se mně do práce nechce. Vám jo, pánové?"
„No jo, no jo," odpověděl Mlejnek. Je horko…"
„Bodlo by pivo, co?"
„Bodlo," přisvědčil Fábera. „Na mou duši, bodlo."
„Co myslíte, mají U hroznu dvanáctku?"
„Ráno ji přivezli," řekl Mlejnek dychtivě. „Viděl jsem, jak ji skládají."
„Tak ji půjdeme koštnout, ne?"
Podívali se na sebe a Mlejnek pravil: „Zrovna jsme si říkali, že by stálo za to ji zkusit… Stejně už asi dneska nikam nepojedeni…" dodal významně.
„Dnes už těžko. Jdeme."
Hostinec U hroznu byla stařičká putyka, tři domy vedle a za rohem. Měla jednu místnost vpředu, kde byl výčepní pult a lavice a u lavice stůl — víc by se tam nevešlo - a jednu místnost za výčepem, kde byly tři stoly. Odtamtud vedly dveře do chodbičky, ze které se mohlo buď do kuchyně, stejně malé a opatřené stejně sešlým zařízením jako celý hostinec,

nebo na dvoreček, kde byly záchody.
Celému podniku šéfoval už dlouhá léta pan Klesl, dříve nájemce, nyní vedoucí provozovny, který podléhal svému jedinému zaměstnanci -manželce. Pan Klesl kouřil lulku, a to pořád, ať čepoval nebo roznášel jídlo či nápoje, a tak soustavně kořenil všechno své zboží popelem z tabáku. Ale tady to nikomu nevadilo.
„Pivčo, hoši?“ řekl a postavil je před ně. „Dáte si dlabanec?“ A poněkud déle se zadíval na Michala. Je už půl dvanáctý.“ A nečekaje odpověď, prohlásil: „Dáte.“ A položil před ně jídelní lístek, který snad už dvacet let obsahoval tato jídla: Polévka hnědá: hovězí, polévka bílá: zeleninová. Hotová jídla: Smažený vepřový řízek s bramborovým salátem. Svíčková na smetaně s knedlíkem. Hovězí na pepři s knedlíkem. Špekáček na rožni s bramborovým salátem. Domácí karbanátek s bramborovým salátem. Nic víc.
Fábera si nedal nic, Mlejnek měl chuť na svíčkovou a Michal požádal o řízek.
„Dej si špekáček,“ pravil pan Klesl. „Říkám ti, dej si špekáček.“
„Ale já mám chuť na řízek…“ trval na svém umíněně Michal.
„Říkám ti, dej si špekáček,“ řekl přísně pan Klesl. Je čerstvej. To vepřový mám už tři dny v lednici. No!“
A přinesl špekáček na rožni.
Když Mlejnek vypadl na záchod, pan Klesl se za ním nenápadně vytratil a na chodbě mu pošeptal: „Co s ním máš?“
„Ty ho znáš?“ divil se Mlejnek.
Jasně. Jen se mi svěř.“
„Ale u nás v Institutu zamordovali jednu ženskou…“
Pan Klesl tiše hvízdl. Zavolal do kuchyně: „Mařenko, pět řízků, přišli turisti!“ A poplácal Mlejnkovi po zádech: „Mela, co? Kdo jí to udělal?“
Mlejnek pokrčil rameny.
Najedli se a spokojeně popíjeli. Pan Klesl bez řečí stavěl před ně pivo za pivem. Nálada byla mimořádně dobrá, pan Klesl zapnul gramofon, turisté a jiní náhodní hosté se sytili vepřovým řízkem, místní a známí konzumovali prozřetelně špekáček.
„Hele, hoši,“ zeptal se Michal po čtvrté dvanáctce, „co jste dělali v pondělí k večeru?“
„No, já,“ řekl Mlejnek, „jsem byl v garáži a ve čtyři jsem vypadnul. A tuhle Karel čekal na starýho a na Černýho, aby je odvezl domů.“
Michal se podíval na Fáberu.
„Přesně tak,“ potvrdil Fábera. „Nějak se zdrželi kvůli ty Bylavsi. Jinak jezdějí tramvají. Starej, jako přednosta, bydlí na Hanspaulce a docent ve Střešovicích.“
„A kdy jste je odvážel domů?"
„Tak o půl sedmý, možná o něco pozdějc…“
„A vrátil jste se?“
„No… před devátou. Bydlím na Letný, stavil jsem se doma na večeři. Pak jsem zagarážoval a jel jsem domů tramvají.“
„A kde jste byl, když jste čekal na odjezd?“
„Na dvoře u auta. Dělal jsem v garáži takovou poličku na voleje a na nářadí.“
„A nehnul jste se odtamtud?“
Jo, několikrát. Na tom druhým dvorku, jestli jste si povšiml, jsou starý bedny. Chodil jsem si tam pro příhodný prkna.“
„A kdy jste tam byl pro prkna a kolikrát?“
Jo, to já si už nepamatuju… Tak čtyřikrát…“
„Holubovou jste mezitím neviděl, nevšiml jste si ničeho? Přemýšlejte.“
Jo, viděl jsem ji ve dveřích z toho dvorecká do chodby k průjezdu. A pak už ne. Já jsem se tam zdržel tak půl hodiny, měřil jsem dříví a řezal na správný díly. A pak jsem se vrátil do garáže.“
„A v úterý?“
„To je jasný,“ řekl Mlejnek. „Ráno jsme přišli před sedmou, naložili jsme to a odjeli. Karel jel se starým, Šedivkou a docentem, já pobral to ostatní. Přijeli jsme tam před devátou, vyklopili jsme to, pak jsme zajeli do hotelu pro zahraniční hosty a seděli jsme na zahrádce až do večera.“
Jeli jste zpátky společně?“
Fábera se napil. „Ne. Já jel první. Přišel starej, že chce na dráhu. Já mu povídám, počkejte tady, skočím pro vůz. A mažu pro auto. Ale von je hrozně nervózní, nevydržel tam a klusal za mnou. A než jsem vycouval, tak byl u mě. Hodil jsem ho na dráhu a vrátil jsem se pro ostatní. Přišli mně naproti. Tak před dvanáctou jsme zalehli. A druhej den…“
Ježíš, hoši,“ řekl Michal. „Musím klusat. Mějte se tady hezky.“ A šel k výčepu, aby zaplatil.
Já vím, co máš,“ řekl pan Klesl. „Dáš mi patnáct korun. Čtrnáct Čtyřicet, šedesát tuzéra.“ Mrkl dozadu. „Makáš?“
„Kdy jste mě, pane Klesl, viděl zahálet?“
„U vás to člověk nepozná.“ Nešťastně vzdychl.
„Copak?“
„Ale přitáhneš je sem, hoši chytili mízu a berou až pozejtří.“
„Dáváte jim často na sekeru?“
„Občas. Divíš se? Jeden má čtyři děti a druhej platí na tři alimenty. Tak zdravíčko,“ rozloučil se pan Klesl důvěrně jako se starým hostem.
A Michal se přece jen ještě vrátil k řidičům. „Mezi námi,“ řekl, „vy jste se včera večer vrátili kolem třetí, že?“
„No,“ přisvědčil Fábera. „Ale já jel ještě s docentem na chatu k jeho rodině. Potřeboval tam hodit pytlík cementu. Dělá verandu.“
„A platí si benzín?“ „No jo! To je normálně vyúčtovaný.“ Michal jim pokynul, zamával na pana Klesla a konečně

vypadl.

25.
Vlček už na Michala čekal. Seděl na okraji záhonu uprostřed prvního nádvoří. Beze slova vstal a kývl, aby ho Michal následoval. Vedl ho do chodby, jež spojovala průjezd s dvorkem, a potom odbočil na schodiště, které vedlo do sklepa. Sáhl po vypínači a ve světle žluté žárovky sestupovali klenutým schodištěm do velkého středověkého sklepa.
Za místem, kde se schodiště lomilo téměř v pravém úhlu, se Vlček zastavil. Ukázal na zeď u schodů a řekl: „To je všechno. A pak vrata do druhého dvora k antropologům. Je tam zástrčka, jsou zastrčený zevnitř. Otvírají se pro nákladní vozy tak dvakrát týdně - příležitostně."
Jako kdyby se tam někdo otřel o zaprášenou omítku. Také špína na schodech měla u zdi na některých místech trochu jinou barvu.
Jako kdyby se tady někdo válel, co?"
Jo," přisvědčil Vlček. „Vzali jsme si vzorky, jestli něco nebude na těch jejích šatech. A ještě tohle," ukázal na žárovku nad vchodem do sklepa. Je utřená. Tahle nad námi taky. Ty ostatní jsou zaprášený."
„Nejsou nový?"
„Ne. Dávali je sem zároveň s instalací před rokem. A podívej - nejsou utřený všude."
„Někdo je povolil a zase utáhl."
„Asi. A jinak nic. Od půdy až dolů. My jsme vycházeli z toho, že se to muselo stát v tomhle baráku. Nejspíš. Protože, jak říkal Šedivka, šla sem."
„Správně. Fábera ji potkal ve dveřích do dvorku, když si šel pro prkna."
„Takže jsme tenhle barák vzali důkladněji. Nic. A smrdíš strašně pivem."
„Byl jsem U hroznu."
„Kluci dodělávají auta. Ale nic tam není."
Sešli po schodech do sklepa. Hromady uhlí, bedny, dost nepořádku a hodně volného místa.
„Ten synovec," řekl Vlček, „co je na vojně, bydlí na Vinohradech, Belgická 25."
Michal se posadil na bednu a zamyšleně se podíval na klenutý cihlový strop. „Tak si to shrneme."

26.
Docent Černý opouštěl Institut jako obyčejně po čtvrté hodině. Všude byl už klid, nepříjemní mládenci, kteří tak rozvířili hladinu obvyklého života ústavu, odešli a celkem všechno zůstalo jako dřív.
Překvapilo ho jen, že dveře do sklepa jsou otevřené a že se tam svítí. Aniž o tom příliš přemýšlel, zhasl a zavřel, když vtom vzápětí se ozval zdola křik. Málem už chtěl odejít, protože si nebyl jist, jestli se mu něco nezdá, ale hluk byl příliš zřejmý. Pootevřel opět dveře, aby se přesvědčil, a s podivením musel konstatovat, že opravdu zvuk se šíří ze sklepa a že někdo klopýtá po schodech nahoru. Otočil proto opět vypínačem a strnul, protože proti němu, každý při stěně schodiště, se neobyčejně rychle hnali po schodech nahoru Exner a Vlček.
„Promiňte, pánové," řekl a ustoupil. „Promiňte." A byl v hrozných rozpacích.
„Nic se nestalo," řekl Michal a lítostivě se díval na svou bílou košili, už ne bílou, a oprašoval černé kalhoty, také už ne příliš černé. „Maličkost. Domů?"
„Ano."
„Říkal mi pan Fábera, že jste ve středu odpoledne byli spolu ve vaší chatě."
Černý se začervenal: „Ano. Potřeboval jsem tam něco odvézt… U nás v Institutu může každý„ jaksi za určitou úhradu použít služebního vozu…"
„Ano…"
Vyšli společně na ulici.
Bylo horké letní odpoledne, dlažba i stěny domů dýchaly vedrem a z hostince U hroznu se linul do starých ulic zpěv.
Rozloučili se s docentem a řekli si, že by bylo nejlepší se jít vykoupat.
Ale pak sedli na tramvaj a jeli každý jinam. Michal na Vinohrady, do rodiny Miroslava Martinec.
Vlček konečně domů.

27.
Ulice na Vinohradech jsou všechny stejné: Důstojné a zvetšelé. Taková byla i ona, ve které bydleli příbuzní Jaroslavy Holubové. Věžičky a andílkové nad vchodem. Páchnoucí schodiště, jehož stěny se staly - léta už nemalovány - znamenitou plochou pro výtvarnou a slovesnou tvorbu mládeže a dítek.
Hnědé dveře s kovovou vizitkou. Zazvonil.
Na muži, který mu přišel otevřít, byla nejvýraznější pleš. Aniž měl Michal čas otevřít ústa, řekl: „Co chcete?"
Jste vy pan…" a ukázal na kovovou cedulku na dveřích.
Jo."
„Máte syna Miroslava?"
Je na vojně," řekl muž a chystal se zavřít dveře. „Vrátí se na podzim."
„Vím. Ale…"
„Říkám vám, že se vrátí na podzim."
„Rád bych si s vámi o něčem pohovořil."
„Úředně?"
„Ano."

„Tak přijďte za mnou ve středu. Pro strany úřadujeme od osmi do patnácti.“
„Ale z mého hlediska úředně…“
„To mě nezajímá. Na shledanou.“
A muž by přibouchl dveře, kdyby mu Michal nestrčil za práh nohu. „Moment,“ řekl.
Muž se rozkřikl: „Co si to dovolujete!“
A tu Michal změnil tón. Z přátelského v úředně strohý a přísný. „Chovejte se slušně,“ řekl. „A otevřte!“
Z psychologického hlediska to klaplo úplně přesně, protože muž, zkušený úředník, pochopil, že tohle by si strana nedovolila, a dveře opět otevřel.
A Michal, aniž ukázal průkaz, aniž by cokoliv řekl, drze vešel do předsíně. „Máte v Praze příbuznou Jaroslavu Holubovou?“
„Ano… Ale nestýkáme se - totiž…“
„Proč se s ní nestýkáte?“
„Protože… je to…“ zarazil se a mávl rukou. „Ostatně, po tom nikomu nic není.“
Je,“ a Michal hned vytáhl z kapsy průkaz. „Kriminálka, pane.“
Ježíšikriste,“ řekl muž, ale nijak tragicky. „Tak přece na ni došlo…“
Jak to?“
„Pojďte dál, soudruhu,“ vedl Michala do pokoje nikdy nepoužívaného, do pokoje pro hosty. „Posaďte se. Posaďte se prosím… Máte chuť na kafíčko?“
Michal měl, ale řekl: „Ne.“
„Tak si dáme slivovičku. Domácí! Markétko!“
„Ne, jsem ve službě.“
Muž si přejel dlaní lysinu a rozhlédl se, jako kdyby hledal něco, co by ještě mohl nabídnout, ale nic v tomto tmavém a poněkud zaprášeném pokoji nenacházel.
Pootevřely se dveře a objevila se v nich hlava starší ženy. Totiž - byla vlastně mladší než Jaroslava Holubová, ale vypadala daleko starší. „Chtěl jsi něco?“
„Ne,“ řekl muž. „Nech nás o samotě.“
Michal vstal. „Ale ne. Pojďte dál, jestli máte čas, paní. Rád si popovídám s oběma.“
Usedla na kraj židle a ruce složila na desku stolu.
„Pán je od kriminálky,“ vysvětlil Martinec. „Přišel kvůli Holubové…“
„Vlastně spíš kvůli vašemu synovi…“
Zbledla. „Co udělal Mirek?“
„Ale nic. Kde slouží?“
Paní jmenovala okresní město v Čechách.
„Znáte číslo útvaru?“
Vstala a podala mu roztrženou obálku. „Tady,“ řekla a hlas se jí zřetelně chvěl, „tady… útvar 6711 lomeno dé…“
Michal si adresu poznamenal. „Váš syn chce jít po vojně na vysokou školu, na archeologii, že?“
Reakce obou na otázku byla podivná. Muž se napřímil a opotila se mu pleš, žena se rozplakala. Díval se z jednoho na druhého a čekal, co z toho vlastně bude.
„Říkal jsem ti,“ pravil konečně Martinec, „že to jednou praskne.“
Exner byl sice velmi zvědav, co by mělo prasknout v této počestné rodině, ale mlčel.
„Náš chlapec… za nic nemůže…“ vzlykala. ..To my… to já jsem zašla za ní… Aby… aby se za něj přimluvila, když je u těch archeologů… Hoch se nedostal před vojnou na AMU… chtěl dělat film… A je to takový hezký obor, ta archeologie…“ a znova se rozplakala.
„Buďte klidná, paní,“ utěšoval ji Michal. Ještě nemusí být nic ztraceno. Ale řekněte mi, jak to bylo s tou protekcí…“
„No, my jsme byli za ní, totiž já jsem za ní šla. My se jinak nestýkáme…“
„A proč?“
Podívala se na svého muže a mlčela.
Jaká je paní Holubová?“ zeptal se Michal.
„My tomu, soudruhu, říkáme,“ pravil Martinec, „že nemá socialistickou morálku.“
„Aha. A jak se to u ní projevovalo? Pracovala přece, ne?“
Jak pracovala, to já nevím,“ řekl Martinec.
„Tak já jsem za ní byla,“ pokračovala rychle paní Martincová, „tam v tom jejich Institutu. A ona mi slíbila, že by snad mohla, ale že by si ráda popovídala s chlapcem… Aby ho viděla, jaký je, a řekla mi tenkrát rovnou: musím vědět, za koho se budu přimlouvat. Aby mně to potom třeba nevyčítali…“
„Kdy jste tam byla?“
Je to asi dva měsíce…“
„A kdy tam byl za ní váš syn?“
„Přijel z vojny na opušťák asi týden nato. V pátek večer. Tak hned v sobotu jsem ho za ní poslala.“
„Říkal vám něco, když se vrátil?“
„Ani ne… Jenom takhle utrousil: je to dobrý, říkala, že to zkusí… A to bylo všechno…“ Paní Martincová se podívala prosebně na Michala: „Prosím vás, co se stalo?“
Michal chvíli přemýšlel. „Vlastně… vlastně vašemu synovi nic… Můžete být klidná…“
Martinec se naklonil přes stůl a stiskl své ženě ruku: „Markéto! To jsou věci, do kterých nám nic není, že soudruhu.“
„Vy víte, co se stalo paní Holubové?“ zeptal se ho nevinně Michal.

„Ne. To ne, soudruhu. Ale jestli nám to…“
„Časem se to dovíte.“
„Chápu,“ řekl Martinec ukázněně. „Chápu! Děkujem vám, soudruhu.
Michal sice nevěděl proč, ale vážně pokýval hlavou.
Vyprovázel ho Martinec. Byli sami v předsíni. Naklonil se k Michalovi a zeptal se polohlasně: „Nějaká větší aféra, soudruhu?“
„Tak tak…“
„Čekal jsem to u ženy jejího druhu. Pochopil jste, proč se s ní nestýkáme… Mě velmi mrzí ta akce mé ženy. Chápete, že s tím nemáme nic společného?“
„Chápu. Vy pracujete na národním výboru, že?“
„Ano, soudruhu. Na bytovém odboru. Odpovědná, těžká práce.“
Jistě,“ souhlasil Michal, a když za ním zaklaply dveře bytu, politoval v duchu vinohradské žadatele.

28.
Michal zavolal z telefonní budky dozorčího na hlavní správě, aby prošetřil Miroslava Martinec. „Až to budeš mít,“ řekl mu, „brnkni mi domů. Budu tam asi za půl hodiny.“
Dozorčí, kterým byl toho dne poručík Blažek, se dal spojit s posádkou a vyžádal si útvar, u něhož sloužil Miroslav Martinec. Zavolal si dozorčího pluku. Ten se představil: „Zde nadporučík Beňo.“
„Soudruhu, u vašeho útvaru slouží Miroslav Martinec?“ zeptal se Blažek a oznámil, odkud volá.
„To nevím, soudruhu poručíku.“
„Tak mi to zjistěte.“
„Když tady už nikdo není.“
Jak to? Jste tam vy. Zeptejte se někoho.“
„Tak já se zeptám.“ Chvíli bylo ticho a potom Beňo řekl: „Tady to nikdo neví, soudruhu. Budete si muset zavolat až zítra.“
„Když já to potřebuji dnes.“
„To nepůjde, soudruhu.“
„A co kdybyste volal po jednotkách. Dozorčí rot?“
„To by dlouho trvalo…“
„Počkám.“
„Tak já to zkusím.“
Trvalo to pět minut.
„Tak už jsem to zjistil, soudruhu. Je zde u třetí roty, zpět! U jednotky, kde pracuje nadporučík Valoušek. Tak je to dobrý?"
Je v kasárnách?“
„Já nevím…“
„Tak se zeptejte.“
„Provedu.“ Bylo slyšet, jak hovoří do druhého přístroje, ale Blažek nerozuměl, co říká. Konečné se ozval. „Tak svobodník Martinec je ve vězení. Od úterka večera.“
„A proč?“
„To já nevím, soudruhu. To mi nikdo neřekne. Já jsem od jiné jednotky.“
„Máte tam někde rozkaz velitele?“
„Snad jo…“
„Tak se podívejte.“
„A proč?“
„Abyste mi řekl, proč ho zavřeli.“
„Aha. Tak moment… Ale já nevím…“
Dalších pět minut. „Moment, soudruhu… Haló, jste tam ještě? Jo? Tak moment!“ A za chvíli opravdu nadporučík četl: „Poddůstojníci - potrestání: Trestám svobodníka základní služby Martinec Miroslava pěti dny vazby. Jmenovaný odešel v pondělí dne 15.8. na vycházku, kterou měl povolenou do 23.00 hodin. Svobodník Martinec neprovedl příchod včas, ale vrátil se až ve 0330 a pokoušel se o vniknutí do objektu kasáren přes plot. Dále trestám… Ale to už je něco jinýho.“
„Děkuju vám, soudruhu,“ řekl rychle Blažek, na kterého dolehla najednou únava. „Konec.“ A rychle zavěsil.

29.
Chtěl Kamilu překvapit. Den proběhl celkem klidně, nebyl naplněn žádnou horečnou a vysilující činností, a chtělo se mu poklábosit. Po pivu vypitém v poledne mu vyschlo v krku. Spíš ovšem mu vyschl alkohol v krvi, ale právě jen tak, že měl chuť na další. Koupil proto láhev vína a v náladě rozhodně lepší, než se sluší na člověka, který ještě nesplnil svůj úkol, spěchal domů.
Vyběhl křepče k výtahu, vyjel do svého posledního patra, neotevřel si sám, ale zazvonil.
Jenže nikdo mu nepřicházel otevřít. Zazvonil ještě jednou, čekal, znova zazvonil a podíval se na hodinky. Bylo osm. Kamila mu ráno oznámila, že se půjde odpoledne koupat a po šesté bude už doma.
Možná, že je v koupelně, napadlo ho. Otevřel si sám. V předsíni nevisel její plášť. V kuchyňce byl nepořádek, jako když někdo rychle odejde do práce. Stejně tomu bylo v pokoji. Koupelna byla otevřená. Ne, ani tam nebyla. Ale na skle pod

zrcadlem ležel lístek. Vzal ho a četl:

V koleji mě zradily. Přišel sem táta. Strašně brečím.
K.

S lístkem v ruce se vrátil do pokoje, postavil láhev na stůl a díval se na kostrbatý text stručného dopisu. Možná, že kdyby se to stalo před tím, než ho přijela obtěžovat na Radešín, možná, že kdyby našel tenhle lístek po návratu z novinářského zámku, usmál by se a klidně by počkal, až se zase nějak vrátí nebo nevrátí, a nejvýš by se bavil představou kraválu, který se odehrál v jeho garsonce. Nyní však cítil něco jako dojetí a radost zároveň. Nový cit se však nemohl rozrůst a prohloubit, protože zazvonil telefon.
Volal poručík Blažek.
„Máš tam jízdní řád, vid?“ řekl Exner, když vyslechl hlášení. „Podívej se, kdy z toho hnízda, co ten kluk slouží, jede vlak do Prahy.“
Bylo slyšet, jak poručík listuje: „Do Prahy… V 15.35, potom v 18.22, v 21.51…“
„Dost. To stačí. Mrkni se ještě na autobusy…“
„Počkej, to bude chvíli trvat…“ Hledal linku. „Tak tady je jeden. V 16.02, a je v Praze v 17.00. Je to rychlík.“
„A vlaky zpátky?“
„21.10, 23.50, potom až… moment… 1.30.“
„Stačí. Pošli mi auto do bytu.“
„Provedu.“

30.
Když dorazil Michal Exner do posádkového města, dávno už spalo. Na ulicích nikdo, hostince zavřeny. Mizerná dlažba ulic byla zbytečně skvěle osvětlena výbojkami. Jako kdyby si ošuntělá žena vzala na vyschlou a kostnatou hruď platinový náhrdelník.
Hledali kasárna a nebylo, koho by se zeptali. Projížděli proto pomalu ulicemi sem a tam.
Na štěstí byla kasárna výraznou skupinou budov na okraji města.
Nad bránou svítila žárovka a ze dvora bylo slyšet pomalé a líné kroky stráže.
Dozorčí kontroly u vchodu byl ospalý a pistole na povoleném opasku se mu houpala až málem pod zadkem. Michal se představil, a to desátníka absolventa poněkud probudilo. Zavedl Exnera k dozorčímu útvaru.
Nadporučík Beňo měl nohy na stole a klimbal. Jeho pomocník, podporučík, nějaký starší záložák, chrápal spokojeně na kavalci.
Když Michal vstoupil, spustil Beňo nohy se stolu a vsedě vyslechl první základní informaci. Potom namáhavě vstal, hrozně mžoural a přemáhal zívání. „Soudruhu kapitáne,“ řekl, „ale někdo už kvůli tomu Martincovi volal…“
„To byli od nás, soudruhu nadporučíku. Ale já bych s ním rád hovořil.“
Beňo mávl neurčitě rukou. To gesto mohlo znamenat všechno na světě, od odsouzení vesmíru a jeho marnosti až k srdečnému souhlasu s Michalovou žádostí. „Soudruh desátník, odveďte soudruha kapitána do basy… Kdybyste něco potřeboval, soudruhu,“ řekl Beňo ztěžka, „…tak jsem k dispozici. Čest!“
Protože bylo léto, neměl svobodník Martinec přikrývku a spal na dřevěné pryčně stočen do klubíčka pod pláštěm. Rachocení klíče a vrzání dveří ho probudilo, ale zůstal ležet, otevřel jen oči, čekaje nejspíš, že dostane spolunocležníka, nějakého podrouše ného vojáka, který přišel pozdě, popral se s dozorčím kontroly u vchodu a hojnými nadávkami urazil dozorčího útvaru.
To, že uprostřed cely stojí elegantní civilista ve sněhobílé košili, považoval zprvu svobodník Martinec za blbý sen. Ale civilista promluvil, řekl: „To jsem rád, že vás poznávám, soudruhu svobodníku,“ a posadil se na pryčnu vedle Martinec, který se vyjeveně vztyčil: „Co je!?“
„Malá přátelská návštěva,“ oznámil mu Michal.
Svobodník byl za těch několik dní, které strávil v base, zarostlý a špinavý.
Exner pokynul desátníku absolventovi a náčelníku stráže, kteří stáli mezi dveřmi. „Nechtě nás tady o samotě, soudruzi.“ A když za nimi zaklaply dveře, nabídl Martincovi cigaretu. Já vím, že se to v base nesmí, ale musíte se nějak probrat…“
Martinec poděkoval a vylovil z kapsy sirku a kousek škrtátka. Zapálil si, a to mu udělalo dobře. Michal vytáhl z kapsy průkaz a strčil ho svobodníkovi přeci nos. „Přečtěte si to. Máte? Prima. Za co tady sedíte?“
„Přišel jsem v pondělí pozdě z vycházky.“
„A proč?“
„Zdržel jsem se venku…“
„Sám?“
„Sám.“
„Může vám to někdo dosvědčit?“
„Ne. Byl jsem sám.“
„Kde?“
„Tady ve městě. Procházel jsem se a potom jsem za městem v trávě usnul.“
„To místo byste mi mohl ukázat?“
„Ano.“
„Viděl vás tam někdo?“
„Nevím.“

Michal chvíli počkal, díval se do země a potom zvedl oči k dosud rozespalé Martincově tváři: „To je smůla, že se nedomluvíme. Protože vy vlastně nemáte alibi…“
„A proč bych ho měl mít?“
„Protože,“ Michal mluvil polohlasně, neboť si byl jist, že náčelník stráže za dveřmi pečlivě poslouchá, „zrovna v té době, kdy vy docela sám jste se procházel a pak spal na mezi, byla zavražděna vaše teta Jaroslava Holubová…“
Svobodník se vzbudil úplně. Několikrát za sebou polkl a olízl rty.
Michal pokračoval: „Neštěstí je tím větší, že k místu vraždy je z tohodle městečka báječné spojení, které odpovídá vašemu odchodu z kasáren a vašemu pozdnímu příchodu.“
„Ale proč já, já přece nemám proč.“
Exner pokrčil rameny. „Kdo ví..“ A mlčel a čekal. Dost dlouho čekal. Svobodník kouřil a usilovně přemýšlel. Konečně řekl: „To laky může…“
„Co to může…“
„Bejt na mě bouda…“
„Bouda? Hm…“ Sáhl do kapsy a ukázal mu fotografii zavražděné. „Bouda?“
Martinec zavřel oči. A potom začal pomalu mluvit: „Opravdu, na mou čest s tím nemám nic společného. Viděl jsem ji jen jednou v životě. Nemám důvod. Proč bych to dělal?“
„Tak kde jste byl v té době?“
„Tady ve městě.“
Michal se plácl dlaněmi do kolen. „Prima. A jsme tam, kde jsme byli…“
„Neudělal jsem jí to… ale kde jsem byl… vám ne-řeknu… To je čistě moje soukromá věc a není na tom nic, co by bylo v rozporu se zákonem…“
„Co byste tomu řekl, kdybychom se šli projít.“
„Projít? A kam?“
„Tak… Do ulic, ano, teď hned…“

31.
Nutno poznamenat, že nadporučíku Beňovi byla celá záležitost krajně podezřelá. Velmi se vzpíral půjčit Exnerovi Martinec. Vymlouval se, že je velitel na cvičení s dvěma prapory a že jeho zástupce nemá telefon. (Po pravdě řečeno, ten velitelův zástupce telefon měl, ale Beňo se bál volat.) A tak to nakonec na Michalovu radu vyřešil šalamounsky. Ověřil si v Praze Michalovu totožnost, opsal si skoro celý jeho služební průkaz a dal si vystavit na Martinec potvrzení. Celý obřad trval déle než hodinu. To Michalovi ani tak nevadilo, protože Martinec seděl zatím v base sám, čekal a určitě nespal. Měl tak dost času na přemýšlení.
Uprostřed noci vyšel do ulic městečka podivný pár. Mladý elegantní muž a zarostlý a špinavý voják - basista. Zvuk jejich kroků se rozléhal ztichlými místy a odrážel se od zdí domů.
Na náměstí bublala stará kašna. Voda vytékala z mušlovité mísy a drobnými praménky dopadala na hladinu. Opřeli se o kamennou obrubu a dívali se. Voda byla černá, čeřila se a drobné kapky stříkaly až na jejich ruce.
Michal usoudil, že svobodník se už dost napřemýšlel o složitostech života a cti, a proto poznamenal, aniž dal slovům přízvuk otázky: Je vdaná…“
A pak znovu mlčeli a Michal poslouchal vodu a díval se na tvary drobných vln. Nespěchal, věděl, že Martinec má teď dost starostí, a chtěl mu na ně nechat čas. Posléze se odlepil od kašny a pokračoval v noční procházce. Svobodník ho následoval.
Jsou teď dvě možnosti,“ začal hovořit Exner spíš pro sebe. „Dvě možnosti… protože já si potřebuju ověřit, co jste dělal v pondělí večer, tím spíš, že mrtvola ženy se našla ne zrovna daleko od tohoto města. Vzít vás do Prahy, zavřít trochu jinak, do vyšetřovací vazby, zjistit, kdo je ona. A vy jistě nepochybujete, že se nám to podaří, vyslechnout ji, ověřit si její výpověď atakdále… Tedy prima kravál… Aféra pro tohle město jako stvořená… Anebo se domluvíme jako chlap s chlapem. Řeknete mi, jak se jmenuje, a já si všechno zjistím tak, že obecný vzruch bude vyloučen.“
„Musíte vědět, jak se jmenuje? Měl bych příšernej průšvih.“
„Musím. Ale nechám si to pro sebe.“
„Kalinová.“
Doprovodil svobodníka až do cely a už se chystal odejít, když ho Martinec zarazil.
„Počkejte,“ řekl.
Počkal tedy a zavřel už pootevřené dveře.
„Mohli jsme,“ řekl Martinec, dívaje se Michalovi do očí, „být smluveni… Já s ní… Rozumíte. Smluveni.“
Já vždycky lidem nejdřív věřím.“
Michal zvedl ruku na pozdrav a odešel. A zaslechl ještě, jak na horečně zvědavou otázku náčelníka stráže, kdo to byl, odpověděl Martinec: „Sekáč!“
Kdyby byl Exner sentimentální, zaplakal by nad vlastní morální nedůsledností.
Ale protože sentimentální nebyl, poznamenal během rozhovoru na rozloučenou s nadporučíkem Beňou: „Mám dojem, že jsem se s jedním jménem od vás už setkal… Kalina… Kalina…“
„Alexandr?“
„Ano.“
„To je velitel našeho útvaru,“ odpověděl bezelstně nadporučík Beňo.
Když na zpáteční cestě, uveleben na zadním sedadle, Michal Exner usínal, usmíval se.

32.
Druhého dne před polednem se Michal a Vlček dohodli tak, že Vlček bude dumat a zkoušet něco kolem té sádry a on že pojede vlastním vozem prověřit, zda docent Černý byl s řidičem Fáberou skutečně na chatě. Místo vyšetřil Vlček přesně během dopoledne, a když to sdělil Exnerovi, rozhodl se Michal, že tam zajede osobně. Vlček si mohl myslet, že jde o případ služební horlivosti - na takovou věc mohl jet ze skupiny kdokoliv jiný, Michal se však rozhodl právě v okamžiku, kdy se dověděl místo, u kterého chata je.
Na téže cestě bylo městečko, v němž žila Kamila.
Ne, nechtěl za ní jet. Sám sobě se pokusil namluvit, že je to prostě náhoda a příležitost, ale sám sobě nevěřil. Hlavně pro poslední větu onoho stručného dopisu.
Městečko, kam dorazil po poledni, si chladilo nohy v líně tekoucí řece, společně se svými obyvateli a kachnami a husami.
Zastavil na náměstí. Vylezl z auta a zeptal se v hostinci, kde bydlí pan Bednář.
„Jo," řekli mu, „ten bydlí dole u dráhy. Mají takový žlutý domek, to byste určitě našel. Ale teď nebude doma. Dneska hrajeme házenou s Mašicema. Okresní přebor žen. A on to píská…"
Michalovi se zdála nepřítomnost pana Bednáře ve žlutém domku příhodná. Vyptal se proto podrobně na cestu a zajel si tam.
Domek byl opravdu žlutý, dole na stráni pod ním vedla trať lokálky, na zahrádce rostly kytky, u branky byl zvonek. Ale nedozvonil se. Nikdo nebyl doma.
Od náhodného chodce se dověděl, že: „…házená se nemůže hrát nikde jinde než na sokolovně, tam se dostanete, když pojedete rovně, pak zahnete doleva a pak už uvidíte sokolovnu a uslyšíte křik."
Ano, byla tam opravdu, budova postavená ve dvacátých nebo třicátých letech, a proto tak podobná sokolovnám ve větších městečkách a městech.
Zaparkoval mezi ostatními vozy.
U brány zaplatil vstupné a vešel na hřiště, které od nádvoří sokolovny odděloval zelený pás keřů a stromů. Diváků nebylo příliš mnoho. Jen tak tak stačili zaplnit prostor kolem zábradlí, které je oddělovalo od hřiště.
Hra byla v plném proudu, o vítězství na jedné straně usilovala modrá trička, na druhé trička bílá. Podél hřiště běhal starší pán v krátkých černých kalhotkách, nebyl velký, ale valil před sebou bříško, a měl brýle.
Možná, že hra byla zajímavá, ale ne pro Michala.
Aniž si všímal toho, co se děje na hřišti, obcházel zvolna diváky a hledal Kamilu.
Ježíš!" rozčiloval se někdo a mával rukama. „To jste neviděli? To byl vyloženej ofsajd! A von má brejle a ještě nevidí!"
Diváky rozvlnilo krátké vzrušení, které se brzy uklidnilo.
Šel pod tribunou, kde byly zároveň šatny.
Uviděl ji v okně šaten. Seděla a někam civěla, docela tupě, a vypadala všelijak, jen ne chytré. Dívala se mezi stromy, kdoví kam.
Chvíli ji pozoroval.
Jen tak. Byl rád, že ji našel. Diváci za ním občas zašuměli, občas hvízdla píšťalka, ale ona se nehýbala a Michalovi bylo také celkem jedno, co se děje kolem.
Potom udělal několik kroků, aby se dostal do jejího zorného pole. Chvíli ho nevnímala. Pak pomalu soustředila pohled na jeho obličej. Oči se jí zřetelně rozšířily. Nadechla a pomalu vzdychla a řekla polohlasně: „Michale…"
Přistoupil k ní. „Ahoj."
„Táta nás zabije…"
Ukázal palcem přes rameno. „Píská, ne?"
Jak to víš?"
„Tak… Má silné brýle?"
„Tři dioptrie… ty ho znáš?"
„Ovšem. Právě před chvílí jsem slyšel, že má čtyři voči a nevidí…"
Podívala se na něj velmi prosebně. „Musíš pryč… Udělá skandál…"
„Pojď ven…"
Vyšla ze šaten a pořád pokukovala na hřiště, jestli sem náhodou nebude vidět z čáry, podél níž pobíhal sudí s bříškem.
„Mám tě unést?"
„Kam?"
Jedu na výlet…"
Zavrtěla hlavou. „To mu nemůžu udělat…"
„Bylo to moc zlé?"
„Strašně. Dostala jsem dvě facky…"
Vzal ji za ruku. „Pojď…" a táhl ji podél zábradlí k rohu hřiště.
„Co blázníš!"
Ale dělal, že neslyší. Nemohla se bránit příliš hlasitě a důrazně, aby si toho nepovšimli lidé.
Zašel s ní do rohu, kde končila dráha soudce Bednáře, a postavili se až k zábradlí. Objal ji kolem ramen. A čekal. V okamžiku, kdy soudce běžel proti nim (protože byla nebezpečná situace před brankou) a kdy se náhodou do rohu, kde stáli, podíval, naklonil se Michal rychle ke Kamile a políbil ji.
Hřištěm se rozlehl hvizd.
Bednář, který měl píšťalku v ústech, mimoděk hvízdl. Diváci začali výhružně hučet.
Bednář se vzpamatoval, ukázal rukou a písknul podruhé.

A rozběhl se k nim. Zahrozil pěstí. Několik lidí se zasmálo. A on se obrátil a utíkal podle lajny tam, kam se přesunuly dramatické okamžiky hry.
„Za pět minut," řekla Kamila zdrceně, „je poločas. Zabije tě."

33.
Stáli před šatnou a čekali. Klusal kolem nich a řekl stručně: „Za mnou. Oba!"
Poslechli a loudali se za ním do šatny pro rozhodčí. Seděl na lavici, ruce na nahých kolenou, červený a udýchaný.
„To není správná hra," řekl stroze. „Chovat se drze a neslušně, když nemám čas, a…"
Michal ho přerušil. „Teď máte? Chvíli? Já jsem Exner."
„To vím. Máte na dveřích vizitku. Já jí dal facku…"
„Dvě…" upozornil ho Michal. „Dvě facky… Přiznala se."
„Nemá rozum a vy taky ne. Proč vás vlastně nevyhodím?"
„Asi proto," řekl Michal, „že by bylo dobré zajít po zápase společně na oběd."
Bednář vytáhl kapesník a otřel si zpocené čelo. „Proč jste, člověče, vlastně přijel? Tady se vaří jenom u Řeháků, a to ještě mizerně. Obědváme doma."
„Ale kde bude jíst, tati?" zeptala se Kamila.
„Kdo?"
„No," podívala se na Michala. „On…"
„U nás, ne?"

34.
Byl to, jak Michal už napřed předpokládal, jen hezký výlet Sousedé chataři docenta Černého, kteří zde žili už nepřetržitě čtrnáct dní, potvrdili, že pan profesor přijel ve středu odpoledne, složil nějaký cement a něco také naložil a odjel.
Po návratu do Prahy telefonoval Exner Vlčkovi, který mu zoufale řekl: „Prosím tě, přijeď se podívat, už jsem z tý sádry úplně pitoměj."
Kamila šla spát a Michal se rozjel za Vlčkem. Nalezl ho v dílně mezi hromadou sádrových úlomků. Před sebou měl na stole dva odlitky Věstonické Venuše. „Ta sádra je hrozně lehká a křehká," prohlásil. „Hrncem ze sádry to vůbec nejde. Víš, oni archeologové, jak jsem zjistil, odlévají ze sádry i staré hrnce. Podívej: tady je obrys předmětu, jehož stopy zůstaly na hlavě tý ženský. Takový tvar, trojúhelníku vlastně, neuděláš, ani když bacíš hrncem nebo jakýmkoliv jiným předmětem, co většinou odlévají, tím méně touhle nahatou ošklivou ženskou." Ukazoval vzorky. „Podívej. To jako kdyby dostala rohem sádrou mazaného stolu nebo sádrovou deskou nebo čím."
„Sádrovou deskou?"
„No. Rohem nějaké desky nebo čím."
Michal se zarazil. „Říkáš desky…"
„No! Desky!"
Michal vzal do ruky Věstonickou Venuši. „To je ta jejich, že? Musíme ji vrátit. A jinak," podíval se na Vlčka, „zavolej mládence z laboratoře, ať si seberou fidlátka a jedou do Institutu. Ze tam na ně budeme čekat."
„Teď? V deset hodin?"
„Ano. A mně na ráno aerotaxi do Brna. Musím se podívat na toho inženýra Holuba."

35.
Když Exner s Vlčkem přijeli k Institutu, byla vrata starého paláce už zavřena. Marně hledali zvonek, a tak jim nezbylo nic jiného než bouchat pěstmi. A rány znásobené prostorem průjezdu rozléhaly se do okolních ulic, už usínajících.
Konečně zaslechli šouravé kroky. Zabušili pro jistotu ještě jednou a z průjezdu ozval se křik vrátné: „Chuligáni! Jestli toho hned nenecháte, zavolám na esenbé!"
Exnerovi chvíli trvalo, než vysvětlil, že nejsou opravdu chuligáni, a přiměl vrátnou, aby se na ně aspoň podívala okénkem ve vratech.
Otevírajíc jim řekla: „Tady se potuluje každý večer vožralů… Ale jdete sem marně. Tady už nikdo není."
„My se přišli podívat za vámi," řekl Michal galantně. „A nemusíte zavírat. Přijdou ještě další."
Jenže já sem večer nemám nikoho pouštět…"
„Nás snad ano." Michal šel s ní do její místnosti, zatímco Vlček se tiše ztratil.
Z kumbálku vrátných vedlo jediné okno, a to do průjezdu. U okna stál stůl. Staré křeslo, v němž vrátní sedávali, bylo otočeno tak, že vrátný viděl průjezdem ven na ulici, zády byl obrácen do dvora, okno bylo po jeho levé ruce.
„Smím se posadit?" řekl Michal a nenucené se v křesle uvelebil.
Usedla na židli k rozhlasovému přijímači.
„Hraje u vás rádio často?"
„Pořád. Co tady má člověk dělat."
A začali hovořit o čase a počasí, o nemocech a revmatismu, kterým vrátná trpěla. Setrval s ní tak v delším přátelském rozhovoru až do chvíle, kdy před vraty zastavil vůz s mládenci z laboratoře.
„Tak co?" zeptal se Vlček, když Michal vešel do průjezdu.
„Nic."
„Zkoušel jsem to dvakrát. Od dveří do sklepa až k tomu záhybu. Žárovky. Nahoru na dvůr. Žárovky. Jednou potichu a rychle, po druhé jsem se loudal a dělal kravál. Poprvé to trvalo pět, po druhé devět minut."
Michal sáhl po vypínači a rozsvítil na schodišti do prvního patra. Zastavil se na odpočívadle u odlitku nápisu, který na

trenčínské skále zanechala římská legie. „Říkal jsi sádrová deska. Tady ji máš.“
„Ale vždyť je to ve zdi. Zapuštěný…“
„Říkal jsi roh desky…“ Michal ukázal na okraj desky, která ze zdi vyčnívala několik centimetrů. „Tady by byly rohy dva.“
„Zkusit se muže všechno…“
Mezitím přišli mládenci se svými fidlátky a dali se do práce. „Chcete výsledek na místě?“ zeptali se.
„Kdyby to šlo, bylo by to dobré.“ Nechali je pracovat a vrátili se do průjezdu.
Vrátná seděla ve své komůrce a hleděla zasněně otevřeným průjezdem na prázdnou ulici.
Usedli na schůdek z chodby do průjezdu.
„Pamatuješ se, kolik vážila?“ zeptal se Vlček.
„Asi osmašedesát… To je dost. Byla dlouhá…“ Vzal si cigaretu a povzdechl. „Hm?“
„Nic.“
Bylo příjemné sedět v chladném proudícím vzduchu. Kolem nich občas přešel některý z mládenců, aby něco přinesl z vozu nebo aby ve voze něco přezkoušel. Jejich pojízdná laboratoř osvětlovala nádvoří, které se nyní zdálo pochmurné a daleko větší než ve dne.
Asi za hodinu vyšel z vozu vedoucí skupiny a řekl jim: „Soudruhu kapitáne, pojďte nahoru. Myslím, že něco máme.“
Vedl je na odpočívadlo a ukazoval mu desku. „Tady v tomhle levém rohu a pak zde a taky tady — jsme našli kromě prachu zbytky laku na vlasy. Lak je polského původu a je totožný s tím, který používala Holubová. Je stejný jako ten, co měla na vlasech tam v Radešíně, a -podle seznamu — odpovídá tomu, který měla v bytě. Napadlo nás, jestli něčím podobným nepatinují sádru, tak jsme to zkoušeli na několika kontrolních bodech. Tady, tady…“ ukázal na pět bodů v různých místech desky. „Ten lak byl jen v tomhle rohu. Tvar plochy s lakem je totožný s tvarem předpokládaného úderu na hlavě zavražděné.“ Přiložil k místům šablonu. „To by nám tedy klaplo.“
„Na zemi není nic?“
„Ne. Ani tady, ani ve sklepě.“
„Tak vám děkuju, hoši, a běžte spát.“
Rozloučili se s vrátnou, která byla ráda, že už bude mít konečně pokoj, zamávali na rozloučenou mládencům z laboratoře a nasedli do služebního vozu.
„Tak to bysme měli,“ řekl Michal. „Ve vozech jste nenašli nic?“
„Ne.“
„Tak je prohledat ještě jednou. Pořádně. Milimetr za milimetrem. Vezměte si psa. A zavolej Soudkovi, aby přijel během dopoledne do Prahy. Ať nemusíme jezdit za ním. A všechny tři vozy. A ve dvanáct mi pošli auto na letiště.“
„Tomu Soudkovi zavolej sám, jestli můžeš…“
„A proč?“
Já nemám chuť se dneska večer hádat.“

36.
Vlček měl říct: v noci hádat, protože když Michal přišel domů, byla už jedna hodina. Kamila na něho dosud čekala a četla si v posteli.
„Hotovo?“ zeptala se.
„Kdepak. Až to skončí, pojedeme na mou duši na víkend.“
„To už mi začne škola.“
„Snad to pořídíme dřív,“ řekl a zavolal do Bylavsi. Spojení měl hned a poznal také hlas paní asistentky. Rozespalý, otrávený hlas, ale byla to ona. „Prosil bych doktora Soudka.“
„Spí. To jsou nápady volat v noci.“
„Hloupé nápady. Souhlasím. Tady je Exner a vás jsem poznal, paní asistentko.“
„Zanechte žertů. Já jsem vaše jméno v životě neslyšela. Kdybyste nechal lidi spát.“
„Ale já volám z Prahy.“
„To mi řekli z pošty. Soudek spí.“
„Tak ho vzbuďte.“
„Kdybyste mi vysvětlil…“
Já jsem jeden z těch, co vás před několika dny navštívili.“
„Aha… A nemůžete zavolat ráno?“
„Bohužel. Podívejte, už jste stejně vzhůru…“
„Ale Soudek spí. Kdybyste věděl, co mi řekne.“
„To já chápu. Ale udělejte to pro nás.“
„Zkusím to.“
Slyšel nějaké bouchání, asi klepala na dveře, potom hlasy, ale nerozuměl. Konečně někdo vzal sluchátko. „Tady Exner,“ řekl rychle.
„Pane,“ promluvil Soudek, „my v noci odpočíváme.“
„My bohužel ne.“
„Tak si to zorganizujte tak, abyste odpočívali. Co mi proboha chcete? Že vás to neotráví otravovat lidi vždycky v polovině noci. Teď do rána určitě neusnu.“
„Potřebovali bychom, kdybyste byl ráno v osm v Praze, a to se svým vozem.“
„Pro takovou pitomost… promiňte… maličkost mě burcujete?“

Je to dost důležitá maličkost.“
„Nepojedu. Nemám čas na vejlety. A kdo mi zaplatí benzín?“
„To už zařídím. A přijeďte opravdu. Potřebujeme vás tady s vaším vozem.“
„To máte u vás málo aut? Pane, já jsem archeolog, a ne dopravce.“
„Ano. Máme málo aut. Potřebujeme zrovna jenom vaše. Tak přijedete? V osm.“
Je to prosba nebo žádost nebo rozkaz?“
„Prosba. Ale pochopte to jako rozkaz.“
„Udělal jste mi radost.“
„Vy mně taky, pane doktore. Bál jsem se, že odmítnete…“
Soudek tiše zaklel. „Proboha, jen se mi tady na výzkumu nikdy neobjevte jako soukromník.“
„Vynasnažím se. Tak v osm?“
„V osm.“
„Dobrou noc.“
„Že se nestydíte! Dobrou noc.“
Michal položil sluchátko a oddychl si. „Myslel jsem, že to bude horší. Strašně mi vynadal.“
„A kdo?“
„Archeolog s bíbrem.“ Vstal a protáhl se. „Ráno brzy vstávám. Tak se zase nevyspíš…“

37.
Inženýři Holubové byli v Brně tři. Jeden narozen 1898, ten nepřicházel v úvahu, druhý narozen 1930, ten také ne, těžko by se ve třinácti ženil, a tak zůstal jako jediný možný manžel Jaroslavy Holubové inženýr Václav Holub, narozený roku 1916. Ženatý, zaměstnán v Hydroprojektu, Česká 8, bytem Ulrichova 38, Královo Pole.
Bylo po osmé ráno, a proto zašel Exner do Hydroprojektu. Seznámil se s ředitelem, dal se mu poznat, jak říkával, souhlasil s tím, aby mu připravila sekretářka kávu, a zahájil obvyklý rozhovor. „Inženýr Holub, který je u vás zaměstnán, je po druhé ženat, že?“
„Ano. Totiž, pokud vím ano. Jde snad o nějakou nepříjemnost, která by mohla soudruha Holuba…“
„Která by mohla?“
Ředitel byl velmi nejistý. „My totiž… připravujeme velmi důležité projekty… Státně důležité, a pečlivě kádrujeme…“
„To chápu. Já jsem nepřijel inženýra Holuba kádrovat. Kde byl v pondělí?“
„Totiž… smím znát… proč to potřebujete vědět?“
„Kvůli kádrování?“
„Ne, ale jsem představený soudruha Holuba…“
„Ptal jsem se vás, kde byl inženýr Holub v pondělí. Mám na to právo a vím, proč to chci vědět Jestliže ovšem odmítáte…“
„Ne, samozřejmě, že ne,“ řekl horlivě ředitel. „Soudruh Holub byl na služební cestě.“
„Sám?“
„Nikoliv. Byl s ním ještě inženýr Brada a já.“
„Kde jste byli na té služební cestě?“
„To je ovšem…“
„Kde jste byli?“
„V Pohořelicích. Na státním statku. A potom v Dunajovicích. V Dolních Dunajovicích… My jsme tam… totiž…“
„Kdy jste se vrátili?“
„Dost pozdě… Asi mezi jedenáctou a dvanáctou.“
„Dopoledne?“
„Ne. V noci… poseděli jsme. . vinný kraj…“
„To mě nezajímá, soudruhu řediteli,“ Michal vstal, aby otevřel dveře sekretářce, která nesla kávu. Je inženýr Holub ženat?“
„Ano. Má dvě děti.“
Je v práci?“
„Ano.“
„Zavolejte ho, prosím vás.“
Ředitel Michalovi okamžitě vyhověl. Rád by určitě něco řekl, na něco se zeptal, ale Michal si ho až provokativně nevšímal a věnoval se kávě. „Vaříte dobrou kávu,“ poznamenal.
„Ředitel se usmál. „Ano… Kupuji kávu za vlastní peníze… To víte, sem přijede lidí, fond nestačí. .“
„Moc dobrá káva. To je extra speciál?“
Rozhovor o kávě byl přerušen příchodem inženýra Holuba, ve kterém Exner ihned poznal ženicha ze svatby Jaroslavy Holubové.
„Posaďte se, soudruhu inženýre,“ řekl Michal. „Soudruh ředitel bude tak laskav a nechá nás o samotě.“
„Ovšem. Rád. Kdybyste něco potřeboval, soudruhu…“
„Nebudu. Děkuju vám.“
Holub byl prošedivělý, ne příliš zajímavý člověk. Kulatá, trochu ztučnělá tvář, počínající váčky pod očima a neohebné, zavalité tělo.
Tenkrát před dvaceti lety se snad k Jaroslavě Holubové hodil. Dnes by vedle ní vypadal jako její otec.
„Přišel jsem se vás zeptat, soudruhu inženýre, kde jste byl během pondělka. Proč se vás na to ptám… to se dovíte

později.“
„Byl jsem na služební cestě v Pohořelicích,“ řekl Holub klidně a věcně. „Odjeli jsme ráno, byli jsme tři a šlo o průzkum terénu pro zavodňovací projekt. Vyjeli jsme před devátou, byli jsme až do odpoledne v Pohořelicích, kde jsme také obědvali, potom jsme odjeli do Dolních Dunajovic. Před návratem jsme se zastavili u jednoho známého našeho ředitele. Asi v sedm večer jsme vstoupili do jeho vinného sklepa, asi v deset jsme odtamtud vylezli. Vrátili jsme se do Brna po jedenácté hodině.
„Kdy jste naposledy viděl svoji první ženu?“
„To už je velmi dlouho, ale určitě to bude deset let. Okamžik, možná, že si vzpomenu…“ přemýšlel chvíli. „Ne, není to deset let. Osm. V roce pětapadesátém jsme se náhodou potkali na první strojírenské výstavě. Neměli jsme děti, tedy jsem k ní neměl žádné povinnosti.“
„Od kdy jste se znali?“
„Seznámili jsme se v roce 1942. Pracovala v Brně jako administrativní síla v městské knihovně. Vzali jsme se v létě v roce 1943 - Za tři měsíce po svatbě jsem byl zatčen gestapem, byl jsem vězněn nejdřív v Brně a potom v Opavě a nakonec na Mírově. Do Brna jsem se vrátil až po revoluci. Rozvedli jsme se ale už v roce čtyřicátém pátém v létě.“
„Měli jste spolu děti?“
„Ne.“
„Kde byla vaše žena zaměstnaná?“
„Od doby, kdy jsem ji poznal, až do léta 1948, pokud vím, v městské knihovně.“
Jako administrativní síla?“
„Ano, ovšem.“
„Nemýlíte se? Neměla někdy něco společného s archeologií?“
„Ne, nikdy. To jako kdybyste se mě ptal, jestli neměla něco společného s kosmonautikou.“
„Ale v poslední době byla zaměstnaná jako administrativní síla u archeologů.“
„O tom nic nevím. Ještě v roce pětapadesátém mi říkala, že je někde v Mototechně nebo kde.“
„Tedy nikdy? Ani za války…“
„Určitě ne.“
„Možná, že vás bude zajímat, proč jsem přijel…“
„Nejsem zvědavý, soudruhu, ale můžete-li mi to říci… Pochopte, necítím k ní už vůbec žádný vztah…“
„Vaše bývalá žena zemřela za podivných okolností.“
„Za jakých okolností…?“
Michal pokrčil rameny. Je pouze jisté, že je mrtvá. A teď mě omluvte, že jsem vás zdržel. Nemám mnoho času a vy jistě také ne.“
Rozloučili se.
Ředitel seděl v malé kanceláři sekretářky. Michal už byl za dveřmi, ale pak si na něco vzpomněl, vytáhl z peněženky tři koruny, vrátil se a položil je na stůl před ředitele a jeho sekretářku. „Za kafe,“ řekl. „Na shledanou.“
A rychle odešel.

38.
Aerotaxi s Michalem Exnerem se odlepilo z betonu brněnského letiště před devátou hodinou a zamířilo ku Praze.
Když nabrali kurs a výšku, řekl pilot: „Schrupněte si…“
„Ani se mi nechce.“
„Kouříte?“
„Ano.“
„Takže si mohu zapálit.“
Jistě,“ řekl Michal a ukázal očima na řídící páku: „Mohl bych si na to položit ruce…“
„Nesmí se to… Ale jen zlehka.“
Bylo bezvětří, letadlo se ani nehnulo, jako kdyby plulo v oleji.
Bylo příjemné cítit v rukou hmotu letadla. Svěřil se s tím pocitem pilotovi.
Ten odpověděl: „Asi taky proto vymysleli lidi éro. Jinak, mezi námi, lítání je pro ptáky.“
Před desátou byli v Ruzyni. Taxíkem dojel Michal do bytu Holubové, vyklopil z krabice fotografie, našel tu, kterou potřeboval, a potom znovu odjel taxíkem do laboratoře, kde byl ve tři čtvrtě na jedenáct. „Hoši,“ řekl tam, „potřebuju vytáhnout tenhle detail a zvětšit ho. A hned.“
„To by šlo,“ řekli a před dvanáctou už vcházel Michal do stařičké univerzitní budovy, aby vyhledal katedru prehistorie a archeologie.
V místnosti vyhrazené asistentům ho přijal kandidát věd Zdeněk Vodička. „Volali mi už z vrátnice,“ řekl.
Michal položil před asistenta fotografii. Byl to detail ušního lalůčku, na němž visela velká archaická náušnice.
„Rád bych věděl, co je tohle za šperk.“
„To je Byzanc. Nebo Velká Morava. Ale spíš Byzanc. Já na to nejsem zrovna odborník, ale tady vedle v knihovně pracuje kolega Melíšek. A ten je na Slovany. Zavedu vás k němu.“
Kolega Melíšek pravděpodobně před nedávném skončil studia. Byl velmi mladý. Seděl za stolem, měl na sobě černý plášť a listoval v kartotéce.
„Tady soudruh,“ ukázal Vodička na Michala, „je z ministerstva vnitra… Něco by potřeboval, víš…“
Melíšek vstal - byl trochu nahrbený - zamrkal krátkozrakýma očima a podal Michalovi ruku. „Ehm…“ řekl. „Melíšek.“
Michal ukázal fotografii a opakoval své přání.

Melíšek, který až do té chvíle byl roztěkaný, jako každý člověk, kterého někdo vyruší ze soustředěné duševní práce, se díval na fotografii jen několik okamžiků. Ty stačily k tomu, aby se docela změnil. Narovnal se. Přistoupil s obrázkem k oknu, aby lépe viděl. Několikrát polkl, navlhčil jazykem rty, znovu prohlížel obrázek a konečně vyhrkl: „Kde jste to vzal?“
„To snad zatím není důležité,“ usmál se Michal. „Rád bych věděl, co to je.“
„Byzanc. Moment.“ Vrhl se ke kartotéce. Listoval, až se mu prsty míhaly. Vytáhl kartičku. A ševele nějaké číslo, otevřel skříň, v níž byly uloženy černé desky. Zprvu jen odhrnoval, ale potom odhazoval jedny desky na druhé, až konečně jedny rozložil na stole, přebíral a odkládal listiny a obálky, až konečně našel to, co hledal. Byla to otevřená obálka. Na stůl vysypal fotografie, které obsahovala, a přehraboval se v nich. Bylo vidět, jak se mu chvějí ruce. „Tady,“ řekl najednou, vzal obrázek a položil ho vedle toho, který přinesl Michal. „To je neuvěřitelné,“ vydechl. „Kde jste to vzal?“
„Počkejte… já bych přece jen raději věděl, odkud jste vzal vy tuhle fotografii.“
„Ta je z muzea…“ a Melíšek jmenoval jedno okresní město na rozhraní Čech a Moravy. A neustále se díval na obě fotografie, jako kdyby nevěřil svým očím. „To je totiž z pokladu byzantského kupce…“
„Nerozumím. Z pokladu?“
„Promiňte,“ vzpamatovával se už Melíšek. „Promiňte. Nedlouho před válkou - to je k věci… totiž k tomu pokladu - byl hlášen nález stříbrných a zlatých mincí v okolí tohoto města. Jel se tam udělat záchranák. A našli tam velkou hliněnou nádobu, která obsahovala velké množství zlatých a stříbrných šperků a stříbrných i zlatých peněz. Velmi vzácná věc. Vypadalo to na poklad byzantského kupce, který ho tam snad kdysi zakopal…“
Michal ho přerušil: „Podle čeho to vypadalo na poklad? Jak to, snad zakopal?“
Melíšek pokrčil nesměle rameny. Je velmi těžké hovořit ve vědě zcela kategoricky, že ano. My soudíme podle analogií, kupec tam samozřejmě nenechal vizitku…“
„Rozumím. A dál?“
„Poklad byl vyzvednut a uložen v Brně. Na konci války — z obavy, aby nedošlo k jeho zničení nebo odcizení - obsahoval asi dva kilogramy zlata a deset kilogramů stříbra — byl uložen v podzemí muzea…“ Melíšek jmenoval jedno moravské město, „bohužel však ještě během prací - stěhovali tam toho z Brna víc - byl na město podniknut nálet, muzeum vyhořelo a poklad se během požáru a zmatků po něm ztratil. Buď byl zničen nebo…“ a Melíšek vzal do ruky fotografii, kterou přinesl Michal. Jestliže ten poklad existuje, byl by to obrovský objev.“
„Myslíte?“
„Určitě.“
„A poslyšte: jakou měl nebo má ten poklad asi cenu?“
„To se nedá penězi zhodnotit.“ Já myslím zlato a stříbro - karáty, váha.“ „Promiňte, na tohle odborník nejsem.“ „A jste si jistý, že ty dvě náušnice jsou totožné?“ „Ano. Podívejte na granulaci. Zde máte zvětšovací sklo. Vidíte, tady je například nesymetrie - přesně stejná jako tady. Nebo zde ta vada. Nebo tenhle drátek. Takové náhody neexistují, pane kolego.“ „Chápu. Ale kde jste vzal ty fotografie?“ „Asi před půl rokem mi je poslali z toho muzea, v jehož obvodu byl poklad objeven. Našli je prý na půdě. Je to jediná dokumentace, která zbyla. Protože ti, kteří přišli s pokladem vědecky do styku, neměli jej bohužel natolik zpracovaný, aby mohli materiál publikovat.“ „A kdo to byl?“
„Ach… dost lidí… například profesor Kudelka, ten už zemřel, potom doktor Filgas, který určil a popsal mince, ovšem jen rámcově, docent Černý, doktor Soudek, který tenkrát pracoval v Brně v muzeu, protože nemohl studovat, profesor Alinger, potom,“ listoval dokumentací v deskách, „jakýsi Hudec, také asi z muzea…“ „Hudec?“
„Ano. Tady. Evidenční seznam předmětů: Alfréd Hudec.“
„Znáte Alfréda Hudce?“
„Ne. Jen z této souvislosti. Jinak jsem od něho nic nečetl. Snad už zemřel. Nebo to byl nějaký amatér… Nevím. Potom doktorka Petrková a ještě jiní autoři se o pokladu zmiňují. Ti ovšem jen na základě předešlých prací. Přímo na něm pracovali: Filgas, Alinder, Soudek, Černý a ten Hudec. To je všechno, co vím.“
„Mohl byste mi půjčit tuhle vaši fotografii?“
„Ovšem, ale…“
„Vrátím ji. Mimochodem: kde pracuje doktor Filgas?“
„V Nitře. V ústavu, pochopitelně. Ale já bych velmi rád věděl…“
„Co je s pokladem byzantského kupce, že? Já taky, soudruhu Melíšku.“

39.
Vlček byl už od rána v Institutu a shromažďoval poznatky z důkladné prohlídky vozů. Ale když Michal přijel, mohl mu jen hlásit: „Nic. Zatím nic. Soudek zuřil, ale už se uklidnil a je v kanceláři svého oddělení. Tak jsem ho pozoroval… Myslím, že nemá svaly na to, aby unesl sedmdesát kilo v náručí…“
„Myslím taky, že ne. Máme smůlu… Vrací se nám to kruhem na Radešín. Teď ještě abychom se dověděli, že ten pan Kareš dělal v tom okresním městě za války hoteliéra, nebo že Holubová byla nevlastní švagrová sestry tchýně babičky toho blázna, co dal odnést tu nešťastnou ženskou z trávy. Jak se to jmenoval?“
„Jo, to kdybych věděl… Hergot…“
„Kácel! Božislav Kácel.“ Michal vzdychl. „Zavolej Soudkovi, aby nikam nechodil.“
„Nechceš mu zavolat sám?“
„Ne. Zkus to raději ty. Já s ním stejně budu muset mluvit. Mimochodem, kde je Alinger?“
„Měl by být na jižní Moravě. V Milčicích.“
„Tak se na něj pojedu podívat. A ty zavolej k nám, ať prověří na pondělí alibi nějakého Filgase z Nitry. Archeolog. Ale nějak taktně. Je přes mince.“

„Mince? To je v tom nějaký peněžokazectví nebo co?“
„Ale ne. Starý mince. Z jednoho pokladu. Nekoukej, jde na mou duši o poklad. Dokonce byzantského kupce. To jsou legrace. Zlato, stříbro atakdále. Jo: piš si — na zítřek ráno letadlo do Brna. Ať tam na mě čeká vůz. Pojedu do…“ a Michal jmenoval okresní město, které bylo za války bombardováno. „A potom do těch Milčic. Zástupce Alingera je tady?“
„Ten Černý?“
„Ano.“
Je.“
„Tak si s ním jdu popovídat. A ještě něco. Ty máš víc času: zavolej na moje číslo domů, a až se ti někdo ohlásí, vyřiď, že je fofr, že nevím, kdy přijdu…“
„A kdo se mi ohlásí?“
„Halucinace. Tvoje, ovšem.“

40.
Docent Černý otevřel dveře své pracovny do sekretariátu a řekl: „Dvě kávy, prosím!“ a vrátil se k Michalovi, který se mezitím usadil do laminátového křesla u konferenčního stolku. Jsem vám k dispozici.“
„Rád byste asi slyšel, že vás už opustíme, viďte?“ Černý se usmál. „Upřímně řečeno…“ „Vím. Je to trapné, ale nedá se nic dělat. Smůla, smůla. Věříte, že i nám se někdy lepí smůla na paty?“ „Věřím.“ Docent byl poněkud upjatý. Doufal, že ten člověk z vnitra pochopí, že rozhovor není pro vědeckého pracovníka jeho postavení nijak příjemný.
Michal pochopil a porozuměl, že ten elegantní a dobře vypadající pán považuje rozhovor s pracovníkem bezpečnosti za velmi nepříjemnou povinnost. Sledoval docenta s velikým zájmem. Až doposud se jako většina lidí domníval, že archeologové jsou poněkud pošetilí vědečtí pracovníci, mající obrovský zájem o své vykopávky a nepatrný zájem o svůj zevnějšek. A zatím se setkal - až na Melíška — málem se světáky (doktor Soudek se oblékal při nejmenším světácky) v šatech posledního střihu a se vzorně uvázanými kravatami na bílých košilích, jako zrovna tady u docenta Černého.
Slečna ze sekretariátu přinesla kávu (i ona vypadala velmi hezky, což samozřejmě Michalovi neušlo), a když odešla, zeptal se Michal při míchání kávy: „Znáte už dlouho Alfréda Hudce?“ „Nechápu proč…“ „Znáte už dlouho Alfréda Hudce?“ „Ovšem. Velmi dlouho. Víc než dvacet let.“ „A při jaké příležitosti jste se s ním setkal?“ „Když jsem začal na počátku války přednášet na univerzitě, patřil mezi mé první žáky.“
„On studoval archeologii? A proč toho nechal?“ „Nevím. Zavřeli vysoké školy… Po válce začal psát… Verše… Nějaký román, myslím ne příliš úspěšný. Neklidná povaha. Jinak člověk širokých vědomostí a velké inteligence.“
„Setkal jste se s ním někdy pracovně?“ „Velmi často se s ním setkávám dosud.“ Já myslím dřív, za války například.“
„Nechápu, jaký to má pro vás význam.“ „Ale pane docente,“ dovolil si Michal mírně káravý tón, „přece bych se neptal na úplné nesmysly. Když vyšetřuju vraždu, jistě chápete, že nemám času nazbyt.“
„Prosím,“ řekl Černý chladně. „Pan Hudec se po uzavření vysokých škol stal zaměstnancem muzea v Brně, kde jsem byl zaměstnán také já. Ve stejném oddělení, v oddělení prehistorie. Až do konce války jsme se stýkali téměř denně a na některých úkolech jsme pracovali společně. To vyplývalo z naší pracovní náplně.“ „Na kterých úkolech?“
„To už je velmi dávno a naše spolupráce trvala několik let. Nemůžete ode mne chtít, abych si vzpomněl…“
„Ano. Jistě. Ale přece jen bych byl velmi rád, kdybyste si vzpomněl aspoň na jeden případ vaší spolupráce.“
„Na který?“
„Na poklad byzantského kupce.“
„Cože!?!“ Docentu Černému div nevypadl šálek z ruky. „Co vy víte o pokladu byzantského kupce?“
„Dohromady nic. Proto bych se opravdu rád o něm něco dověděl.“
„Ale taková věc vás přece nemůže zajímat, je to otázka čistě odborná a jsem velmi překvapen tím, že vůbec víte o jeho existenci. Je známa jen několika málo odborníkům.“
„Zajímám se v poslední době trochu o archeologii,“ řekl Michal skromně. „Tak proto.“
„Nález, o kterém hovoříte,“ začal docent Černý, „byl náhodně objeven na počátku léta roku 1938 u obce Husice na jižní Moravě. Naštěstí byly zachyceny všechny okolnosti nálezu, protože objev byl včas hlášen do Brna. Na místo nálezu odjel profesor Alinger, poklad vyzvedl a pořídil základní dokumentaci. Poklad byl uložen v brněnském muzeu. Po několika letech, protože hrozilo městu bombardování, byl spolu s jinými vzácnými exponáty odvezen do…“ Černý jmenoval ono okresní město na jižní Moravě. „Nedlouho potom jsem byl pověřen, abych společně s doktorem Filgasem a doktorem Soudkem a ve spolupráci s profesorem Alingerem zpracoval některé předválečné nálezy. Mezi nimi byl i nález, o kterém jste se zmínil. Žili jsme tehdy napůl v Brně, napůl v onom okresním městě. Pracovali jsme společně, každý měl určitý speciální úkol. Jako pomocník nám byl přidělen Hudec. Na věci jsme nepracovali soustavně — bylo v té době třeba řešit i jiné naléhavé úkoly. Práci jsme také do všech důsledků nedokončili, jen doktor Filgas měl svou studii
o mincích vcelku dokončenou, když…“ DocentČerný se napil kávy a pokračoval: „Když byl naměsto nálet. Muzeum vyhořelo do základů.Ztratilo se mnoho cenných exponátů, mezi nimi
i poklad byzantského kupce. Nenašly se po něm bohužel ani zbytky. Byly tam ovšem tenkrát většívědecké ztráty…“
Zazvonil telefon. Černý vstal a uchopil sluchátko. „Prosím? Á, to jste vy, pane kolego. Ano… Je zde. Jistě.“ Podal sluchátko Michalovi. „To je pro vás. Pan kolega Soudek.“
Doktor Soudek byl velmi rozčilen. Nejdříve se zeptal, jakým právem ho Exner nutí zůstávat v ústavu, když je na výzkumu v Bylavsi práce nad hlavu. Michal mu odpověděl, že právem vyšetřujícího. Potom se Soudek zajímal, jak dlouho ještě bude právo vyšetřujícího Exner uplatňovat. „Nedlouho,“ řekl Michal. Jsem u pana docenta Černého.

Dopiju kávu a přijdu za vámi.“ A položil sluchátko. „Doktor Soudek,“ obrátil se na zástupce přednosty Institutu, „je velmi netrpělivý člověk. Byl vždycky takový?“
„Ano. Velmi vznětlivý.“
„To jsem už poznal.“ Michal se vrátil do křesla a upil kávy. „Myslím, že se můžeme rozejít. Jen dvě věci prosím vás: předně — zachovalo se něco z onoho pokladu?“
„Pokud vím, ne.“
„A za druhé - paní Holubová u vás pracovala jen několik let. Pracovala před tím někdy v archeologii?“
„Ne. Pokud vím, ne.“
„Děkuju.“
Zvedl se a přijal ruku, kterou mu Černý podal. Ještě ve dveřích se obrátil: „Prosím vás, pane docente - hrála někdy Holubová ochotnické divadlo?“
„To je trochu zvláštní otázka. Já jsem se o její soukromý život nezajímal.“
„Ano… A existují kopie některých předmětů z toho pokladu?“
„Myslím, že ne. Nikdy jsem se s něčím takovým nesetkal. Ostatně…“
„Ostatně?“
„Poklad, pokud si vzpomínám, obsahoval celkem běžnou šperkařskou industrii. Rozumíte, co tím myslím?“
„Ano. Že podobné předměty se dosud mohou kdekoliv najít. Jsou stejné.“
„Tak jsem to myslel. Ale přesto bych byl velmi rád, kdybyste mi vysvětlil váš zájem o tak starou záležitost.“
„Vysvětlím. Určitě. Ale teď mě omluvte. Musím za doktorem Soudkem.“

41.
„To bych rád věděl…“ přivítal Michala doktor Soudek.
Já bych rád věděl věcí,“ přerušil ho nezdvořile Michal. „Ale teď zatím jen jednu. Spěcháte do Bylavsi?“
„Hloupá otázka. Promiňte.“
„Výborně,“ zaradoval se Michal. „Co kdybychom jeli spolu?“
Jak to myslíte?“
„Spolu. Já s vámi vaším vozem.“
„A když odmítnu?“
„Vezmu si služební vůz a pojedu za vámi. A pak vás v Bylavsi připravím o váš drahocenný čas. Takhle si mužem popovídat během cesty. A když budete tak laskav, zavezete mě přímo na Radešín.“
Soudek pokrčil bezmocně rameny a vzal ze stolu svou aktovku. Vykročil ke dveřím. „Pojďme.“
Soudek nejezdil špatně. Michal, který nebyl nejhorším řidičem, musel přiznat, že ten snad až příliš elegantní archeolog řídí výtečně.
„Kde jste se naučil tak dobře jezdit?“ zeptal se, když opustili Prahu.
„Doma,“ odpověděl kousavě Soudek. „Pocházím ze zámožné buržoazní rodiny. Vždycky jsme měli vůz. Jezdím od svých osmnácti let. Chcete podrobněji můj životopis, nebo vám stačí takové nějaké stručné zkazky? Četl jsem také jednou o tom, že vražednost je dědičná. Pitomost. Anebo možná ne. Nevím, že by někdo z mých předků byl vrahem.“
„A z vašich známých?“
„Co?“
Jestli víte o nějakém vrahovi z okruhu vašich známých.“
„Zbláznil jste se?“
„Ne. Kdybyste to totiž věděl, ušetřil byste mi mnoho práce. Ale vraťme se k vašemu nabízenému curriculu vitae. Stačí mně zkazky.“
„Dobře,“ souhlasil Soudek. „Tak kde mám začít? Jak jsem si poprvé rozbil koleno nebo jak jsem se poprvé zamiloval nebo…“
„Třeba to, jak jste se poprvé zamiloval. Nedal jste náhodou dívce darem náušnici? Velkou byzantskou náušnici nebo dvě takové náušnice?“
„Náušnice? Ne. Přinesl jsem jí kytici polních květin.“
Já mám na mysli takovou náušnici z pokladu byzantského kupce.“
Soudek prudce zabrzdil a zastavil u okraje silnice. Zdálo se, že jeho vousy se ještě víc zježily, ačkoliv to bylo skoro neuvěřitelné, vzhledem k jejich obvyklé ježatosti. Vytáhl kapesník a otřel si z čela pot. Přijal nabízenou cigaretu. A nechal si ji zapálit „Vy si ze mě děláte soustavně legraci,“ vydechl.
„Nechápu. Legraci?“
„Tvrdíte, že archeologii vůbec nerozumíte. Tvrdíte, že jste o ní nikdy nic pořádně neslyšel.
Nebo se aspoň tak tváříte. A teď na mě vyjedete s tímhle. Kde jste to sebral, ten poklad?“
„Slyšel jsem o tom vyprávět jako malý chlapec,“ řekl Michal zasněně.
„Promiňte, soudruhu… soudruhu…“
„Exner jméno mé.“
„Nezapamatovatelné,“ zabásnil Soudek. „Odkud pochází váš vážený rod?“
„Od České Skalice. Babička, Ratibořice, paní kněžna atakdále. Ale nezdá se vám, že odbočujeme od tématu? A že zbytečně stojíme?“
„Vy jste se ptal na poklad byzantského kupce. Tak já vám řeknu…“
Michal ho přerušil: „Vy mně řeknete, kdy a jak a proč jste se setkal s pokladem byzantského kupce. A můžete jet dál.“
Soudek kupodivu uposlechl. A Michal si povšiml zajímavé věci: jak se totiž vedoucí výzkumu v Bylavsi dokázal během

několika vteřin jízdy dokonale soustředit. „Stručně?“ zeptal se, „nebo obsáhle?“
„Stručně, a když vás požádám, budete tak laskav a vzpomenete si na podrobnosti.“
„Vysvětlíte mi jednou konečně…“
„Vysvětlím. Vám určitě a prvnímu.“
„Velmi laskavé. Tedy: vysoká škola zavřena, upíchnut v muzeu. Různé práce. Stěhování exponátů do…“ a jmenoval okresní město. „Tam usazen natrvalo až do konce války. Poklad mě zajímal pro ornamenty šperků. Popsal jsem je a zhodnotil. Byl jsem asi poslední, kdo poklad viděl. Den před náletem jsem jej ukládal do sklepa Muzeum dostalo přímý zásah, všechno shořelo, co bylo z kovu, roztavilo se.“
„I ve sklepě?“
„Ano, i ve sklepě. Byl to tak zvaný první sklep, hned pod zvýšeným přízemím. Pak tam byla ještě dvě patra. Jak to bývá ve starých budovách.“
„Našly se zbytky pokladu?“
„Snad. Našlo se tam dost roztaveného zlata. Něco se zachovalo víc, něco míň, nebo vůbec ne. Náhoda. A spousta Udí. A spousta zlodějů.“
„Vy tedy předpokládáte, že poklad mohl také někdo odcizit?“
„Nic nepředpokládám. To není legrace ukrást tak velký hrnec. A byla to váha.“
„Kdo tam byl při požáru?“
„Spousta lidí.“
„Myslím z archeologů, které znám.“
„Přímo u požáru? Když to hořelo?“
„Tak.“
Já například. Byla tma jak v ranci. Inferno, pane. Náš šéf, myslím pan profesor, Hudec - toho tam do toho místa upíchli natrvalo se mnou. Docent Černý. Alinder a Černý tam byli náhodou. Potom ještě…“
„Nějaká žena?“
„Žena? Paní Bošková.“
„Holubová ne?“
„Zbláznil jste se? Co by tam proboha dělala? Ta přišla do ústavu až…“
„Vím. Tedy jste si tím jist.“
„Absolutně.“
Dlouho pak jeli mlčky. Projeli Kostelcem a teprve za městem se Soudek zeptal: „Proč vás zajímají staré poklady?“
„Na mou duši nevím. Nevím, proč by mě měly zajímat,“ Michal se tvářil dost záhadně. „To je problém…“
„Račte být filosof?“
„Ne, právník. Zastavte, prosím vás.“
„Až tamhle v lese, ne?“
„Ne, teď hned.“
Soudek uposlechl. Michal sáhl do náprsní kapsy a vyňal dvě fotografie. Zvětšeniny byzantské náušnice. Pracovní fotografii od Melíška a zvětšenou část fotografie z pozůstalosti Holubové. „Vidíte dobře, myslím, jestli vám dobře slouží zrak?“
„Slušně.“
„Říkal jste, že jste se zabýval studiem ornamentů. Jsou tohle dva rozdílné šperky, nebo je to obrázek jedné a téže náušnice?“
Podal fotografie Soudkovi a díval se mu do obličeje.
Soudek byl překvapen, ale rozhodně ne otřesen nebo vyděšen. „Kde jste to sebral… Hele, tohle je od Melíška, že? Člověče, vy máte styky. Hm… Odkud máte to druhé?“
Exner mlčel.
Soudek vzdychl. „Víte, že není vůbec příjemné s vámi jednat?“
„Vím.“
„To visí na uchu, že jo?“
Jo. Na uchu.“
„A čí je to ucho?“
„Člověka.“
„Pohlaví, věk?“
Jste zvědavý strašně předčasně. Neurazíte se, když vám něco řeknu upřímně?“
„Od vás mě nemůže už vůbec nic urazit.“
„Netušil jsem, že může být vědecký pracovník tak chorobně zvědavý.“
„Děkuju. Kdybych nebyl zvědavý, tak nemůžu bádat. Tak bych vám ani nemohl říct, co potřebujete vědět o těchhle dvou náušnicích. Vlastně jedné. Jsou stejné. Naprosto. To vidí na první pohled každé malé dítě. Zcela totožné.“
Jste si tím jistý?“
„Naprosto. Říkám vám, že by to poznalo každé malé dítě,“ opakoval ještě jednou Soudek s naprosto jasným záměrem: oplatit Michalovi jeho poznámku o zvědavosti.
„Od toho náletu jste už nikdy nic z toho pokladu neviděl, ani jste o něm neslyšel?“
„Vy se o to nějak moc zajímáte,“ vracel fotografie. „Ne. Neviděl, neslyšel, nezajímal se. Můžu jet dál? Nebo mi ukážete ještě další obrázky?“
Michal se zasmál při představě, co by asi Soudek řekl, kdyby mu ukázal fotografii Holubové, a právě s tímhle šperkem v

uchu.
„Pobavil jsem vás dobře, jak vidím," řekl Soudek.
„Znamenitě, pane doktore. Vzhůru na Radešín!"

43
Toho léta bylo překrásné počasí. Zámek Radešín - světle žlutý a ozářený sluncem - se zdál Michalovi ještě půvabnější, než když jej navštívil poprvé. Různá zeleň anglického parku, který teprve v posledních letech dozrál do skutečné krásy, jak si to představoval jeho tvůrce, byla až nesmyslně protikladná události, která se zde stala před několika dny.
Je tady hezky," suše poznamenal Soudek, když jeli podél parku k bráně. „Za kým jedete?"
„Za panem Hudcem. Ta Holubová totiž vypadla z kufru jeho auta."
Říkal mi to. Jak se tam dostala?"
„To bych také rád věděl," řekl Michal upřímně. „Ale čas objasní každou záhadu, nemyslíte?"
„Nemyslím."
Zastavili na nádvoří za zámkem. A téměř ve stejnou chvíli vyšel ze dveří správce Kareš. Michal v duchu ocenil jeho čich nebo prozíravost (anebo to byla docela obyčejná zvědavost?).
„Dovolíte mi promluvit se svým přítelem?" zajímal se Soudek.
„S panem Hudcem? Teď ne. Až po mně, jestli dovolíte."
„A dovolíte, abych odjel do Bylavsi?"
„Teď hned? Samozřejmě. Ale myslel jsem, že setkání s panem Hudcem…"
„Setkáváme se skoro denně."
„Budete uplatňovat nějaké nároky, pokud jde o úhradu benzínu?"
„Ne. Myslete si, že jste byl mým hostem. Na shledanou. Vlastně raději ne. Nepatříte k lidem, se kterými by se člověk stýkal s nadšením." „Chápu. Neštěstí profese. Buďte zdráv." Během rozhovoru Soudek otáčel vůz. Když Michal vystoupil, archeolog ihned odjel.
Správce Kareš stál několik kroků ode dveří do budovy a čekal, až k němu Michal dojde. Jeho obličej byl nehybný a mírný úsměv, navyklý za dlouhá léta jeho povolání, byl v něm vráskami kolem úst natrvalo vtisknut. S ním vítával vzácné hosty svých podniků a nechával vyhazovat opilé vetřelce a vagabundy.
„Na houby?" zeptal se přívětivě. „Rostou." „Nemám čas. Škoda. Co je u vás nového?" „Nic. Dohromady nic." Jak se daří panu Hudcovi?" „Myslím, že den ze dne líp. Jeho paní…" „Ano. Je velmi pozorná. Krásná, viďte?" „Ano. Příjemné se s ní potkávat. Máte nějaké přání?" „Celkem žádné. Přijel jsem si popovídat s panem Hudcem o jeho zdraví. Mimochodem, nebyl jste za války…" a Michal jmenoval nešťastné okresní město na jižní Moravě, kde vyhořelo celé muzeum. „Ne. Nikdy."
„Udělal jste mi radost. Protože jinak bych si tamhle vylezl na balustrádu a skočil hlavou na kámen." „Starosti?"
„Mírné. Kde je teď pan Hudec?" Správce ukázal dost neurčitě někam do parku. Jeho paní tam ráno nesla lehátka…"
„Podívám se za ním."
„Zůstanete na oběd?"
„Vaříte báječně a já rád jím dobrá jídla. Ale za chvíli pro mě přijedou. Osud." Nešťastně se zatvářil a pokrčil bezmocně rameny.
„Ano," řekl Kareš. „Kávu?"
„To je nápad! Můžu ji dostat hned?"
„Ovšem. Račte dovnitř."
„Ne. Počkám si na ni tady. A vezmu si ji s sebou do parku."
„Prosím."
Michal se procházel po nádvoří. Snad ho někdo pozoroval, snad ne, nestaral se o to.
Kareš přinesl kávu a Michal chtěl platit.
„To nestojí za to," řekl správce a usmál se zřejmě nad svou obvyklou míru. Jste tady jako host, ne?"
„Všichni tady jsou vašimi hosty, ne?"
„Kdepak. To jsou majitelé, rozumíte."
Zasmáli se.
Michal upil kávu a drže ji v ruce vydal se hledat Alfréda Hudce.
Nemusel chodit daleko. Za prvním keřem hned na okraji parku ho našel i s jeho manželkou. Seděli oba na lehátkách a četli. Oba měli na očích tmavé brýle. Paní Hudcová opalovala ze svého těla co nejvíc bylo vůbec možné a Michalovi nedalo, aby alespoň chvíli nepočkal s pozdravem. Neslyšeli ho totiž přicházet.
Když se ohlásil, byli rozhodně velmi překvapeni. Paní Hudcová dokonce trochu vykřikla. Omluvil se a poprosil je, zda si k nim smí sednout na trávu.
Neměli z něho žádnou radost, ale nezbývalo jim, než mu vyhovět.
„Přijel jsem za vámi, soudruhu redaktore," řekl Michal přímo. „Byl bych rád, kdybyste si vzpomněl na některé věci z války."
Alfréd Hudec si vyměnil tmavé brýle za obyčejné. Měl neklidné ruce a roztržitě mnul ret o ret.
Paní se zářivě usmála: „Nebudu vám překážet?"
Michal seděl na trávě proti ní a litoval, že ji musí poslat pryč. „Velmi nerad bych vás obtěžoval… Ale kdybyste byla tak laskavá…" Postavil šálek s kávou do trávy a vyskočil, aby jí pomohl z lehátka. Byla taková, že se člověk musel chovat jako džentlmen ať chtěl nebo nechtěl. A Michal dost chtěl, pokud šlo o ni. A když odcházela, několikrát se za ní podíval.

Alfréd Hudec rozpačitě zakašlal.
A Michala napadlo, jak je vrtkavý osud, když do rukou tohoto postrašeného nešiky vloží takovou krásu. „Ano," řekl. „Bude lépe, když budeme hovořit jen my dva…"
„Velmi rád vám pomohu, ovšem… ale…"
„Domluvíme se snadno. Vypravujte mi všechno o vašem životě v …" a Michal jmenoval to okresní město.
Hudec měl zřejmě dobrou paměť. Mluvil pomalu, věty formuloval přesně a uměl vyprávět. Kromě toho měl příjemný hlas, který se velmi dobře poslouchal. To, co říkal, se v podstatě shodovalo se vzpomínkami Černého a Soudka. Ale teprve nyní si Michal začal přesně uvědomovat ovzduší doby, pracovní úsilí těch, kteří — jak se později ukázalo – jen do zdánlivého bezpečí dopravovali tisíce vzácných exponátu. Přicházely v bednách na nádraží a odtud byly dopravovány koňskými povozy do staré budovy muzea, jež bylo kdysi zámkem. Věci zvláště cenné vozila auta. Mnoho lidí, zvláště penzisté a mládež z místních škol, pomáhalo při třídění a ukládání archeologického materiálu. „Přiznám se vám," hovořil Hudec, „že jsem v té době prožil nejkrásnější a nejzajímavější měsíce svého života. Vzpomínám zvláště na léto roku třiačtyřicátého. Překrásné léto. Žil jsem v muzeu v takové malé místnosti až docela pod střechou. V zimě to ovšem nebylo valné. Ale v létě! Také jsem se tam zamiloval, do dneška se na ni docela přesně pamatuju, ale od doby, kdy jsem odtamtud odešel, jsem ji už neviděl. Byla to půvabná studentská láska, jako vystřižená ze Šrámka. Patřím ještě k té generaci, která Šrámka opravdu prožívala." Odmlčel se, pravděpodobně vzpomínal. A potom pokračoval: „Řekl jsem vám faktické údaje a příjemné osobní vzpomínky. Velkým tragickým zážitkem byl nálet. Bylo to v roce čtyřicátém čtvrtém na konci léta. V městečku byla menší továrna na měřicí přístroje nebo nějaké jiné zařízení pro provoz letadel. Nikdo nepočítal s tím, že by se tento objekt mohl stát cílem nějakého náletu, zdál se být téměř nicotný. Přesto však byl zničen. Nálet uskutečnilo asi deset bombardovacích letadel kolem třetí hodiny odpoledne. První bomba spadla přesně ve čtrnáct padesát šest. Vím to přesně, díval jsem se na hodinky. Protože poplachy byly hlášeny denně, neopouštěl město téměř nikdo.
Jen několik desítek lidí chodilo do okolních lesů. Já jsem chodil vždycky. Využíval jsem se svou dívkou těch chvílí volna uprostřed dne. Když nálet začal, stáli jsme na lesnaté stráni nad městem, měli jsme všechno jako na dlani. Přelétli město a vrátili se od západu. Letěli nízko nad zemí a zdáli se být na dosah ruky. Viděl jsem dokonce úplně jasně otevřené pumovnice. Začali shazovat bomby. Dost přesně přímo na objekt té malé továrny. Ale několik pum dopadlo do středu města, jedna z nich přímo na muzeum, jiné do jeho okolí, Tam téměř okamžitě vypukl požár. Rozběhli jsme se do města. Přiznám se vám, že jsem na ni nějak zapomněl. Utíkal jsem napřed. Archeologie a moje světnice v muzeu, to byl pro mě zvláštní a krásný svět. Opravdu. Zvláštní a krásný. A v té chvíli hořel před mýma očima. Přiběhl jsem jako jeden z posledních. Budova byla v plamenech, mnoho se zachránit nedalo. Alespoň z místností v prvním a ve druhém patře. Přijeli hasiči, mnoho nezachránili, ale pomáhali obětavě. Správce muzea, místní učitel, se úplně zhroutil. Seděl uprostřed ulice a plakal. A tenkrát jsem také poznal to, co bývá označováno jako hrdinství. Docent Černý i Soudek vytahovali a odnášeli co se dalo doslova z plamenů. Pracovali jsme dlouho do noci, vynášeli všechno, i ze sklepů, protože popraskalo vodovodní potrubí a hrozilo nebezpečí, že uložené sbírky zaplaví voda. Končili jsme až druhého dne neuvěřitelně špinaví, unavení a zároveň zoufalí…"
„Smutné," poznamenal Michal a přerušil tak Hudcovo vyprávění. „Vy jediný jste bydlel v budově muzea. Tedy jste přišel o všechno?"
„Student toho mnoho nemá, oč může přijít."
„A ostatní?"
„Koho myslíte?"
„Doktora Soudka a Černého."
„Žili v hotelu… Ne, počkejte. V hotelu bydlel pouze Černý. Soudek jen krátký čas, nějak do jara. Nedlouho před náletem si opatřil podnájem."
Michalovi bylo nesmírně nápadné, proč se Hudec nezajímá o důvod výslechu kolem události, která se odehrála téměř před dvaceti lety.
Jak vypadala budova po požáru?"
„Všechna patra prohořela. Zůstaly holé stěny. Něco zůstalo v přízemí, něco v prvním sklepě, který byl částečně zavalen. Spodní sklep zatopila voda asi do výše pasu. Takhle," ukázal. Zřejmě se v té vodě sám brodil.
„Profesor Alinger ve městě natrvalo nebydlel?"
„Ne. Ale dojížděl téměř denně. Není to z Brna tak daleko…"
„Vy jste byl jediný z archeologů, kdo se ve městě zamiloval?"
Ani tahle otázka Alfréda Hudce nepřekvapila. „Nevím. Snad Soudek. Ale nikdy se mi s tím nesvěřil. Byl tenkrát pochopitelně ještě svobodný. Doktor Černý měl už rodinu. Na neděli za ním dojížděla manželka. Je to velmi vzdělaná paní. Do dneška se stýkáme."
„Fotografoval jste tam někdy sebe nebo svou dívku?"
„Ano. Dost často. Musím se vám přiznat, že jsem několikrát odcizil film, který jsme měli přidělený pro dokumentární fotografii."
„A ty obrázky?"
„Nevím. Postupně jsem je poztrácel. Jak to už v životě chodí."
„Vzpomínáte si na její jméno?"
Hudec se zarazil. „A víte že ne? Mám hrozně špatnou paměť na všechna jména."
„Ale jinak vám paměť slouží dobře, jak jsem pozoroval," Michal si neodpustil, aby nebyl trochu jedovatý.
„Celkem dobře. Zatím si nemohu stěžovat. Ale čísla a jména…"
„Ano," souhlasil Michal. Jsou takové typy paměti. Ale jistě si budete pamatovat, jestli jste dělal obrázky té dívky

takové běžné nebo…“
„Žádná pornografie.“
„Ale tak jsem to nemyslel. Nepůjčil jste jí někdy nějaký šperk z muzejních sbírek?“
„Nikdy. To bych si nikdy nedovolil. Ostatně neměla žádnou zálibu ve špercích, byla spíš sportovní typ.“
„Ano. Tedy nikdy.“
„Nikdy. To vím najisto.“
Michal vytáhl fotografii náušnice, kterou dostal od Melíška, a zvětšený detail ucha Holubové. „Znáte tohle?“
Hudec si prohlížel náušnici se zřejmým zájmem. „Překrásná práce. Možná, že jsem to někdy viděl. Byzanc, že?“ Vrátil fotografii a neuměle si zapálil cigaretu. S ovázanýma rukama se už naučil trochu zacházet.
„Tak nikdy jste té dívce nepůjčil žádný šperk z muzejních sbírek.“
„Už jsem vám přece odpověděl. Chci vám pomoci, ale nechápu při nejlepší vůli souvislosti…“
Konečně to bylo tady. Michal se zaradoval. Ani Hudec nevydržel, „…mezi ženou ve vašem kufru a naším rozhovorem, že? Jestli opravdu nechápete, pak je to pro vás štěstí. Tedy nikdy jste své dívce nepůjčil náušnici z pokladu byzantského kupce. Mimochodem: proč jste nepokračoval ve studiu archeologie?“
Jestliže byl dlouho během rozhovoru Alfréd Hudec mimořádně klidný a soustředěný, a teprve od chvíle, kdy se začal Michal ptát na určité podrobnosti, ho klid pomalu opouštěl, při posledních Michalových slovech mu výrazně zbledly rty, rozechvěly se mu a oči za brýlemi poplašeně mrkaly. „Co…“ koktal. Jak vy o něm… To je hrozné…“
„Co je hrozné? Vražda je vždycky hrozná, pane Hudec.“
Já nechápu… Jak to můžete vědět…“
„Co?“
„Prosím vás… Potřebuju se napít… Tam mám…“ sahal ovázanýma rukama po sklenici. Michal vstal a podal mu ji. Hudec držel sklenici oběma rukama a hltavě pil.
„Nebylo by dobré přestěhovat se do stínu? Úžeh není příjemná věc.“
„Ne… Není… třeba.“ Sklenice mu vypadla z rukou a kutálela se po trávě. „Promiňte… mě nesmírně překvapilo…“
„Nu?“
Jak víte o pokladu byzantského kupce a jak…“
„Pokračujte.“
„Co chcete vědět, proboha! Co chcete vědět!“
„Tiše,“ napomenul ho Michal. „Co by si o vás vaši kolegové pomysleli, kdyby vás slyšeli takhle křičet. Pokuste se soustředit.“
„Ano… Tedy já jsem opravdu… jednou tu dívku…“
Jak se jmenovala?“
„Nevzpomínám si… opravdu… Jednou jsem jí ukazoval zajímavé sbírky…“
„Kila zlata a stříbra…“
„Sbírky prostě… A z pokladu byzantského kupce… si zkoušela… Ale ve sklepě… byli jsme tam sami dva… Žádná fotografie neexistuje…“
Jak dlouho znáte Holubovou?“
„Nevím… Totiž… vůbec jsem ji neznal. Jen mi byla povědomá, a když mě Soudek…“
„Nepleťte sem doktora Soudka.“
„Prosím. Tedy když jsem s ním o tom mluvil, řekl mi, že ta… žena, co jsem ji měl… rozumíte, že byla z jejich ústavu… Musel jsem ji vidět někde na chodbě… tam u nich… náhodou… Mám dost dobrou paměť na obličeje…“
„Proto se vás ptám, zda jste si skutečně jist tím, že jste Holubovou viděl, nebo že si ji pamatujete až z ústavu.“
„Odkud jinud. . Nevím… To je hrozné…“
„Co je hrozné?“
„Že mě podezíráte?“
„Vůbec jsem o nějakém podezření v souvislosti s vámi nemluvil.“
„Ano, ale…“
„Vzpomínejte dobře. Viděl jste poprvé v životě Holubovou opravdu až v Institutu?“
Já nevím,“ řekl zoufale Hudec. „Mohl jsem ji vidět ve vlaku, v tramvaji…“
„V tom městečku před a nebo po náletu…“
Hudec se podíval na převrženou sklenici. Podobal se brýlaté rybě na suchu. „To… nevím…“ Zavřel oči.
Michal zaslechl známý motor služebního vozu. Rozhlédl se. Tmavomodrý sedan jel úzkou silnicí k zámku. V parku, během jeho rozhovoru s Hudcem, se zotavující se novináři soustředili do velkého nenápadného kruhu kolem nich. Paní Hudcová hovořila u vchodu do zámku s Karešem, byla neklidná a co chvíli se dívala na Michala a svého muže. Ovzduší bylo naplněno trapným a netrpělivým očekáváním. A to Michal neměl rád.
„Vzpomeňte si,“ řekl a vstával.
„Opravdu nevím…“
„Musela být v těch letech mimořádně krásná…“
„Nemohu si vzpomenout… to je vyloučené… Prosím vás, mohl byste zavolat mou paní…“ Řidič služebního vozu zpozoroval Michala, zamával na něj a obracel.
„Není vyloučeno,“ řekl Michal, „že se ještě jednou uvidíme. A snažte se nějak povzbudit svou znamenitou paměť. Buďte zdráv.“
Hudec pohnul nemohoucně rukou. Snad se tak s Michalem loučil.
Exner šel k vozu a opět uvažoval o tom, jak si mohla Alfréda Hudce vzít žena, která nyní kráčela proti Michalovi a

pozdravila ho už z dálky korektním úsměvem.

44.

Okresní město, jehož muzeum bylo za války tak nešťastné zničeno, je z části památkovou rezervací. V době, kdy je Michal navštívil, nebylo tu ani stopy po tragických událostech, jež se přihodily skoro před dvaceti lety. Staré budovy zářily novou svěží omítkou, veselými červenými střechami. Renovovaný zámek - muzeum byl spíš přívětivý než majestátný nebo monumentální.

Byl si skoro jist tím, že jeho výlet na Moravu je zbytečný. Na štěstí rád cestoval - zvláště letadlem - a potom bylo opravdu překrásné počasí a jednodenní pobyt v místě, které, jak se zdálo, ještě je víc než jednou nohou v minulosti, nebyl nezajímavý.

Na veřejné bezpečnosti se nic nedověděl. Pochopitelně. Z války se nezachovalo nic a také zřejmě nic neexistovalo, nějaké protokoly, seznamy a podobně. Byl nálet, co se našlo, bylo, co se nenašlo, nikdo zvlášť nehledal. Jeden starší příslušník si ještě ledacos z té doby pamatoval. Pokud jde o vylíčení náletu a průběh požáru a záchranných prací kolem muzea, shodovalo se s líčením Alfréda Hudce s tím rozdílem, že Hudec měl lepší paměť a věděl víc podrobností. O nějakém pokladu byzantského kupce neměli pochopitelně ani tušení.

Starý správce muzea dosud žil. Bylo mu pětaosmdesát a jeho mysl, jak to ve vysokém věku často bývá, se neustále vracela kruhem k jedné věci, kterou - kdo ví proč - byla v době Michalovy návštěvy renovace staré budovy. Bývalý správce Michala provázel celým zámečkem. Z původní budovy zbylo jen holé zdivo, spodní sklepy a část horních sklepů. Nic nezůstalo na svém původním místě, dokonce ani podlahy sklepů ne, během výstavby změnili jejich úroveň na místa, kde byly původně, někdy v románském období.

O budově samé věděl správce hodně. Z archeologů, kteří zde za války pracovali, znal jen profesora Alingera. Jezdil sem velmi často," řekl. „A my se znali už mnoho let předtím. Rozumíte, já jsem studoval s jeho otcem. Znamenitý člověk…"

„Pamatujete se na některé exponáty… Nějaké zvláštní, významné…"

Jistě. Vzácná kostěná dýka z mladšího paleolitu, nebo mamutí kost zdobená ornamenty ze stejné doby, nebo soška…"

Zlato a stříbro pro bývalého správce zřejmě mnoho neznamenalo.

„Myslím něco ze zlata a ze stříbra…"

„Něco tady bylo… Určitě. Ale nevzpomínám si na nic tak významného, unikát snad žádný. Počkejte," vzpomínal. „Ano. Veliká historická ztráta. Do dneška, když si na tu keltskou zlatou sponu vzpomenu, tak ve mně zatrne…"

„Keltská spona?"

„Ano. Zlatá. Překrásná práce. Vynikající dílo. Zbylo z ní kus neforemného kovu…"

„Zlatá?"

„Ovšem. Byla zlatá."

„Kde byly uloženy tyhle kovové předměty — zlato, bronz, stříbro…"

„Ve sklepích. Část v horním, většina v dolním."

„To se do dolního všechny nevešly?"

„Ale jistěže ano. Ale cesta do depozitářů v dolních sklepích byla daleko obtížnější než dnes. Nahoře si pánové nechávali, myslím, většinou ty předměty, které právě studovali."

„Pamatujete se na poklad byzantského kupce?"

Bývalý správce velmi usilovně přemýšlel. „Něco mi ten název říká… ano. Něco mi říká… Ale co jen… co…"

Michal ho zavedl na lavičku do parku před muzejní budovu. Seděli pod starým kaštanem, z jehož koruny na ně klesal příjemně vonící chladný vzduch.

Děda se spokojeně rozhlížel. Je u nás hezky, viďte," pravil s milou regionální chvástavostí. Ale měl pravdu.

„Ten poklad se tedy při náletu ztratil," řekl Michal spíš pro sebe.

„To je možné… Mnoho věcí přišlo nazmar."

„Bylo to několik kilogramů drahých kovů. Ty by se přece musely v ruinách najít."

„Našlo se ve sklepích mnoho takových zbytků. Mnoho. Nikdo nemohl vědět, čím vlastně byly ty roztavené a znovu ztuhlé hroudy bronzu, zlata, stříbra a železa. Ale tu keltskou sponu…"

„Nikoho nenapadlo nalezené kovy zvážit a jejich váhu srovnat s vahou předmětů?"

„A odkud by kdo znal váhu předmětů? Nikdo je neváží. Evidovaly se teprve. Transportovali je sem nakvap. Bednu za bednou, hromadu za hromadou. Mnoho beden vůbec nerozbalili a málokdo věděl přesně, co v nich je."

Michal pokýval hlavou, ano, tenkrát byla taková situace, všechno souhlasí i nesouhlasí. Co se dá dělat. Pro všechny případy ukázal starému pánovi fotografii Holubové, tu pravděpodobně z války, s byzantskou náušnicí. „Co tomu říkáte?"

Správce se podíval na fotografii, na Michala, a byl jenom velmi udiven. „Nerozumím vám…"

„Znáte tu… ženu?"

„Ovšem. To je přece Jaruška Niplová. Provdala se potom jako Holubová. Jezdila sem dlouhá léta za tetou. Od té doby, co stará paní zemřela, to už je dlouho, deset let, ano, bude to letos na podzim deset let, tak jsem paní Jarušku neviděl… To je ovšem fotografie z jejích mladších let, nemýlím-li se. Ale jak vy ji račte znát? Nejste snad její manžel nebo…"

„Ne. Nejsem. Nemám k ní vlastně žádný vztah." Michal se skoro smutně usmál. „Žádný vztah… Jediný, kdo k ní měl nějaký vztah, byl Šedivka, ale toho vy jistě neznáte."

„Ne, neznám."

Jinak asi žádný… Už dlouho. Měla trochu zvláštní povahu, ne?"

„Měla?"

„No… teď už je přece jen starší…"

„Ano… Ale nemyslím. Snad pyšná, ale která hezká žena není…“
„Souhlasím. Nevzpomněl byste si, jestli tady byla paní Jaruška v době, kdy byl nálet? Za války?“
Starý pán zneklidněl: „Prosím, stalo se něco? Myslím něco nepříjemného. Je snad z něčeho podezírána?“
„Není. Opravdu ne. Byla tady?“
„Mohla tady být. Jezdila sem dost často. Její teta bydlela v domku vedle nás.“
„Mohla?“
„Ano. Snad opravdu byla… Ale to je těžké, nemožné si vzpomenout po tolika letech. Něco mi zůstává v hlavě docela přesně. Třeba tvar té placky, která bývala nádhernou keltskou sponou, nebo…“
Michal vstal a přerušil tak rozhovor. Nerad. Líbilo se mu město i obřadný starý pán. Sliboval si v duchu, že sem ještě někdy určitě přijede se rozhlédnout a podívat se do muzea, do parku, bydlet v hotelu, vzpomínat na archeology a toulat se po okolních lesnatých stráních jako Alfréd Hudec se svou šrámkovskou láskou.
Starý pán doprovázel Michala k vozu. „Vy jste známý paní Jarušky?“
„Ano,“ zalhal Michal. Nechtělo se mu mluvit za tak krásného cíne o vraždě. „Vyprávěla mi o vás. Věděla, že sem pojedu, a ten obrázek mi půjčila. Jestli ji ještě poznáte.“
Byl velmi potěšen. Dokonce trochu dojat. „Pozdravujte ji. A ať přijede. Ať se přijede podívat.“
„Měla tady nějakou lásku, chodila tady s někým za války?“
„Ne. To ne. Někdy na počátku války se vdala… Brzy se rozvedla…“
„Myslím,“ zasmál se Michal, „jestli se do ní nezamiloval nějaký archeolog.“
Starý pán to přijal jako dobrý vtip. „Kdepak!“
A se smíchem potřásal Michalovi rukou na rozloučenou.

45.
Před osmou hodinou večer se Michal vrátil do Prahy. Jakmile vešel do budovy Institutu, poznal, že se stalo něco výjimečného. Že něco visí ve vzduchu.
Vracel se z Moravy, naposledy byl v Milčicích a hovořil s profesorem Alingerem. Byl to ochotný a energický starý pán, který sice věděl mnoho o pokladu byzantského kupce, ale vůbec s pokladem, podle jeho vlastních slov, nepřišel v muzeu okresního města do styku. Zpracovával jej na místě nálezu a v muzeu v Brně. Prohlásil rovněž zcela určitě, že Holubovou poznal teprve při nástupu do zaměstnání v Institutu. Neřekl nic, co by se lišilo od výpovědi ostatních.
Ale v Institutu samém něco viselo ve vzduchu.
Ačkoliv to Michal podle žádných vnějších známek nemohl poznat.
Tak jako každý večer seděl za oknem v průjezdu ospalý vrátný, který vystřídal svou kolegyni. Okna byla temná, zaměstnanci už dávno odešli. Na dvoře stál jen služební vůz. Ale to, jak řidič k Michalovi přistoupil, a jaký zvláštní tón měl jeho hlas, když řekl: „Podporučík Vlček vás čeká na čísle 25 v prvním patře,“ stačilo, aby Exner bral schody po dvou.
Za dveřmi s číslem 25 byla obyčejná kancelář, stejná jako kterákoliv jiná. Psací stoly, skříně, jinak nic.
Za psacími stoly naproti sobě seděli Vlček s Beránkem. Mezi nimi bylo ocelové lano, jakého se používá k vleku aut. Na obou stranách mělo připevněné háky. Vlček měl před sebou listiny protokolů. Když Michal vstoupil, vstal Vlček a řekl: „Tak bysme něco měli…“ Určitě chtěl ta slova pronést ledabyle, obyčejně, jak by to řekl Michal, ale nepodařilo se mu to, přednesl je téměř pateticky.
„A co… bysme měli?“ zeptal se Michal klidně.
Vlček ukázal na lano: Její dva vlasy a stopy po její rtěnce.“
„V kterém voze?“
„V tom, který měl čistě umytý kufr. Pes nám vůbec nepomohl. Řidiči umyli auta autosaponem a ten strašně smrdí.“
„To je vůz…“
„Fábery.“
„Tak zavolej k nám, aby se připravili. A jedeme pro něho.“

46.
Už oči chvíle, kdy měl Vlček v ruce důkaz, to je od čtvrté hodiny odpoledne, nechal Fáberu hlídat. Orgán, který měl tuhle práci na starosti, nemusel vyvíjet žádnou zvláštní činnost. Fábera zůstal až do půl páté v Institutu, potom šel ke Hroznu na pivo, potom odjel na návštěvu na Smíchov, kde večeřel. Tam se díval na televizi. Odcházel po desáté hodině.
Vyšel z domu na ulici zaplněnou lidmi, kteří odcházeli po představení z Realistického divadla.
A jeden z těch zdánlivě běžných návštěvníků k němu přistoupil a pronesl onu známou formuli: Jménem zákona…“
„Co si to dovolujete?“ vykřikl Fábera.
Ale než mohl říci ještě něco jiného, stáli vedle něho dva další muži. Bez jediného slova a neobyčejně obratně jej zasunuli do volhy, která jako by náhodou předjela.
Náhodní chodci, kteří byli svědky této scény, mohli se nejvýše domnívat, že několik veselých chlapců odváží svého podrouženého přítele do postele.
Muž, který formuli pronesl (byl to Vlček), zůstal na chodníku a chvíli počkal, než předjelo další černé auto. Přisedl do vozu k Exnerovi a spokojeně kývl hlavou.
„Tak si to shrneme,“ řekl Michal.

47.

Všechno se odehrálo tak rychle, svižně a organizovaně, že se Fábera vzpamatoval až za několik okamžiků. „Soudruzi," řekl, aniž se obracel na někoho určitého ve voze, „proč ta sláva?"
„To se dovíte," řekl podporučík Beránek.
Fábera se zašklebil. „To je ale blbej vtip."
Ti dva vedle něho mlčeli. A tak on také už nic neřekl a nechal se klidně odvést do kanceláře. Požádali ho, aby se posadil. Poslechl. Zůstal s ním jen podporučík Beránek.
„Kouřit dovoleno?" zeptal se Fábera.
Beránek přikývl.
„Budu tady dlouho?"
Beránek pokrčil rameny.
„Nemáte chuť na cigáro?"
Beránek zavrtěl hlavou.
Michal s Vlčkem se trochu zdrželi, protože jim dozorčí předal poslední dílčí hlášení k akci, kterou během těch dní rozpracoval podporučík Beránek. Vzali všechny zprávy k věci a zašli k Vlčkovi do kanceláře. Z jednotlivých zpráv vyplývalo, že Jaroslava Holubová neporodila během zaměstnání v archeologickém institutu, ani předtím, kdy pracovala v Mototechně, to je od roku 1953. Předtím byla jako administrativní síla v brněnských strojírnách - ani tam neměla jinou dovolenou než řádnou, ovšem to se dalo sledovat pouze do roku 1946. Během války a až do roku 1946 pracovala v knihovně.
„Takže bychom se měli určitě podívat na ročník 1943 až 46," poznamenal Vlček. Jestli to má smysl."
„Zavolej tam. Ať vezmou matriky a porodnice. A jdem na toho Fábera."
Nalezli ho, jak pohodlně sedí, nohu přes nohu, a kouří třetí cigaretu. „Dobrý večer, soudruzi," pozdravil je. „Jsem rád, že jste tady. Řekněte, soudruzi, vaše přání, chci se taky vyspat."
Vlček s Beránkem odešli po svých záležitostech, Michal zůstal s Fáberou sám. „Podívejte, pane Fábero," řekl, „vy chcete jít spát, já taky. Čím budeme stručnější, tím líp pro nás."
„Souhlasím."
„Proč jste Holubovou vezl do Bylavsi?"
„Holubovou? Jo, před čtrnácti dny? No, normálně. Na příkaz…"
„Ale ne, pane Fábero. Proč jste ji tam vezl v úterý."
Fábera si zaťukal na čelo. „To je divný, ne? Tohle poslední úterý?"
„Ano. Tohle poslední úterý."
„Když byla v Bylavsi komise?"
„Ovšem."
„Ale soudruhu majore," řekl Fábera, „vždyť vy přece víte, koho jsem tam vez… Nedělejte si legraci…"
„Ovšemže to vím. Vezl jste profesora Alingera, docenta Černého, pana Šedivku a… Holubovou."
Fábera se podíval na hodinky. „Fakt, soudruhu majore. Je už moc hodin. Jsme oba unavený. Necháme to na zejtřek, ne?"
„Podívejte, pane Fábero, přece jsme si řekli, že si všechno povíme na rovinu, ne? Já se vás ptám, proč jste vezl Holubovou do Bylavsi."
„A já se vás plám, proč se mě na to ptáte, když jsem žádnou Holubovou nevěz. Leda jejího ducha."
Jak to myslíte?"
„Co?"
„Že jste vezl jejího ducha."
„No byl tam Šedivka a její duch mohl tedy putovat s ním."
„Co si myslíte, že se s Holubovou stalo?"
„To byste měli vědět vy, ne?" řekl nevinně Fábera.
„My to už víme, pane Fábero. My to už víme. Nás by jen zajímalo, proč jste ji vezl do Bylavsi."
Fábera pokrčil rameny. Je fakt pozdě. Jednomu z nás to nemyslí."
„Nezdá se vám, že by doba žertování už měla skončit?"
„Zdá? Ta už měla skončit dávno! Pořád: proč jste vezl Holubovou do Bylavsi. Ale já ji tam vezl naposled před čtrnácti dny."
„A co když vám dokážeme, že jste ji tam vezl v úterý ráno."
„Na to bych tedy byl zvědavej."
„Proč jste myl kufr vašeho vozu?"
„Dělal jsem údržbu, ne?"
„A proč jste ho myl zrovna teď, v posledních dnech, po tom, co jste odvezl Holubovou do Bylavsi."
„Co máte pořád s tou Holubovou? Meju ho kaž-dej tejden. Jsem za to placenej."
„Tak vy tvrdíte, že jste Holubovou v úterý ráno do Bylavsi nevězí."
Jéžišmarjá kde? Vždyť přece vidím, kdo mi leze do auťáku? To by musela bejt pidimuž nebo co „
„Ale do kufru by se přece vešla, ne?"
Fábera zamrkal: „Do kufru? Soudruhu majore," řekl, jako kdyby mluvil s dítětem, „na mou duši, řekněte, co by dělala v kufru?"
Jela do Bylavsi."
Fábera vzdychl jako člověk, kterému už nikdo nemůže pomoci. A mlčel.
„No tak…" pobídl ho Michal.

„Co mám říct?“
„Proč jste vezl Holubovou do Bylavsi.“
„Koukněte, soudruhu majore. Já nebudu osmdesátkrát povídat, že jsem ji tam nevěz'. Nevěz' tak nevěz.“
„Pomáhala vám někdy Holubová při nějakých montážích na voze?“
„To je otázka! Páni! Jak by mně mohla pomáhat! Kdybych byl Šedivka, tak snad! Vozil jsem ji jako každýho jinýho.“
„Nepracovala někdy s něčím ve vašem kufru?“
„Co máte pořád s tím kufrem? V životě ne. Co by tam dělala.“
„Až na to úterý, že?“
„V úterý jsem ji vůbec nikdy nikam nevěz!“ řekl Fábera důrazně.
„S tím kufrem,“ řekl Michal klidně, „máme jen to, že jste ji v něm vezl. Ne už ovšem živou. Tak nám řekněte, proč jste ji tam dal. Všechno.“
„Ale vždyť já nic v kufru nevěz!“
„Ne?“
„Ne.“
Michal vstal a vytáhl ze skříně ocelové lano s dvěma háky na koncích. Položil je na stůl před Fáberu. „Tak co. Poznáváte tohle?“
„To je jasný, ne? To je lano z mýho auťáku. Dnes ráno si ho odnesli.“
„Dobře. Paní Holubová to lano nikdy nelíbala?“
„Cože?!?“
„Ptám se vás, jestli paní Holubová někdy líbala to lano.“
Ježiš proč by líbala lano?“
„Protože v těchto místech,“ ukázal Michal, „zůstaly stopy po její rtěnce…“
Fábera se na Michala soucitně podíval: „Soudruhu majore…“
„Víte dobře, že jsem kapitán.“
„Tedy soudruhu kapitáne…“
„No?“
„Legraci si přece ze mě dělat nemusíte.“
„Víte, o čem já uvažuju? Jak dlouho si ještě vy budete dělat legraci ze mě.“
„Nezlobte se, ale já mám pořád dojem, že mluvíte z cesty.“
„Víte, že byla Holubová zavražděna?“
„No… říká se to…“
„A vy se domníváte, že vražda je vhodné téma pro rozmařilou zábavu? Ne, že? Tak se podívejte, já vám řeknu docela přesně, jak to v pondělí večer nebo v úterý bylo: zavražděnou Holubovou jste…“
„Ale já jsem ji přece nezavraždil!“
„Na to jsem se vás neptal. Zavražděnou Holubovou jste nepozorovaně během večera nebo noci uložil v kufru svého vozu s tím, že ji odvezete do Bylavsi a tam ji hodíte do zahrnovaného výzkumu, přikryjete ji hlínou, aby ji buldozerista zahrnul úplně, a tak po ní nezůstala ani stopa.“
„Proč bych to dělal?“
„To bych taky rád věděl.“
„Ta rtěnka se na to lano mohla dostat…“
Jak?“
Já nevím. Všelijak.“
„A vlasy taky? Tady. Pět vlasů Jaroslavy Holubové.“
Fábera složil sklesle ruce do klína a zavrtěl hlavou. „Ale vždyť to není možný… Vždyť jsem v tom kufru v Bylavsi byl.“
„Kdy a proč?“
Jardu zlobil karburátor…“
„Kdo je to Jarda?“
„No Mlejnek přece. Jak jsme s ním seděli na pivu.“
„Tak od začátku: co jste dělal v pondělí večer a v úterý?“
„Už jsem vám to jednou povídal.“
„Mluvte.“
„Pondělí,“ začal vykládat Fábera. „Byl jsem v Institutu do pěti. Asi do pěti. Pak jsem vezl Černého domů. Pak jsem byl doma na večeři, pak jsem jel s vozem do Institutu. Tam jsem byl asi v devět. Vůz jsem nechal tam a jel jsem domů. Celou noc jsem byl doma. Ráno jsem jel do Institutu tramvají. Na dvoře se sešli už tři, co jsem s nimi měl jet do Bylavsi. Alinger, Černý, Šedivka. Řeklo se jedem a jelo se. Na ostatní se nečekalo, ti jeli s Mlejnkem. A přijeli jsme do Bylavsi…“
„Stáli jste někde na cestě?"
„Ano. Jednou.“
„Kde?“
„V lesejčku za Byšicema.“
„Proč?“
„My tam vždycky čůráme.“
Jak to vždycky?“
„Vždycky, když jedeme do Bylavsi. To je takovej náš lesejček.“
„Kde jste stál, když jste zastavili?“

„Tak tři metry od auťáku na kraji lesa.“
„A kde ti druzí?“
Jak už to bejvá při těch příležitostech, soudruhu kapitáne, v řadě vedle mě.“
„Tak dál - jinde jste nezastavili?“
„Ne. Nezastavili. Až v Bylavsi na parkovišti.“
„Proč až na parkovišti?“
„Protože to je pár kroků z cesty nebo z parkoviště, všechno jedno. To dá rozum, ne?“
„Dál.“
„A šli jsme na baráky. Všichni. Tam jsme si dali sváču a Mlejnek mi povídá, abych mu půjčil nářadí, že se musí mrknout na karburátor.“
„Proč chtěl nářadí od vás?“
„Protože je bordelář a zapomněl si ho doma. Tak jsme šli, já otevřel kufr, otevřel jsem kufr, rozumíte: kufr a půjčil jsem mu ho. A píchnul jsem mu. To bych se divil, že bych v tom kufru někoho neuhlídal. A byli jsme tam do oběda. Do svýho kufru jsem chodil pořád a Mlejnek se mnou, takže dva slepí můžou těžko bejt. Pak jsme šli společně na oběd, pak jsme si dáchli a nahoře ve švestkách jsme si hodili s Packém mariáš. No. A pak…“
„Otvíral jste kufr ráno před odjezdem?“
„To ne. Proč?“
„Podívejte, pane Fábero, my si vás tady necháme. Zatím. Ano?“
„No dovolte! Copak jsem něco proved?“
„Zatím si tím nejsme tak jisti. Koneckonců vám u nás nebude nic chybět.“

48.
Fábera měl pravdu. Bylo už opravdu pozdě. Michal nechal Vlčkovi na stole lístek, kdyby něco bylo, aby mu zavolal, jinak že se chce vyspat. A odjel domů.
Kamila samozřejmě spala. Nemohl se divit, bylo už půl třetí, ale přesto, vzpomněl-li na její chuť ke spánku a blažený výraz, když mohla spát, musel se usmát. Před zrcadlem v koupelně zjistil, že on sám nevypadá nijak vábně. Nejdřív se proto oholil, potom si dal sprchu, pak ještě chvíli četl a chvílemi se díval, jak Kamila spí, aby uklidnil a soustředil mysl na vlastní spánek.
Ulehl a usnul kolem čtvrté.
Probudilo ho zazvonění, které trvalo docela krátce. Uvědomil si, že je už světlo, ale oči neotevřel. Téměř v polospánku slyšel Kamilu, jak řekla: „Ano?“ Zřejmě do telefonu.
„Nevím, jestli to je omyl,“ mluvila Kamila. „Ano. Jeho byt. Halucinace? Nerozumím vám. Ano. Spí. Kdo volá? Vlček? Ano. Že jste nic neslyšel? Já vám rozuměla. Na shledanou.“
Teprve teď otevřel Michal oči a viděl proti oknu se staženými roletami Kamilu, jak pokládá sluchátko, a uvědomil si příjemný půvab její siluety.
Dělal, že spí.
Usedla k němu na postel, čekal, jak ho bude budit, ale dlouho nedělala nic. Potom řekla docela potichounku: „Michale…“ A protože se vůbec nehýbal, dotkla se prstem jeho nosu a lehce jej stiskla: „Michale…“ Ani teď se nepohnul, ale to už prohlásila: „Nedělej si legraci…“ a vklouzla k němu pod přikrývku. „Máš vstávat,“ řekla.
„Proč?“
„Volal nějaký Vlček. Mám ti vyřídit, že dostal něco, co tě bude zajímat.“
„A co jste mluvili o halucinacích?“
„Tak tys byl vzhůru?“ nešťastně vzdychla. „To je peklo mít detektiva. Něco blábolil, že nic neslyšel, že jsem halucinace nebo co… Aby nebyl opilý…“
„Kolik je hodin?“
„Dvanáct pryč.“
„Už? Ale to je vyloučeno, aby byl už opilý. Musím se za ním podívat.“
„A kdy se vrátíš?“
..Ví bůh a svatý Václav.“
„A kdy to skončí?“
..To ani oni nevědí… Ale naobědváme se spolu. Teď“
„Ale já nevařila,“ řekla smutně. „Abych tě nevzbudila, víš?“
„Vím. Kam půjdem na oběd?“
„Kam mě zavedeš…“
„Kam chceš.“
„Opravdu? Tak na terasu do bruselský restaurace.“
Měl neprodleně vyrazit za služebními úkoly. Kupovidu však necítil výčitky svědomí, když místo toho zamířil jeho vůz, v němž si vezl slečnu, na Letnou. A báječně mu chutnalo. S určitou lítostí dopíjel kávu, protože věděl, že až ji dopije, nezbude mu nic jiného, než odvézt Kamilu na koupaliště a neprodleně jet za Vlčkem.

49.
„No jo,“ přivítal Michala podporučík. „Mě nenapadlo, že je to úplná blbost, aby halucinace budila člověka. Heleď,“ položil před něj lístek. „Tady to máme: Jaroslava Holubová, narozená atakdále, souhlasí, porodila zdravého syna 29. prosince 1944 v Brně.“

„V kterém roce?“
„Devatenáct set čtyřicet čtyři,“ opakoval klidně Vlček, „soustřeď myšlenky a přečti si to. Syna jménem Miroslav… otec neudán.“
„Počkej. Neudán. Neudán nebo neposlali.“
„Neposlali. My to nechtěli.“
„Holub tvrdí, že s ním dítě neměla. Kromě toho v té době seděl.“
Vlček pokrčil rameny. „I vdaná bez manžela může mít dítě jménem Miroslav… Jenže kam ho dala. V bytě ho neměla. To je na beton.“
„Prosinec devatenáct set čtyřicet čtyři…“ opakoval si Michal. „Osmnáct, devatenáct let… Hm… Hele… máme dole auťák?“
„Proč ne?“
„Tak já jedu na vejlet. Budu tady za chviličku. A ty se zatím zeptej, jestli dotyčný syn měl otce. Doufejme, že měl.“
„Kam jedeš?“
„Na Vinohrady.“
„Co tam budeš dělat, proboha?“
Jdu tam na byťák. Úřední hodiny mají sice ve středu, ale snad mě přijmou.“
Vlček pokrčil rameny a sáhl po telefonu, aby zavolal do Brna.

50.
„Ano,“ řekli Michalovi ve vrátnici. „Soudruh Martinec je zde. Ale dnes není den pro strany.“
„On mě přijme, uvidíte. Které číslo dveří?“
„Padesát šest.“
Číslo padesát šest bylo ve čtvrtém patře. Za dveřmi však neseděl Martinec, ale obtloustlá žena. „Soudruh Martinec nepřijímá.“
Jsem si tím jist,“ odpověděl Michal. „Ale zajděte za ním a vyřiďte mu, že s ním chce mluvit ten soudruh, co ho před několika dny navštívil, večer navštívil a… hovořil s ním o jeho synovi.“
„Ano,“ pravila obtloustlá paní a odešla do vedlejší kanceláře. Za chvíli se vrátila a nechala za sebou otevřené dveře, pokynula Michalovi: „Soudruh Martinec prosí…“
Exner vstoupil, pečlivě zavřel a teprve potom pohlédl na Martinec.
Plešatý muž pomalu vstával. Měl hlavu skloněnou a ruce bezmocně svěšené podél boků. „Soudruhu,“ promluvil a bylo slyšet, jak těžce, s námahou hovoří, „soudruhu… Promiňte… Čekal jsem… že přijdete…“

51.
Podporučík Vlček přecházel netrpělivě kanceláří. Občas se nervózně díval na hodinky. Bylo krátce po třetí a Michal nebyl pryč déle než tři čtvrtě hodiny.
Dočkal se ho ve čtvrt na čtyři. Aniž měl Michal čas cokoliv říct, ukázal Vlček na stůl a pravil: „Přečti si to. Už jsem poslal napřed tři mládence.“
Exner se podíval na lísteček a Vlček se těšil, že teď se s Michalovou tváří něco stane, že třeba Michal hvízdne nebo prohlásí „Pane jo“ nebo pootevře ústa překvapením.
Nic takového se nestalo.
„Hm…“ řekl kapitán Exner pomalu (je nutno přiznat, že se v něm opravdu něco dělo, ale získával čas, aby potlačil vzrušení). „Hm… Mohlo mě to vlastně napadnout… Už když jsem toho kluka viděl.“
„Kluka?“
„Kluka.“
„Kluka?“
„Správně. Jedeme do Institutu. A tohle,“ ukázal na papírek, „opiš načisto jako úřední záznam. Teď hned. Vezmeme si to s sebou.“

52.
„Vy už jste tady zas?“ přivítala Michala srdečně vrátná v Institutu. „Už jsme se dlouho neviděli, že?“
„Moc dlouho,“ souhlasil Michal. „Doufám, že jsme tady dnes naposled. Soudruh Alinger se už vrátil?“
„Přednosta? Ne.“
„A zastupuje ho…“
„Docent Černý.“
„A je tady?“
„Ano. Ve své kanceláři.“
„To je…“
„Ta hned v prvním patře naproti schodům.“
„Děkuju,“ odpověděl Michal. Nechal Vlčka nudit se v průjezdu a sám se ubíral do uvedené kanceláře.
Docent Černý mu vysel vstříc, podali si ruce a Michal na jeho vyzvání usedl do pohodlné lenošky pod oknem. Černý se vrátil ke svému stolu.
„Bohužel jsme vám zapomněli oznámit nepříjemnou věc,“ řekl Michal dřív, než Černý usedl.
„Nevím, že by se stalo něco nepříjemného… až ovšem…“ Sňal brýle a složil ruce na desku svého psacího stolu.
„Zatkli jsme vám Fáberu.“

Černý zvedl udiveně oči. „Proč?“
„Nu… Víme, že ji odvezl do Bylavsi… a…“ Michal se odmlčel.
„Koho že odvezl do Bylavsi?“
„Mrtvou Holubovou… V kufru svého auta. Pravděpodobně ji zavraždil…“
Černý si nasadil brýle a opět je položil na stůl: „Opravdu…“ řekl klidně. „To je ovšem zlé…“
„Myslíte, že je nevinen?“
„To vám ovšem… při nejlepší vůli nemohu říci… Ovšem. Nezdá se mi, že Fábera…“
Jak ho dlouho znáte?“
„Tak tři roky… Je to velmi slušný člověk…“
„Zatím jsme toho slušného člověka museli zavřít,“ řekl Michal stroze. „Mnoho lidí,“ zafilozofoval, „vypadá slušně a zatím…“ mávl rukou. „Nechme toho. Já jsem se vás chtěl zeptat, snad to budete vědět, jak byla přijata k vám do Institutu Holubová.“
„Pokud si vzpomínám na inzerát.“
Jak to? Totiž - jak se to dělá?“
„Institut potřeboval administrativní sílu a dal do novin inzerát. Mezi jinými se přihlásila i ona — a byla přijata.“
„Ona pracovala dřív kde?“
„Ani nevím. Myslím, že v Mototechně…“
„Ona odcházela z Mototechny a nastoupila k vám ihned po odchodu.“
„To bohužel neviní. Snad by vám podrobnosti řekli na kádrovém oddělení.“
„Vy jste ji předtím neznal?"
„Ne.“
„Opravdu jste se nikde nepotkali? Náhodou… před lety?“
„Ne. To je ovšem těžké, že ano… Snad jsem ji zahlédl na ulici, v tramvaji… Takové věci se stávají.“
„Ovšem,“ souhlasil Michal. Vytáhl z kapsy několik fotografií a probíral se jimi. Jste znám jako odborník na dobu stěhování národů a první Slovany. Říkali mi, že tohle je šperk z té doby. Je tomu opravdu tak?“
A položil na stůl před docenta fotografii byzantské náušnice, kterou získal na univerzitě od asistenta Melíška.
„Ano. To je Byzanc. Páté, šesté století. Jak jste přišel k té fotografii?“
„Dal mi ji pan asistent Melíšek z univerzity.“
„A proč…“
„Chcete vědět, proč se o to tak zajímám. Ano. Podívejte,“ a vedle fotografie od Melíška položil další fotografii. Byl na ní lalůček ucha s náušnicí. Zvětšený detail z obrázku nalezeného mezi věcmi Holubové. „Chtěl bych vědět, zda jde o týž šperk.“
„Pan kolega Melíšek vám nemohl odpovědět?“
„Ano… ale chtěl bych přece jen slyšet názor zkušeného odborníka.“
Černý nasadil brýle. „To je někdy obtížné… podle fotografie… Může to být… Snad…“
„Pan Melíšek tvrdil s jistotou, že jde o tentýž šperk. Dokonce mě vyzval, abych se podíval sám zvětšovacím sklem, a upozorňoval mě na některé detaily, které podle jeho slov jsou neopakovatelné… Například hovořil o nějakém kazu, určité nepřesnosti…“
„Nemám tady bohužel zvětšovací sklo…“
Michal sáhl do kapsy. „Každý pořádný detektiv s sebou nosí lupu. Prosím.“ A zatímco Černý studoval obrázky, pokračoval: „Vy jste za války pracoval v Brně, že?“
„Ano,“ odpověděl Černý, aniž zvedl oči.
„Zúčastnil jste se také uskladňování sbírek a jejich správy v…“ a jmenoval okresní město.
„Ano.“
Jak jste tam byl dlouho?“
„Asi čtyři měsíce.“
„Až do náletu, že?“
„I potom…“
„Tak co tomu říkáte?“
„Čemu prosím?“
„Těm dvěma náušnicím.“
„Zdají se být opravdu stejné. Nevím ovšem…“
„Proč se vás na to ptám? Potřeboval jsem opravdu, aby mi to potvrdil odborník. Vy jste říkal, že jste Jaroslavu Holubovou nikdy před tím, než k vám nastoupila, neznal.“
„Ano.“
„Víte, co je zajímavé?“ A Michal položil na stůl třetí fotografii, tu, na níž byl obrázek Jaroslavy Holubové, ten obrázek z války, kdy podle slov Kamily byla směšná móda, týž, na němž se Kamile zvláště líbila náušnice v uchu Holubové. Jak Holubová k tomu šperku přišla.“
Černý pohlédl na fotografii. Pak na Michala. Ale ten se zrovna náhodou díval z okna. „To opravdu… nemohu vědět… snad to je napodobenina…“
„Ten šperk je znám pouze z fotografie, která byla pořízena při jeho nalezení. Ležela na půdě muzea, v jehož obvodu se poklad našel, to znamená až do nedávná. Takové zboží se dnes nedělá. Ani v bižuterii. Móda,“ povzdechl Michal.
„Ano. Móda. Všimněte si, jak je Holubová na tom obrázku učesaná.“
„Ano, ale já módě nerozumím…“

„To je válečná móda, pane docente. Účes. Podívejte. Takže v době, kdy se nechala Holubová s tímto šperkem fotografovat, byla válka. A jak soudím podle krajiny tam vzadu a toho kousku stromu tady… mohlo to být na jaře nebo na podzim. Spíš časné jaro. Kdy jsou ještě stromy holé.“ Michal se na chvíli odmlčel a potom řekl: „Škoda, že nevím, kdo byl autorem snímku… Možná, že byste to mohl vědět vy…“
„Promiňte, ale jak já…“
„Ano,“ souhlasil Michal. Jak vy… Ale mimochodem, vy jste v té době zrovna nějak… Ano. Vy jste přece asi čtyři měsíce byl v tom okresním městě. Opravdu se nepamatujete, jestli tam nebyla také Holubová?“
Docent Černý otřel dlaní čelo. „Promiňte, ale já opravdu nevím, co ode mě chcete… Už jsem vám přece řekl, že jsem paní Holubovou neznal, dokud nenastoupila u nás.“
„Máte pravdu, promiňte. Pracujeme velmi intenzivně v posledních dnech… Jsme už všichni trochu unaveni. To víle, že Holubová měla synovce? Já tady mam dokonce jeho fotografii. Podívejte. Vy jste ho neznal?“
„Ne.“
„Ale byl u přijímacího pohovoru na jaře. Na fakultě. Nepřijali jste ho.“
„Už se nepamatuju… Přihlášených bylo letos velmi mnoho.“
Michal vzal se stolu poslední fotografii, podíval se na ni, jako kdyby ji podrobně studoval, a pohlédl stejně pozorně na docenta. „To je zajímavé,“ poznamenal. A položil obrázek zpátky na stůl.
Já se opravdu na toho chlapce nepamatuji.“
„Vy pořád vědecky pracujete, že?“
„Ano.“
„Nerozumím tomu, ale domnívám se, že paměť je pro charakter vaší činnosti velmi důležitá.“
„Ano, ale…“
„Co jste chtěl říci?“
„Nic. Ne. Nic.“
Michal vstal. Je mi líto, pane docente,“ řekl obřadně, „že jsem vás obtěžoval. Jsem ovšem nucen v obtěžování pokračovat. Snad si na některé věci vzpomenete u nás. Jde mi o to, aby to nevypadalo, že vás odvážíme. Odejdete první. Vyjdete z Institutu a zabočíte za roh. Tam před hostincem U hroznu stojí náš automobil. Budete tam už očekáván. A pozván, abyste vstoupil. Po té krátké trase stojí nějací docela nenápadní chodci. To abyste náhodou nezabloudil. Promiňte ještě jednou.“
Černý vyskočil. Na čele se mu leskl pot Já vám nerozumím, já vám nerozumím, opravdu."
„Opravdu? Vy jste opravdu nikdy neznal paní Holubovou?“
„Ne.“
„A co říkáte tomuhle!“ A Michal podal Černému zprávu, kterou dostal odpoledne Vlček z Brna a pečlivě ji opsal jako úřední sdělení.
Černý přelétl očima papír. Zavřel oči. Ruce mu klesly a papír z nich vyklouzl na zem.
Michal přistoupil k věšáku. Sejmul hůl, která zde visela, a klobouk a strčil oboje Černému do rukou. Otevřel dveře.
„Prosím… Snad abyste si nasadil klobouk…“
Černý poslechl a vyšel.

53.
Exner s Vlčkem jeli nočním městem. Vpředu řidič, vzadu oni dva.
„To je zvláštní,“ řekl Vlček, „jak mě to vzalo… Já bych spal, člověče…“
Já taky. Strašně. Skoro nevidím… Kolik je hodin, prosím tě?“
„Nevím.“
Jedna,“ řekl řidič.
„Až uvidíte někde telefonní budku,“ požádal ho Michal, „tak zastavte. Já jsem na něco zapomněl.“
Jeli a těm dvěma vzadu bimbaly hlavy ze strany na stranu. Auto zastavilo.
„Co je?“ probíral se Vlček.
„Ta budka.“
„Aha…“ Michal pootevřel dveře, aby bylo světlo, a hrabal se v peněžence. „Nemáte pětadvacetník… Počkejte. Už jsem ho našel.“
Vylezl namáhavě z vozu, vešel do budky a vytočil číslo vlastního bytu.
„Ano?“ ozval se mu ve sluchátku dívčí hlas.
„To jsi ty, Kamilo? Tady je Michal.“
Jé ahoj! To jsi hodný, že voláš. Já už spala.“
„Nemohl jsem zavolat dřív.“
„Kdy tě uvidím?“
„Brzy. A pak spolu pojedeme na víkend. A ještě něco: seš prima holka.“
„Vážně?“
„Vážně… Pro tu náušnici…“
„Pro jakou?“
„Vysvětlím. Ahoj!“
„Ahoj. A dobrou noc.“
„Dobrou…“ pověsil sluchátko a sám pro sebe tiše a výsměšně poznamenal: „Dobrou…“

54.
Asistent na katedře prehistorie a archeologie, odborník na slovanské starožitnictví Bohuslav Melíšek, CSc. byl probuzen pronikavým zvoněním. Mechanicky natáhl ruku a uchopil budík.
Ale zvonění nepřestalo.
Pochopil, že se mýlil. Že totiž nezvoní budík v jeho ruce, ale že někdo tiskne tlačítko domovního zvonku. Vyskočil z postele a utíkal k oknu. Na druhé posteli se posadila jeho žena, nahmatala brýle a nasadila si je. Mezitím co Melíšek otvíral okno, se zeptala: „Kdo to, prosím tě, je?“
„Nevím.“
Rozsvítila malou lampičku. Je skoro čtvrt na dvě.“
„Haló,“ zavolal Melíšek přes zahrádku vilky. „Kdo tam?“ A své ženě řekl polohlasně: „Nějaké auto.“
„Tady Exner!“ ozvalo se venku.
„Promiňte… Neznám. Co si přejete? Hledáte někoho?“
„Pana Melíška.“
„To jsem já.“
„Výborně. Tak se oblečte a pojeďte s námi.“
Já?“
„Vy se už na mě nepamatujete? Byl jsem u vás na fakultě kvůli tomu šperku. Kvůli té náušnici z pokladu byzantského kupce.“
„Ach tak! Ano, ano. Okamžik. Hned jsem dole. Nebo račte ke mně?“
„Ne. Neráčíme. Rádi bychom, kdybyste jel s námi.“
Melíšek se obrátil ke své ženě a řekl polohlasně: „Kriminálka. Byli u mě na fakultě kvůli byzantské náušnici. Nevím, proč to potřebují. Mám jet teď s nimi…“ A vyklonil se z okna. „Smím vědět proč?“
Jistě. Dal jsem se na archeologii a potřebuju odborníka.“
„Vy? Na archeologii? No prosím,“ řekl zmateně. „Schliemann byl koneckonců také diletant ..“
Za několik okamžiků byl opravdu dole. Svěží a čilý. „Tak jsem zde,“ řekl, „můžeme jet…“
Řidič mu otevřel dvířka, Melíšek se uvelebil vedle. „Netušil jsem, že byste mě mohl ještě potřebovat. Kam jedeme prosím?“
„Do Bylavsi…“ zabručel vzadu Michal.
Jak? Do Bylavsi? Ale tam, prosím, to není můj obor. Tam doktor Soudek kope neolit. Já jsem odborníkem na staré Slovany, že ano. A pokud vím, nikde tam kolem nic většího slovanského není. Středověk, to ano, ale taková doba hradištní… Nevím, jestli vám budu něco platný… Snad byste se měli přímo obrátit,“ a nyní se obrátil i on sám, protože mu bylo divné, že nikdo neodpovídá. Ti dva vzadu seděli tiše, hlavy jim bimbaly ze strany na stranu. Spali, „…na doktora Soudka…“ řekl tiše Melíšek. „Promiňte…“ A obrátil se na řidiče: „Vy prosím nevíte, proč jedeme do Bylavsi, ačkoliv…“
„Nevím,“ řekl řidič. „Neměli bychom si pustit rádio?“
„No prosím,“ souhlasil Melíšek. Jestli ovšem nebudeme rušit soudruhy vzadu.“
„Pochybuju.“ A otočil knoflíkem přístroje.

55.
Po druhé hodině v noci zastavil velký černý vůz před branou archeologické expedice a Melíšek sáhl po klice, aby vystoupil.
„Moment.“ řekl šofér a zabránil mu v tom.
„Copak?“ divil se Melíšek.
„Vystupovat se zatím nesmí. Nevím proč.“ Obrátil se a zatřásl Michalem. „Jsme tady, soudruhu kapitáne.“
Michal se zvolna probíral, oči nemohl otevřít a zíval. „Nelezte ven…“ řekl. „Počkejte… až přijde pes…“
„Pes?“
„Pes… A vypněte motor…“
Bylo ticho, znělo jen dusání buldozeru a občas zablýskla jeho světla. Michal otevřel okno a poslouchal. Připomenul si první noc, kdy sem přijel. Byla stejná jako tahle.
Za chvíli se na cestě ozval dupot běhů. A Minda, ten obrovský pes s kočičím jménem, přiběhl, tak jako před několika dny, posadil se k vozu a tiše vrčel.
Stejně jako tenkrát dostavil se za několik okamžiků buldozerista pan Karásek v plandavých montérkách. „Pane šéf,“ řekl Exnerovi, drže Mindu za obojek. „Tohle mi nemáte dělat. Já dostal posledně vynadáno, to si neumíte představit.“
„Osud,“ pravil Michal, vylézaje z vozu. „Mohl byste toho psa uvázat, pane Karásek?“
„Nerad. Jenže vy se asi nedáte přesvědčit.“ Vzdychl, otevřel branku, uvázal psa a prohlásil, že už udělal pro Michala dost. A loudal se zpátky ke svému buldozeru.
Melíšek byl úplně svěží a Exnera to trochu rozčilovalo.
„Víte,“ vykládal Melíšek, „já jsem snad dobře nerozuměl, tady je přece neolit…“
„Cože?“
„No mladší doma kamenná, že ano. A já jsem odborníkem…“
„Třeba na poklady byzantských kupců. Ne?“
„Ano… tak.“
„Proto jsem vás přivezl. Pojďte.“
Vlček ve voze spal a řidiče nechali u něho. Michal zamířil přímo k domku, ve kterém bydlel doktor Soudek. Dům byl

otevřený, vstoupili do předsíně a Michal zabušil na dveře vedoucího expedice.
V místnosti se ozval šramot a potom tiché zaklení: „Krucifix…“
Michal zabouchal ještě jednou.
Jsou tam zloději,“ vykřikl Soudek, „nebo četníci?“
„Četníci.“
Já se z toho zblázním,“ zaúpěl. „Tady není možný vědecky pracovat. Co chcete proboha v době nočního klidu.“
„Vrátit vám pistoli.“
„A to se nebojíte?“
„Čeho?“
„Že vás zastřelím.“
„Bojím. Ale služba je služba.“
Soudek otevřel dveře. Věnec vousů pod bradou se mu ježil výjimečně divoce. „To nemůžete,“ řekl nešťastně, „rozvíjet svou pátrací činnost ve dne?“ Všiml si Melíška. „Pane kolego! Proboha! Co vy tady! To vás zavřel? Pojďte dál. Já zas do rána neusnu.“
„Těžko,“ poznamenal Michal.
Jak tomu mám rozumět?“ Soudek se narovnal a vystrčil bojovně bradu.
Michal dělal, jako by jeho vzrušení nepostřehl. „Tady je prosím pistole… Je v pořádku… prosím. To potvrzení kdybyste mi vrátil.“
„Tady je!“ řekl Soudek stroze. Jak jste to myslel s tím spaním?“
„Totiž - potřebovali bychom si vypůjčit - tady s panem kolegou Melíškem - nějaké nářadí a dva dělníky.“
Soudek se obrátil na Melíška: „Pane kolego,“ řekl nešťastně, „vysvětlete mi, prosím vás, aspoň vy, oč jde.“
Já bohužel taky nic nevím,“ odpověděl Melíšek. „Dosud se mi také nepodařilo pochopit…“
Soudek zvedl obě ruce: „Moment. Vyjasněme si to prosím nejdřív. Vy chcete půjčit dva dělníky a nářadí.“
„Ano,“ odpověděl poklidně Michal.
„Teď. Hned. V noci.“
„Ano.“
„A mohu se vás aspoň zeptat, proč teď hned v noci? Vy nechápete, že mi tím narušujete zítřejší výzkum?“
„Chápu. Ale rozhodl jsem se věnovat se také trochu archeologii.“
„Vy jste se zbláznil, člověče! To chcete kopat v noci?“
„Ovšem. Máme světla.“
„A co myslíte, že najdete?“
„Třeba poklad byzantského kupce.“
„A kde chcete hledat ten poklad?“
„U rybníka Tlustého.“
„Podívejte,“ řekl Soudek Michalovi, jako kdyby hovořil s dítětem. „V téhle zemi je mnoho takových výzkumů jako zde. Proč jste si nevybral pro ukojení svých zálib někoho jiného? Proč zrovna mě?!“
„Protože se mi líbíte.“
„Když vás nevidím, tak k vám rovněž cítím vřelé sympatie. Říkal jste dva lidi?“ Zvedl se. „Občas člověk musí mít smysl pro humor. Melíšku, vy si taky myslíte, že u Tlustýho je byzanc?“
„Ne, ovšem tady soudruh…“
„A vy mu věříte?“ Soudek zavrtěl hlavou a řekl Michalovi důrazně: „Pane! Tam byl vždycky prales! Vždycky! Ani pitekantropi se tam neflákali, natož nějaká kultura!“
„Máte asi pravdu,“ řekl mírně Michal. „Ale zkusit se to může.“
„Teď hned?“
„Teď hned.“
Soudek rozpřáhl ruce: „Nuže, pánové, vzhůru na tajnej vejlet!“

56.
Rybník Tlustý ležel uprostřed nevysoké zalesněné pahorkatiny, která, vzdálena měst a komunikací, byla do nedávná málo navštěvovaným místem. Doba turistiky, jež vyhledává památky zašlých času, se kraje nedotkla. Bylo to místo odlehlé, památek zde nebylo, znali je pouze houbaři a jednoty lidových myslivců.
Avšak ani tato pahorkatina, včetně rybníka Tlustého, nezůstala ušetřena daleko dravějšího náporu, než je tichá turistika. Za hluku motorů a v závojích prachu sem vtrhl autocamping. Pestré stany obsadily všechna příhodná místa na březích rybníka, drobné paseky i loučky, byly v lese mezi stromy i na okrajích cest. Motorky rachotily, za auty se zvedal prach, děti křičely a tranzistorová rádia řvala.
To bylo ve dne.
Nebo za časných večerů.
V noci byl i zde klid, rušený jen oddechováním a chrápáním spáčů. Pestrobarevné stany a vozy se změnily v černé stíny, mezi nimiž zableskl jen chrom nebo sklo.
Michal seděl u řidiče, měl na klíně plánek a ukazoval směr.
Kázal zastavit na hrázi.
Vystoupili. Na jeho pokyn šli za ním pěšinkou vzhůru, nad rybník, pak nějakou strží až ke skupině skalisek.
Tady nahoře netábořil nikdo. Terén byl příliš nerovný, těžko by se tady hledal plácek pro stan a auto by se sem vůbec nedostalo.

„Připadám si jako Babinskej," poznamenal Soudek.
Michal ukázal baterkou mezi dvě skaliska. „Tak to zkusíme tady."
Velké akumulátorové svítilny ozářily místo a dělníci se dali do práce. Zkušeně hlínu v jámě nerozrývali a vyhazovali, ale odlupovali a vyjímali.
Pracovali asi půl hodiny, když jeden z nich řekl: „Keramika." Odložil lopatu a vzal nůž. Opatrně odkryl jakousi misku obrácenou dnem vzhůru.
„Máte štěstí, pane kolego," řekl Soudek Michalovi. „Objev je výjimečný. To, co račte vidět, je květináč. Zvláště si povšimněte otvoru uprostřed."
„Pod ním je nějaký džbán," řekl dělník.
Soudek seskočil do jámy. „Nemusíte tak opatrně. Hlavně aby zůstal celý. Panu kolegovi jde spíš o prestiž než o stratigrafii." Odhrnul rukou hlínu kolem jakési bílé vázy. Vzal něco kulatého do ruky. „Hele. Mince." Otřel ji a podíval se na ni ještě jednou. „Opravdu Byzanc." A podal ji Melíškovi. „Podívejte, kolego."
Zanedlouho byla velká váza v Soudkových rukou. „Míšeň," prohlásil. „Konec osmnáctého století."
Vysypal její obsah na zem. S trochou hlíny vypadlo i několik kulatých kousků kovu.
„Mince," řekl Soudek a sbíral je. „Raz, dva, tři, čtyři, pět… tady je šestá." Podal je Michalovi. „Na začátek to není tak nejhorší. Aspoň prázdnej hrnec. Blahopřeju, pane kolego."

56.
Michal nejdřív poprosil Kamilu, aby ho nechala vyspat. Nesmírně unaven ledacos jí slíbil. Mezi jiným také to, že jí všechno vylíčí. A že ji vezme k archeologům.
Na výzkum do Bylavsi.
Takže mu opravdu nezbývalo nic jiného, než ji naložit do mercedesky a vyrazit z Prahy jihovýchodní výpadovkou.
Zastavil před branou k domkům archeologů.
Nevystoupil. Zahlédl totiž mezi květinovými záhony paní asistentku. Zavolal na ni a poprosil, aby oznámila doktoru Soudkovi, že on, Michal Exner, přijel tentokrát neslužebně.
„Pojďte dál a řekněte mu to sám!"
„Vyřiďte mu, prosím vás, že se bojím."
Slíbila.
A vrátila se za chvíli. „Pan doktor vzkazuje," řekla, „že se vám nediví. Ale radí vám, abyste se pokusil strach překonat. Dostal totiž z Francie koňak."
Nezbylo nic jiného, než projít s Kamilou kolem psa Mindy a dát se zavést paní asistentkou do pracovny a zároveň ložnice doktora Soudka.

57.
„Přišel jste zdržovat, že?"
„Ano. Jako obyčejně," odpověděl Michal lehkomyslně.
„Tak se posaďte. Paní asistentko, běžte říci Václavu Slánskému, aby sem přišel." A uklonil se Kamile. „Paní chot? Doktor Soudek. Těší mě, milostpaní."
„Sháníte na mě posily?" zajímal se Michal.
„Přesně tak. A proč jste vlastně přijel?"
„Podívat se také jednou na vykopávky." „Ale, pane kolego! Vy? S vašimi vědeckými úspěchy v archeologii? Ke mně? A to vás vůbec nenapadlo, že by nás třeba mohlo zajímat… Víte co?" „A to vás nenapadlo, proč jsem vlastně přijel?"

58.
Ukázalo se posléze, že Václav Slánský nebyl posilou proti Michalovi, ale pro doktora Soudka. Vlastnil totiž vývrtku.
Usedli všichni okolo stolu a Soudek nalil. „Tak na co?" zeptal se.
„Třeba… na nic…"
„Výborně!" Soudek zvedl kalíšek. „Na nic!"
A napili se.
„Vám jistě nebude tajemstvím," poznamenal Soudek k Michalovi, „že drby z Institutu sem dolehly rychlostí světla."
„A co sem dolehlo?"
„Říká se, že to udělal… Totiž my vlastně nevíme… co udělal."
„Vlastně…" usmál se Michal, „vlastně jsou to všechno… maličkosti… Samé maličkosti. Chcete opravdu slyšet o těch maličkostech?"
Jméno!"
„Příběh!"
„Ne. Jméno!"
Paní asistentka zamávala rukama: „Budeme hlasovat. Kdo je pro příběh? Většina. Proč vy jste nehlasoval, pane doktore?"
„Protože nerad podléhám davové psychóze." A nalil opět do skleniček. „Tak už začněte."
„Vlastně je to mnoho běžných a nepatrných věcí, prohřešků, drobných hříchů… můžeme-li to tak nazvat…" Michal se smutně usmál. „Které náhodou -anebo taky náhodou ne - prostě: byly nešťastně seřazeny.
V roce 1945 se v Brně rozvedla mladá a neobyčejně hezká, dokonce krásná paní. Lépe řečeno -její muž se s ní dal rozvést, protože byla nejen krásná, ale měla i dobré srdce a nechtěla nechat svou krásu jen pro jednoho muže. Chtěla ji

rozdělovat na víc stran. To také dělala. Ale s vkusem, prosím. Pracovala jako administrativní síla v knihovně. V zimě na počátku roku 1944 se tam náhodou seznámila s mladým archeologem, který k ní cítil sympatie. Nic víc, než jen ty sympatie. Chodíval tam, prohodili pár slov, odcházel. To je všechno.
Na jaře téhož roku byl mladý archeolog spolu s jinými určen, aby doprovázel a organizoval stěhování sbírek z Brna do prostorů muzea jednoho okresního města na jižní Moravě. V tom městečku měl provizorně zůstat, dohlížet na ukládání sbírek a kromě toho zpracovat některé důležité exponáty. Jedním z nich byl i poklad byzantského kupce, nalezený na počátku války. Obsahoval ve špercích a mincích asi dva až dva a půl kilogramu zlata a asi deset kilogramů stříbra.
Mladý archeolog se do té práce odpovědně a svědomitě pustil. Jenže tenkrát do jeho života zasáhla zvláštní věc. Na jedné ze svých návštěv v knihovně se zmínil té mladé paní, kde je, a dost formálně, spíš žertem ji pozval, aby za ním přijela. Ano, lze právem předpokládat, že to byl spíš jen galantní žert, byl totiž půldruhého roku ženatý, velmi dobře, velmi šťastně i příhodně. Měl rodinu - půlroční holčičku. Jeho žena rovněž pracovala vědecky a byla dcerou nikoliv nevýznamného člověka.
V okresním městě trávil celý ten čas, šest měsíců, domů dojížděl málokdy. Byl trochu překvapen, když koncem března se tam objevila ona mladá paní z knihovny a prohlásila, že přijela. Město znala dokonale, měla tam tetu, za kterou pravidelně jezdívala. Asi měl radost, nevím, jistě byl potěšen. Přijela zas a znova. Až do května za ním jezdila a často tam zůstávala několik dní. A nocí, samozřejmě.
Byla to taková krátká, příležitostná láska, dejme tomu: příjemné dobrodružství. To se stává málem každému, že. Nic zvlášť zlého ani tragického na věci není. Mohli bychom diskutovat o morálce, ale raději nebudeme.
V květnu celá záležitost skončila, rozplynula se. To už dneska nikdo neřekne proč. Já sám se domnívám, že asi si ona žena našla pro léto zajímavějšího společníka. Anebo taky ne. Prostě nestýkali se. Objevila se až koncem léta.
Okamžik - ještě jedna maličkost - v té době, kdy jim bylo spolu dobře (jsem přesvědčen, že bylo), se také fotografovali. A protože jí vyprávěl o své práci, protože jí ukazoval předměty, se kterými pracuje, protože se možná chlubil - zvláště tím znamenitým deponátem, jímž byl poklad byzantského kupce - půjčil jí občas, jen pro její potěšení, nějaký šperk z pokladu, aby si ho mohla zkusit a aby jí v něm bylo dobře. A s jednou zlatou náušnicí ji také vyfotografoval.
Ale pak se situace podstatně změnila. Přestala doba radovánek. Přijela mu totiž oznámit, že s ním bude mít dítě.
On byl opravdu šťastně ženatý. Nikoliv jen objektivně, ale i subjektivně. Ten případ neohrozil jen jeho rodinné štěstí, ale i jeho budoucí vědeckou kariéru.
Drobné štěstí několika dnů," zafilozofoval Michal, „to byl pozlacený rub života. Bylo ohroženo společenské postavení mladého muže, a to ženou, které si nemohl vážit. Nemohl. Byla krásná, ale jemu bylo jasné, že je to v podstatě… Nu - tak trochu… anebo opravdu? Kdo to může posoudit, že? V tom okamžiku cítil pohrdání nejen k ní, ale zvlášť k sobě. Že se vůbec on mohl snížit k něčemu takovému, jako byl poměr s ní. Byl zdrcen, zničen a neznal východisko.
Vyhrožovala. Navštívím manželku, tchána. Byla neústupná, tvrdá, tvrdošíjná. Chtěla aspoň peníze. Ale ty on pochopitelně tenkrát ještě neměl.
Byla schopna udělat obrovskou ostudu. A on to věděl. Nechtěl s ní nic mít. Chtěl se jí zbavit.
V celku dost banální případ, že?
Ano, docela banální.
Věděl také, že kdyby se spojil s ní, znamenalo by to konec toho života, který si předsevzal žít.
Nikdo už nemůže dnes přesně odhadnout, jak by se celý případ vyvíjel dál, kdyby… Kdyby nedošlo k náhodě.
Náhody vůbec hrají často zajímavou roli v životě lidí. Tahle náhoda byla velmi zlá. Nálet. Pořádný nálet. Město hořelo, bylo v troskách, radnice, muzeum. Sbírky?" Michal mávl rukou. „Sbírky znehodnoceny a zničeny, věci nesmírných hodnot - mezi ostatními poklad byzantského kupce. Ano i ten.
Jenže to byla právě náhoda, že ten poklad nebyl zničen náletem. Právě náhoda, a přesto pak byl přece zničen," obrátil se k Soudkovi, „jak jste jistě viděl dnes v noci.
Poklad byl totiž odcizen. A dostala jej ta krásná paní — aby mlčela. Dostala jej za těch několik dubnových dní. Dostala jej celý a na celý život.
Jak vidíte," usmál se Michal, „nejen příležitost, ale taky strach dělá zloděje.
Nemohla to sama odtáhnout. Ztratili se na den a noc, kdo by si toho ve zmatku po náletu všiml, a ukryli, zakopali, uložili do nejisté banky to jměníčko. Pro ni a pro toho, který se měl narodit.
To bylo sice horší, ale ještě ne tak zlé. Uvážíme-li výkupné za štěstí několika životů — můžeme se na to dívat… s určitým porozuměním, ne?
Pro něho tím věc skončila.
Pro ni také
Zatím.
Neozvala se dlouhá léta. Neozvala by se možná nikdy a všechno by bylo v naprostém pořádku. Mimochodem, zajímají-li vás osudy toho dítěte, které se narodilo - byl to kluk, žije. Dokonce má do života mnoho chuti. Je zdravý a docela v pořádku a pochopitelně — nic neví. Dokonce ani neví, že ona byla jeho matkou. Brzy po porodu totiž souhlasila s tím, aby chlapec byl adoptován - neměla tenkrát jednoduchý život, ani s dvěma kily zlata po ruce.
Pokud jde o otce dítěte: držela slovo. Dala mu opravdu pokoj. Víc než patnáct let. I když byla pak také zaměstnaná v Praze a mohla ho kdykoliv vidět. Ale držela slovo. A nepotřebovala ho.
Až jednou… zase taková hloupá náhoda. Tentokrát reorganizace v jejím podniku. I když byla dobrá pracovnice - vždycky pracovala dobře, i na svém posledním působišti — hrozilo jí, že bude muset z Prahy. A nechtělo se jí. Měla dobře zařízený byt. A snad ještě něco jiného měla — kdo ví. Ale z Prahy nechtěla. Vzpomněla si na něj. Věděla, kdo je a co dělá. Navštívila ho. Přátelsky ho požádala o pomoc. Korektně. Pomohl jí. Korektně. Už dřív, než Institut dával do novin inzerát, že přijme administrativní sílu, věděla, že přijata bude ona. Byla. Víte, to je taková malá protekce. Kdyby

přijali někoho na inzerát, nestranně, možná, že by to byl špatný pracovník. A ona byla vynikající pracovník. Já vím, doktor Soudek má na věc svůj názor — ale ona byla ve sporech s ním vždycky v právu. Tedy všechno bylo v pořádku. Všichni byli opět spokojeni.
Dalších několik let.
Až do letošního jara, kdy za ní přišli adoptivní rodiče jejího syna. Syn se totiž připravoval k přijímacímu pohovoru na vysokou školu, na fakultu, kam patří také prehistorie a archeologie. A rodiče správně usoudili, že jeho matka bude mít styky s lidmi, kteří by mohli nějak pomoci k tomu, aby se tam chlapec dostal. Od doby, kdy jim ho odevzdala - to nebyl dítěti ještě ani rok - až do té chvíle se o syna celkem nezajímala a nevídala ho. Ostatně byl v dobrých rukou.
Jejich žádosti vyhověla. Nebylo to pro ni obtížné. Ale protože se nechtěla přimlouvat za někoho, koho vůbec nezná, požádala ty dva, aby za ní chlapce poslali. Aby s ním mohla promluvit a ověřit si, jestli to vůbec stojí za to. Jestli si bude počínat odpovědně, když bude pro něho vymáhat určitou protekci.
Přišel, promluvila s ním a myslím, že byla spokojená. Domnívám se dokonce, že víc než spokojená. Nebudu asi daleko od pravdy, když řeknu, že se do něho svým způsobem zamilovala. Já ho totiž taky znám. A je to hezký a chytrý kluk. Probudil v ní nejen city matky, ale jistě i ženy. Ženských citů měla asi Jaroslava Holubová dobrý rejstřík.
Zašla za ním, za otcem. Nemluvila o synovi. Přimlouvala se za synovce. Slíbil. Slíbil, že udělá, co bude v jeho silách. Protože to byl v podstatě čestný člověk, věděl už napřed, že neudělá nic. Neměl rád protekci. Ale nezávazně slíbit, to mohl. To ano. Ostatně, když ten synovec bude schopný, přijmou ho a věc bude vyřešena.
Synovec přijat nebyl. Náhoda. Jistě to zkusí příští rok znova. Příliš mnoho uchazečů, příliš malé směrné číslo. Mnoho schopných lidí se takhle na vysokou školu nedostalo. Všechno šlo úřední cestou. Rodiče dostali vyrozumění a telefonovali jí.
Byla tím jistě velmi rozrušena. Víc. Ano, víc než rozrušena. Možná také, že si najednou uvědomila rozdíl mezi životem svého syna a životem dvou dětí svého bývalého milence. Rozdíl tu samozřejmě byl. Na jedné straně trochu malicherná, spořádaně žijící, trochu měšťácká rodina, na druhé straně téměř skvělé prostředí, myšlenkově podnětné.
Možná, že byla jen uražena. Možná, že to bylo něco víc. Možná, že se v ní po letech probudila závist nebo co. Nevím. Jisté je, že ihned, v prvním návalu citů šla za otcem svého syna.
Prohlásil, že bohužel nemohl nic dělat. Aby to chlapec zkusil příštím rokem.
S tím se nespokojila. Naopak. Jeho klid, jeho rozvážné konstatování a všechno, co si uvědomila předtím, muselo vybuchnout.
A vybuchlo.“
Michal se na chvíli odmlčel, upil koňaku a poznamenal spíš pro sebe: „Zvláštní… Kdyby kluk byl ošklivý a blbeček… tak se asi nic nestalo…“
A pokračoval: „Řekla mu všechno. Kdo je ten její synovec. Že je to vlastně jeho syn. A vyčetla mu i jeho vlastní rodinu. Opakoval se skoro stejný výstup jako tam v okresním městečku za války. A ona použila své nejsilnější zbraně: jestli se tvůj a můj syn nedostane na vysokou školu, doví se tvoje rodina a všichni všechno.
To byl hrozný argument.
Ale on se cítil daleko jistější než tenkrát. Daleko jistější. Ona byla pro něj pouze něčím nepříjemným, co se mu náhodou připletlo do cesty. Zrovna v době, kdy má mnoho a velmi důležité práce.
Nejdřív se nebál.
Ale v okamžiku, kdy přiskočila ke dveřím a otevřela, že to rozkřičí po celém ústavu, a on poznal, že je toho schopná, přiskočil k ní a udeřil ji. Chtěl zabránit skandálu. Jenže, jak víte, dveře jeho kanceláře…“
„Čí?“ zeptal se Soudek.
„Vy jste na to ještě nepřišel?“
„Myslím si to, ale rád bych slyšel jméno.“
„Tedy dveře docenta Černého jsou naproti schodišti. Nečekala ránu, byla jí překvapena tak, že ani nevykřikla. Spíš se asi snažila, aby neztratila rovnováhu, aby nespadla se schodů. Nepodařilo se jí to. Padala. A tam na odpočívadle udeřila hlavou do odlitku římského nápisu z trenčínské skály. Náraz byl smrtelný. Upadla a nehýbala se.
Přiskočil k ní a domníval se, že je v bezvědomí. Odnesl ji do kanceláře. Tam poznal, že je mrtvá.
Tam poznal, že ji zabil.
A pochopil zároveň, že teď je v sázce jeho život. Ne doslova, samozřejmě. Šlo o celoživotní dílo. O jeho vlastní rodinu. O společenskou pověst.
Dostal strach.
Víte, já si tak někdy myslím, že největším zločincem je strach.
V jeho životě ukázal dvakrát, co umí. Poprvé za války. Podruhé před několika dny.
Nejdřív ji strčil do skříně. Pak horečně uvažoval. Že jeho úvahy nemohly být zcela logické a přesné, jistě pochopíte. Podle toho vypadal i jejich závěr. Jaroslava Holubová musí zmizet beze stopy. Ano, beze stopy. Protože jinak se přijde na všechno. Na minulost i na to, co se stalo před několika okamžiky. Musí zmizet co nejdřív. Ihned. Do země.
Je zajímavé, že strach může vyvolat také podivuhodné odhodlání k neuvěřitelně riskantním a nesmyslným činům.
Dostal nápad, nehledal další řešení, naopak napnul všechny síly k tomu, aby jej uskutečnil.
Strach ukázal, co umí. Tentokrát bohužel krutě. Představte si člověka, kterého uprostřed normální, běžné, úspěšné práce postihne tato - nehoda. Pod nohy se mu připlete cosi nejen neočekávaného, ale přímo - vzhledem k dosavadnímu běhu jeho života
- absurdního. Minulost se přihlásila tak intenzivněa s tak otřesnými fakty, že jí podlehl zdravý rozuma běžná logika. Minulost také hrozila zasáhnout dobudoucnosti. Bude-li totiž objevena mrtvola ženy,bude odhalena minulost nejen její. Tak bude takéodhalen ten, kdo ji zabil, a zvláště pak, proč ji zabil. Zůstala zdánlivě dvě východiska. Sebevražda

-nebo odstranění mrtvoly. To druhé je spojeno s rizikem, ale podaří-li se, pak zůstane opravdu a doslova část minulosti pohřbena. Dokonale. Nezdaří-li se to - zůstává pořád první možnost.
Ukryl nejdřív mrtvolu do skříně. Potom uvažoval a výsledkem toho byl plán: dopravit ji nepozorovaně do Bylavsi, kde se zahrnuje — vždycky v noci
- výzkum. Tam ji položit do hlíny, přehrnout a nechat ji pohřbít buldozerem. Tak zmizí dokonalea beze stopy. Její doprava do Bylavsi musí být rychlá a nenápadná. Tedy pokud lze co nejdříve, a ne vlastním vozem. Možná, že by to šlo, kdyby druhý den nebyla plánována komise, nebo kdyby aspoň byla možnost ihned dopravit nějak mrtvolu do kufru auta. Ale to bylo vyloučeno. Bylo třeba během noci ukrýt mrtvou v kufru vozu, riskovat to, že bude za jízdy objevena - stane-li se tak náhodou, být překvapen jako ostatní - a pokud možno ihned po příjezdu ji hodit do zahrnovaného výzkumu a zahrnout hlínou.
Věděl, že rezervní klíče od vozů jsou ve skříňkách v garáži. Než odjel z ústavu, odsunul petlici na vedlejších vratech do druhého dvora. V noci byl v ústavu - mezi jednou a druhou hodinou, vzal rezervní klíče, mrtvou uložil do kufru, vzal klíče s sebou a odešel. Druhý den, v úterý, přišel časně ráno. Zavřel vedlejší vrata.
Ráno se mu podařilo, že ihned po příchodu řidiče odjeli. Během cesty se na voze nic nestalo, nebylo nutné otevírat kufr. Bylo však nezbytně nutné jej vyprázdnit co nejdříve po příjezdu, protože řidiči během čekání dělají běžnou údržbu.
Odešel s ostatními na svačinu. Zjistil, že ani na vzdáleném pracovišti, na pláce, nikdo není. Počítal s tím. Dělníci připraví plochu a pokračují v práci až po odchodu komise. Z pracoviště, vy říkáte z placu, je k tomu provizornímu parkovišti dobře vidět. Odjinud celkem ne. Na jedné straně hlína, na druhé vysoká mez za polní cestou, na třetí vzrostlé obilí a nevysoká terénní vlna.
Během svačiny se vytratil a spěchal k parkovišti. Není důležité, jestli byl pozorován nebo nebyl. Šel na plac, aby se podíval na výzkum dříve než komise. Běžná a pravděpodobná výmluva. Jestliže ho někdo viděl tím směrem jít — a já jsem přesvědčen, že viděl - zapomněl na to. Taková běžná věc. Jenže on zamířil z placu na parkoviště. Nikdo tam, ani v okolí nebyl. Otevřel kufr a chvíli mu trvalo, než mrtvolu vyjmul. V náručí ji nesl k výkopu.
Jenže v tom okamžiku se objevil někdo na pláce. Nepoznal na dálku, kdo to je. On ho také neviděl.
Nejdřív ji položil na zem.
Potom zaslechl od domků nějaké volání. Spatřil, jak někdo odtamtud přichází. Byli to ti dva řidiči. Zpátky ji vrátit nemohl. Mrtvola ležela té chvíle u kufru staré pragovky. K výkopu byly čtyři metry a velmi nerovný terén.
Dva se blížili polní cestou.
Čin, ke kterému se odhodlal, byl v této situaci jedině možný, otevřel kufr pragovky a tam mrtvolu zatím ukryl a chtěl využít další příležitosti během dne. Je možné, že by se mu nepozorovaně podařilo přeběhnout ty čtyři metry, zahrnout ji. Jako se mu podařilo nepozorovaně se vytratit.
Dopoledne příležitost nebyla. Odpoledne také ne. Večer snad.
Ale to už neměl sil.
Víte," řekl Michal, „je vůbec s podivem, že se vám nezhroutil v úterý tady… To nebyl malý nápor na nervy. Je skoro neuvěřitelné… že se zhroutil až po výslechu… Proto s námi nemohl jet na místo, kde na podzim roku 1944 zahrabal spolu s Holubovou ten poklad byzantského kupce…
Měl na vybranou: sebevraždu nebo zoufalý pokus.
Zkusil to druhé.
Jsem přesvědčen, že v okamžiku, kdy jsem se ho včera zeptal, zdali znal Holubovou dřív, věděl, že začala sebevražda… Neuměl klamat… Nebyl zvyklý lhát s bravurní jistotou…
Za celý svůj život se dopustil vlastně jen dvou poklesků. Manželské nevěry - a krádeže, na kterou by se nikdy nepřišlo. Ta rána pěstí do tváře Holubové ve dveřích jeho kanceláře… to byl jen výbuch vzteku a zoufalství. To ostatní už nebylo dílem osobnosti, kterou až do oné chvíle byl. To už byl někdo jiný, posedlý strachem.
Důkazy… My jsme neměli přímé důkazy.
My jsme nejdřív jen věděli, že byla zdravá, až na pohmožděninu tváře. Věděli jsme, že úder na hlavě byl smrtelný a že v tom místě zůstalo trochu prášku — sádry. A že žena porodila.
To už tak bývá, že bezvýznamné věci mohou být najednou významné. Protože jsme její dítě nenašli nikde v jejím životě, ani na fotografiích, prostě nikde, museli jsme zjistit kdy, kde a jak se narodilo a co s ním je. To trvalo nějaký ten den.
Našli jsme ovšem zajímavou věc. Totiž tady Kamila ji našla. Starý obrázek Holubové někdy z války. Holubová má v uchu výraznou náušnici. Vypadalo to na první pohled na nějaký archeologický artefakt. Nedivil jsem se tomu, vždyť byla zaměstnána u vás. Až teprve od jejího muže jsem se dozvěděl, že za války neměla s archeologií nic společného. To za prvé. A za druhé, že s ním prý neměla dítě. Tím začalo být zajímavé nejen dítě, ale i náušnice. Náušnici pan Melíšek bezpečně poznal. A určil, odkud je a co se stalo s dalším inventářem pokladu. Řekl mi také jména odborníků, kteří se na zpracovávání pokladu podíleli. Báječná náhoda, že?
Mohli jsme tušit, ale nemohli jsme vědět, jak se dostala Holubová k náušnici. Ale mohli jsme to předpokládat téměř s jistotou - když jsme dostali zprávu, že otcem jejího syna je podle matriky -doktor Černý, narozený… a tak dále.
Nacionále souhlasila.
Syn se nyní jmenuje - ale to není důležité. Miroslav. A domnívá se, že zemřela jeho vzdálená příbuzná.
Výpis z matriky jsme předložili Černému jako poslední důkaz. Nemohl vydržet víc."
Michal skončil a podíval se zamyšleně oknem. „Takové samé drobné věci… Nevelké prohřešky proti platným zákonům a morálce…"
Kamila, která seděla bokem k němu, si povšimla jeho pohledu a zjistila, že se dívá na dívky, které venku u velkého stolu pracovaly s keramikou. Díval se o něco výš, než byly jejich ruce, a o trochu níž, než měly brady. A poprvé ji napadlo, zda se nemýlí, když si chce Michala vzít.